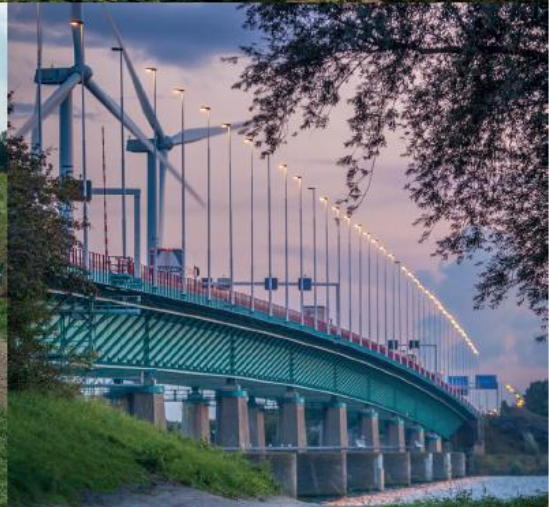

Programmabegroting 2021-2024

gemeente
Hoeksche Waard

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	4
Aanbieding	5
Voorwoord	6
1. Inleiding	8
1.1 Leeswijzer	8
1.2 Algemeen Financieel Beeld	9
2. Programmaplannen	15
2.1 Programma 0 Bestuur en Ondersteuning	16
2.2 Programma 1 Veiligheid	18
2.3 Programma 2 Verkeer, Vervoer en Openbare ruimte	21
2.4 Programma 3 Economie	25
2.5 Programma 4 Onderwijs	30
2.6 Programma 5 Sport, Cultuur en Recreatie	32
2.7 Programma 6 Sociaal Domein	35
2.8 Programma 7 Volksgezondheid en Milieu	41
2.9 Programma 8 Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening	44
Algemene Dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting en onvoorzien	48
3. Paragrafen	52
3.1 Lokale Heffingen	53
3.2 Weerstandsvermogen en Risicobeheersing	61
3.3 Onderhoud Kapitaalgoederen	69
3.4 Financiering	79
3.5 Bedrijfsvoering	86
3.6 Verbonden Partijen	95
3.7 Grondbeleid	113
3.8 Regio Deal	119
4. Financiële Positie	121
4.1 Grondslagen en uitgangspunten	121
4.2 Overzicht van baten en lasten	123
4.3 Overzicht van incidentele baten en lasten	125
4.4 Structureel begrotingsevenwicht	129
4.5 Structurele en incidentele mutaties in reserves	129
4.6 Investeringsoverzicht	130
4.7 Reserves en voorzieningen	133
4.8 Geprognosticeerde balans	135
Bijlagen	136
Bijlage 1 Overzicht taakvelden	137
Bijlage 2: Nieuwe beleidswensen uit Perspectiefnota 2021-2024 verwerkt in begroting 2021-2024	140

Aanbieding

Met genoegen presenteren wij u de Begroting 2021 - 2024 van gemeente Hoeksche Waard. De begroting bouwt verder op de Begroting 2020 – 2023, waarin als basis het Hoofdlijnenakkoord is vertaald.

Op 7 juli 2020 stelde u de Perspectiefnota 2021 vast, waarin de kaders voor de voorliggende begroting waren opgenomen. In deze begroting zijn de ambities en nieuwe beleidswensen uit de perspectiefnota uitgewerkt.

Een verdere toelichting op het financieel beeld vindt u in de Financiële samenvatting.

Met deze begroting vragen wij u het budgetrecht toe te passen voor 2021 door de benodigde middelen vast te stellen.

Voor de bestuurlijke behandeling van de begroting zijn de volgende vergaderingen gepland:

- Beeldvormende raad 27 oktober 2020
- Oordeelsvormende raad 5 november 2020
- Raadsvergadering 12 november 2020

Burgemeester en wethouders van gemeente Hoeksche Waard

de secretaris,

de burgemeester,

B.W. Silvis-de Heer

A.P.J. van Hemmen

Voorwoord

Wij zijn dit voorjaar overvallen door de coronapandemie. Nog niet eerder zijn gemeenten geconfronteerd met een crisis van deze omvang. Belangrijkste opgave voor ons was om goede grip te krijgen en te houden op de ontstane situatie. Het was daarom belangrijk om de risico's en financiële gevolgen van de crisis goed in beeld te krijgen. Zoals onze minister van Financiën het tijdens Prinsjesdag treffend verwoordde: "Het is varen in de mist".

Door onze organisatie en ook in samenwerking met de regio Zuid-Holland Zuid zijn de gevolgen direct in kaart gebracht en gemonitord.

Het Rijk heeft een flink pakket aan financiële steunmaatregelen ingebracht om de economie op gang te houden. Als gemeente hebben wij hier nog aanvullende (financiële) maatregelen op genomen met het doel de lokale ondernemers die ondersteuning te bieden om de eerste fase zo goed mogelijk door te kunnen komen.

Als gemeente kunnen we wel zeggen dat we ondanks de uitdagingen die er lagen bij het ontstaan van de crisis altijd in control zijn gebleven. Dit waren we al vóór de coronacrisis en we zijn dit nog steeds. We hebben nu de 2^e begroting van onze jonge gemeente voor ons liggen en het is op zich al een prestatie van formaat om een sluitende begroting te kunnen presenteren. Veel gemeenten in het land kampen met (forse) financiële problemen. Het laat zien dat wij er in vergelijking financieel sterk voor staan. Een sluitende begroting in 2024 kunnen presenteren zonder een voorstel voor belastingverhoging of bezuinigingen. Sterker nog, we trekken in 2021 2,5 miljoen euro extra uit voor nieuw beleid. Dit was in de perspectiefnota al aangekondigd. Dit geld wordt met name ingezet op de onderdelen WMO, jeugd, openbare ruimte en economie.

Hoeveel financiële ruimte is er dan nog? Beschikken we over voldoende informatie om de beleidskaders vast te stellen voor volgend jaar en verder? Vragen waar nog niet op alle onderdelen duidelijkheid over gegeven kan worden. En toch moeten we met elkaar door. Juist nu vraagt het van ons, als overheid, om een stap bij te zetten. Stilvallen is zeker in deze tijd desastreus. Er staat veel op het spel om onze nog jonge gemeente een gezond (financieel) perspectief te bieden. We moeten aantrekkelijk en vitaal blijven om ook naar de toekomst toe gesteld te staan voor de opgaven die op ons af komen. Denk daarbij bijvoorbeeld aan de opgaven rondom de klimaatadaptatie, duurzame energie, duurzame mobiliteit, inclusieve samenleving, duurzame landbouw, vitale en leefbare dorpen en circulaire economie. Stuk voor stuk thema's waar niet alleen veel inzet op gepleegd gaat worden de komende periode om ons voor te bereiden op de toekomst, maar die tegelijkertijd ook bijdragen aan het zo nodige economisch herstel binnen onze gemeente.

In de perspectiefnota hebben we aangegeven dat het belangrijk is om de bedrijvigheid, de maatschappelijke structuren en de werkgelegenheid binnen de Hoeksche Waard zo goed mogelijk in stand te houden en hierop waar nodig het beleid aan te passen. Hier zijn en blijven we nadrukkelijk de focus op houden.

De programmaplannen, als uitwerking van de door de raad vastgestelde thema's, zijn inmiddels aan u gepresenteerd. De plannen laten een hoog ambitieniveau zien van waaruit gewerkt wordt aan de vitaliteit van de Hoeksche Waard. We leggen hierbij steeds meer de verbinding naar onze partners. Dit kunnen onze buurgemeenten zijn maar ook ondernemers, onderwijsinstellingen en overige vertegenwoordigers uit het maatschappelijk middenveld. Dit is hard nodig want zonder hen kunnen we de ambitie niet waarmaken. De dit jaar afgesloten Regio Deal is hier een mooi voorbeeld van. Dit zorgt er voor dat we als gemeente onze positie in de regio steeds beter aan het innemen zijn en dit de komende jaren verder kunnen uitbouwen. Hier hebben we allen een groot belang bij. Het denken in deze schaalsprong is nodig om ervoor te zorgen dat we als gemeente meer en betere resultaten voor ons eiland weten te realiseren en zowel op sociaal, cultureel en economisch gebied een gezond en aantrekkelijk gebied blijven voor bestaande en nieuwe inwoners.

Bovenstaande is en blijft voor ons het uitgangspunt. Hoe dan ook zullen we de effecten van de crisis op langere termijn zeker nog gaan voelen. Er zal veel flexibiliteit en wendbaarheid van de gemeente gevraagd worden. We zitten in een situatie dat het moeilijk is om te voorspellen welke impact de crisis op de Hoeksche Waard uiteindelijk zal hebben. Uit een recent onderzoek bleek dat één op de drie gemeenten over 2020 de begroting al niet sluitend kreeg. Met de coronacrisis daar nog overheen ziet de (financiële) situatie er niet rooskleurig uit. Het grootste risico is misschien wel of gemeenten straks voldoende gecompenseerd worden door het rijk.

Meer dan ooit zullen we moeten gaan denken en werken in scenario's. Dit helpt ons om beter gesteld te staan voor de onzekere periode die nog gaat komen. De afgelopen periode laat wel zien dat er veel veerkracht in de Hoeksche Waard zit. Bij inwoners, ondernemers, zorgpartijen, kerken, culturele- en welzijnsinstellingen, onderwijs, verenigingen en ook de eigen gemeentelijke organisatie. Allen lieten zien dat er veel creativiteit, flexibiliteit en innovatiekracht in onze gemeenschap zit. Daarom kunnen en moeten we optimistisch naar onze toekomst blijven kijken. Een ieder is er van doordrongen dat stilzitten geen optie is en dat we met elkaar de schouders er onder moeten zetten om uit deze crisis te komen.

1. Inleiding

1.1 Leeswijzer

Programma-indeling

De indeling van de programmabegroting bestaat uit 9 programma's en circa 50 taakvelden. De programma-indeling is als volgt:

0. Bestuur en ondersteuning
1. Veiligheid
2. Verkeer, vervoer en openbare ruimte
3. Economie
4. Onderwijs
5. Sport, cultuur en recreatie
6. Sociaal Domein
7. Volksgezondheid en milieu
8. Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening

Doorontwikkeling Programmabegroting

De programmabegroting gaan we de komende jaren doorontwikkelen, zodat deze qua indeling en opzet aansluit op de gewenste ontwikkelingsrichting van de gemeente Hoeksche Waard en de daarbij behorende sturings- en beheersingsinformatie gericht op het realiseren van (strategische) doelen die de organisatie heeft vastgesteld. Een neveneffect is dat de P&C-documenten en de te behalen maatschappelijke ontwikkelingen c.q. doelen meer op hoofdlijnen worden ingericht en minder/niet meer op activiteiten. Hiermee wordt ook aan het beoogde en gewenste effect van de raad voor kleinere en herkenbaardere boekwerken voldaan.

De te realiseren doelen zijn weergegeven in thema's uit het Hoofdlijnenakkoord en uitgewerkt in de programmaplannen. De inhoudelijke sturing van het college en de raad vindt ook hierop plaats. Voorgesteld wordt om vanaf 2022 de indeling van de begroting te wijzigen en zoveel mogelijk aansluiting te zoeken bij de thema's uit het Hoofdlijnenakkoord. Op dit moment volgt de indeling van de programmabegroting de hoofdtaakvelden van het BBV¹.

Voor de programmabegroting 2021 wordt er nog geen wijziging doorgevoerd in de programma-indeling. Wel is een start gemaakt met het verder professionaliseren van de programmabegroting.

Het aansluiten bij de opgestelde programmaplannen en het meer integraal - en dus meer op hoofdlijnen - weergeven van de verantwoordingsinformatie staan hierbij centraal.

Bij het opstellen van de programma's is gestart met het scherper formuleren en waar mogelijk verder concretiseren van (strategische) doelen. In voorgaande begrotingen was sprake van te veel activiteiten die bovendien te gedetailleerd waren en daardoor minder relevant voor de raad.

Programmaplan-opzet

De programma's hebben de volgende opzet:

Wat gebeurt er om ons heen?

Hier staan de trends en ontwikkelingen beschreven die effect hebben op onze organisatie.

Wat willen we bereiken?

Hier staan de doelen en maatschappelijke effecten beschreven die wij met het programmaplan willen bereiken.

¹ BBV: Besluit Begroting en Verantwoording, hierin zijn de wettelijke eisen vastgelegd voor de opzet en inhoud van de begroting en jaarrekening.

Wat gaan we daarvoor doen?

Hier staan de activiteiten die wij uitvoeren om die doelstelling(en) te bereiken.

Wat mag het kosten?

Een overzicht van de baten, de lasten en de wijzigingen in de reserves.

Verbonden partijen die bijdragen aan het realiseren van onze doelstellingen

Hier staan de verbonden partijen die bijdragen aan het realiseren van de doelstellingen van de gemeente beschreven.

Beleidsindicatoren

De verplichte beleidsindicatoren, zoals opgenomen in 'waarstaatjegemeente.nl' zijn per programma weergegeven. De cijfers kunnen betrekking hebben op verschillende jaren.

Paragrafen

Naast de programma's bevat de programmabegroting 2021-2024 de volgende paragrafen:

1. Lokale heffingen
2. Weerstandvermogen en risicobeheersing
3. Onderhoud kapitaalgoederen
4. Financiering
5. Bedrijfvoering
6. Verbonden partijen
7. Grondbeleid
8. Regio Deal

De paragrafen geven een dwarsdoorsnede van de programmabegroting voor een aantal specifieke onderwerpen. De paragraaf "Regio Deal" is ten opzichte van vorig jaar, toegevoegd.

Financiële Positie

In de financiële positie zijn opgenomen: het overzicht van baten en lasten van het programmaplan, het investeringsoverzicht, de specificatie van de reserves en voorzieningen en de geprognostiseerde balans (meerjarig).

Corona

Hoe onze samenleving er precies na de coronacrisis uit ziet, nu we er nog midden in zitten, is niet duidelijk. Om de gezondheid van de burgers te beschermen heeft het Rijk beperkende maatregelen ingevoerd. Deze maatregelen hebben grote gevolgen voor de economie en voor de ontwikkeling van de financiële positie van onze gemeente in 2020. De mate waarin is nu nog onduidelijk. Op dit moment is de financiële impact van corona niet meerjarig vertaald in de programmabegroting. Wanneer er meer zicht is op de (meer)kosten, passen wij de budgetten door middel van de tussentijdse rapportages aan. Daarnaast verwachten wij daartegenover een tegemoetkoming van het Rijk

1.2 Algemeen Financieel Beeld

In deze paragraaf treft u de samenvatting van het financiële beeld van de Begroting 2021-2024.

Op 7 juli 2020 is de Perspectiefnota 2021-2024 vastgesteld. In deze perspectiefnota zijn de nieuwe beleidswensen voor de jaren 2021-2024 opgenomen. Dit vormt de basis voor de Begroting 2021-2024. De nieuwe beleidswensen die in deze begroting zijn verwerkt zijn opgenomen in bijlage 2.

De Perspectiefnota was structureel sluitend vanaf jaarschijf 2022. In onderstaande tabel is het verloop opgenomen van de eindsaldi zoals gepresenteerd bij de Perspectiefnota 2021 tot de eindsaldi zoals opgenomen in de (voorliggende) begroting 2021:

(bedragen x € 1 mln.)

Structureel begrotingssaldo	2021	2022	2023	2024
Structureel begrotingssaldo ná Perspectiefnota 2021-2024	-3,9	0,1	0,0	0,0
<u>Ontwikkelingen</u>				
Harmonisatie beheerplannen openbare ruimte (raad september 2020)*	0,0	0,0	0,0	0,0
Harmonisatie beheerplan begraven (raad oktober 2020)*	0,0	0,0	0,0	0,0
Harmonisatie gemeentelijke rioleringsplan (raad oktober 2020)**	0,0	0,0	0,0	0,0
Overige kleine mutaties (w.o. actualisatie kapitaallasten in 2021)	0,4	-0,1	0,0	0,0
Structureel begrotingssaldo Begroting 2021-2024	-3,5	0,0	0,0	0,0

*) Extra middelen reeds opgenomen in de Perspectiefnota 2021-2024. **) Dekking van het GRP vindt plaats via de riooltarieven.

In het bovenstaande overzicht zijn de nieuwe beleidswensen uit de perspectiefnota 2021 en de harmonisatie van de beheerplannen openbare ruimte, begraafplaatsen en riolering verwerkt. Ten opzichte van de Perspectiefnota 2021-2024 is het structurele resultaat in 2021 € 0,4 miljoen gunstiger. Dit is met name het gevolg van de actuele berekening van de kapitaallasten.

Samenvattend ziet het meerjarenperspectief op basis van de begrotingscijfers 2021-2024 er als volgt uit:

(bedragen x € 1 mln.)

Totaaloverzicht baten en lasten	2021	2022	2023	2024
Baten	190,2	183,7	182,6	181,5
Lasten	-202,5	-190,7	-188,4	-184,4
Totaalsaldo van baten en lasten	-12,4	-7,0	-5,8	-2,9
Onttrekkingen reserves	21,7	9,1	5,8	3,6
Stortingen reserves	-16,1	-5,3	-0,7	-0,7
Begrotingsresultaat 2021 - 2024	-6,8	-3,2	-0,7	0,1
Incidentele baten en lasten	3,3	3,2	0,7	-0,0
Structureel begrotingssaldo 2021-2024	-3,5	0,0	0,0	0,0

Het begrotingsresultaat 2021-2024 vóór correctie van incidentele baten en lasten (zie hoofdstuk 4 Financiële positie, onderdeel incidentele baten en lasten) is negatief in de jaren 2021-2023. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt doordat via de (vorige) perspectiefnota voornamelijk incidentele nieuwe beleidswensen in de begroting zijn opgenomen. De begroting is vanaf 2022 structureel in evenwicht. Dit houdt in dat de structurele lasten worden gedekt met structurele baten. Het structurele begrotingsresultaat bestaat uit het begrotingsresultaat gecorrigeerd met de incidentele baten en lasten.

Opschuivend sluitend meerjarenperspectief

De Begroting 2021-2024 moet op grond van artikel 189 van de Gemeentewet 'structureel' in evenwicht zijn. De provincie gaf in haar brief 'Toezicht jaarrekening 2019 gemeente Hoeksche Waard' van 29 september 2020 aan, dat het meerjarenperspectief in de Begroting 2021-2024 vanwege de financiële onzekerheden als gevolg van de coronacrisis vanaf de jaarschijf 2024 sluitend moet zijn (eerder was dit vanaf 2022). Uit bovenstaand overzicht blijkt dat de begroting sluitend is vanaf 2022.

Taakstellingen

De begroting bevat de volgende taakstellingen:

- **Budgetten Jeugdhulp:** De budgetten voor jeugdhulp zijn gebaseerd op de ramingen in de begroting 2021 van de GR Dienst Gezondheid en Jeugd (DGJ). In deze begroting van DGJ is op basis van de 'Omdenknotitie' een taakstelling opgenomen oplopend tot totaal € 14,7 miljoen in 2022. Ons aandeel in deze taakstelling bedraagt € 2,0 miljoen (circa 14%) in 2022.
- **Personeelsbudgetten:** In de perspectiefnota 2019 was aangegeven dat het nadelige effect op de personeelskosten, dat is ontstaan doordat bij het plaatsingsproces meer medewerkers zijn geplaatst dan dat er in de detailstructuur beschikbaar was, werd opgelost door een organisatie-opgave. Hiervoor is de begroting een taakstelling opgenomen van € 1,75 miljoen op personeelslasten in 2023. Hiervan is in 2020 en 2021 € 650.000 gerealiseerd. Daarmee verloopt de realisatie van de taakstelling op schema. Wij hebben in deze begroting deze taakstelling verlaagd tot € 1,1 miljoen. Deze (restant)taakstelling wordt toegewezen aan de personeelsbudgetten van de verschillende teams, zodat de realisatie verder kan worden ingevuld.

Aandachtspunten

In de Perspectiefnota 2021-2024 is een aantal belangrijke risico's benoemd. Gezien de mogelijke (forse) impact van deze risico's op het structurele begrotingssaldo, benoemen wij deze risico's hieronder nogmaals:

- **Corona:** De corona-uitbraak heeft structurele gevolgen voor de Nederlandse samenleving en economie. De coronacrisis heeft impact op investeringen, productie, werkgelegenheid en het sociaal beleid. De verwachting is dat er meer burgers in de bijstand komen, de armoede- en schuldenproblematiek toenemen, er gevolgen zijn voor kwetsbare groepen, de werkloosheid groeit en het aantal faillissementen toeneemt.
- **Herverdeling gemeentefonds:** De herverdeling van het gemeentefonds is uitgesteld tot 2022. De verwachting is dat de herverdeling gunstig uitpakt voor de grotere steden, maar nadelige gevolgen heeft voor de plattelandsgemeenten. Op dit moment is er nog geen duidelijkheid over de exacte financiële effecten. De effecten per gemeente worden naar verwachting in de Decembercirculaire 2020 bekend gemaakt.
- **Jeugdhulp:** In de Begroting 2021-2024 van de gemeenschappelijke regeling Dienst Gezondheid en Jeugd (DG&J) is op basis van de 'Omdenknotitie' een taakstelling opgenomen. Bij de beoordeling van de begroting 2021 van DG&J heeft de provincie een correctie op de begroting van DG&J doorgevoerd. De effecten hiervan zijn opgenomen in de brief van de provincie 'Toezicht jaarrekening 2019 gemeente Hoeksche Waard' van 29 september 2020. De gevolgen hiervan voor onze gemeente zijn opgenomen in het raadsvoorstel bij deze Begroting 2021-2024. Daarnaast is besloten om de solidariteit bij DG&J af te bouwen en is de druk op de budgetten jeugdhulp groot. Dit kan leiden tot nadelige effecten. De activiteiten zijn erop gericht om de risico's zo veel mogelijk te beperken. Landelijk wordt forse druk uitgeoefend op het Rijk om extra middelen beschikbaar te stellen voor Jeugdhulp.
- **Harmonisaties:** Nu gemeente Hoeksche Waard inmiddels ruim 1,5 jaar bestaat en wij een eerste jaarrekening 2019 hebben afgerond, is er meer inzicht in de besteding van de middelen. Op basis van dit inzicht stellen wij ramingen bij. Ook in 2021 worden nog harmonisaties op verschillende beleidsterreinen uitgewerkt. Deze kunnen van invloed zijn op

de financiële meerjarenraming. Op het moment dat de voorstellen voor deze harmonisaties zijn uitgewerkt, leggen wij u deze, met de bijbehorende kostenplaatjes, ter besluitvorming aan u voor. Genoemde keuzes kunnen uiteraard leiden tot lastenverzwaringen die nog niet in de begroting zijn verwerkt. Enkele voorbeelden hiervan zijn (niet limitatief) vastgoedbeleid, sportbeleid, onderwijshuisvesting etc.

Bovengenoemde aandachtspunten namen wij op in de risicoparagraaf van de begroting. Wij volgen deze ontwikkelingen nauwlettend.

Belastingen

De belangrijkste gemeentelijke belastingen zijn de OZB, het rioolrecht en de afvalstoffenheffing. Wij verhogen de OZB-tarieven niet, met uitzondering van indexering. De waarde stijging van onroerend goed wordt door een verlaging van het OZB tarief gecorrigeerd. Het rioolrecht wordt met ingang van 2021 geharmoniseerd. Hiervoor heeft u een separaat raadsvoorstel behandeld. Bij het rioolrecht en de afvalstoffenheffing gaan wij uit van 100% kostendekking. Het tarief van de afvalstoffenheffing blijft nagenoeg gelijk ten opzichte van 2020.

Gemeentefonds

De ramingen voor het gemeentefonds hebben wij gebaseerd op de Meicirculaire 2020. De gevolgen van de Septembercirculaire 2020 verwerken wij in de 1^e begrotingswijziging 2021. Deze uitkomsten treft u in het raadsvoorstel bij de Begroting 2021-2024.

Reservepositie

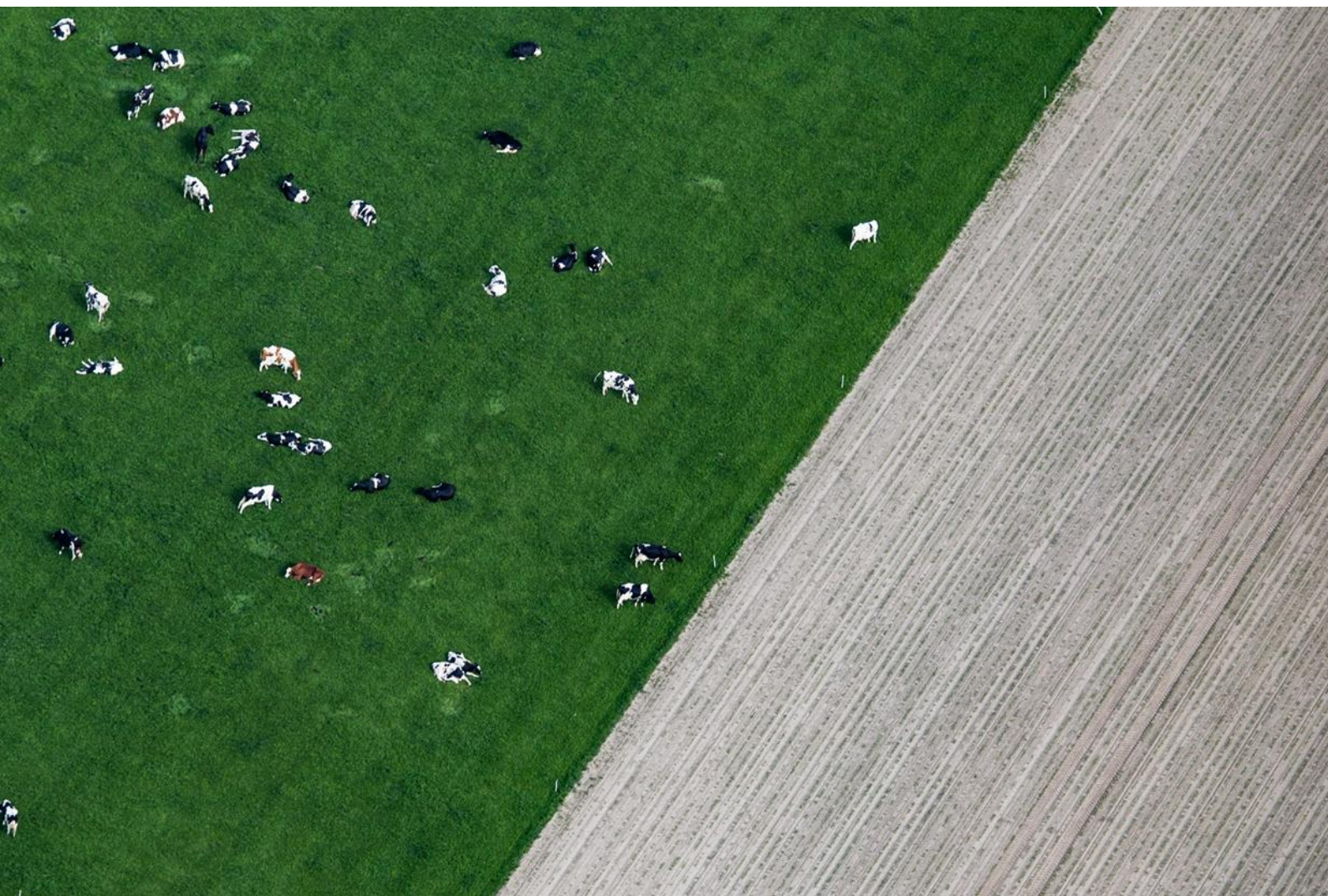
Algemene reserve

De omvang van de vrij besteedbare algemene reserve bedraagt per 1 januari 2021 circa € 101 miljoen. Per saldo wordt de komende jaren circa € 11 miljoen onttrokken in verband met de dekking van de (negatieve) begrotingssaldi 2021-2024. Uiteindelijk bedraagt het geprognosticeerde saldo van de vrij besteedbare algemene reserve per 31 december 2024 circa € 90 miljoen. Onze reservepositie is hiermee zeer solide te noemen.

Weerstandsvermogen

Naast de vrij besteedbare algemene reserve beschikt gemeente Hoeksche Waard ook over een reserve weerstandscapaciteit van circa € 10 miljoen om risico's op te kunnen vangen. Met een weerstandsratio van ruim 11 voldoen wij ruimschoots aan de norm uit de nota Risicomanagement. Voor een nadere toelichting verwijzen wij naar de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

2. Programmaplannen

2.1 Programma 0 Bestuur en Ondersteuning

Tot het programma Bestuur en ondersteuning behoren de taakvelden bestuur, burgerzaken (inclusief dienstverlening) en beheer overige gebouwen en gronden. Dit programma is inclusief bedrijfsvoering.

Wat gebeurt er om ons heen?

Bestuur

De samenwerking in het kader van de Regio Deal is met de deelnemende gemeenten en het Rijk op alle niveaus (bestuur en ondersteunende organisatie) zeer positief verlopen. Het was een proces onder tijdsdruk, maar dat leverde nooit echt problemen op en het resultaat mag er zijn.

Zoals gezegd is het Rijk enthousiast over onze deal en heeft zij naast de financiële bijdrage op diverse thema's, een langjarige samenwerking aangeboden. Dit biedt ons kansen om direct met het Rijk te kunnen schakelen, los van het regionale verhaal.

Daarnaast houden we de agenda's van b.v. Drechtsteden, Zuid-Holland Zuid, MRDH, Zuidwestelijke Delta goed in de gaten. De inhoud stellen we daarbij voorop. Niet zomaar aansluiten bij bestuurlijke structuren, maar goed kijken waar voor ons, vanuit de inhoud, de meerwaarde zit.

Wat willen we bereiken?

Bestuur

Wij zetten vol in op de uitvoering van de Regio Deal. In samenwerking met de gemeenten Brielle, Hellevoetsluis, Nissewaard en Westvoorne, werken we aan gebiedsgerichte gemeenschappelijke opgaven. Door onze krachten te bundelen versterken we de vitaliteit van de regio. We hebben nieuwe contacten met het Rijk en kunnen die benutten voor de uitvoering van de Deal.

Dienstverlening

Het verbeteren van de kwaliteit van onze dienstverlening. Wij passen onze diensten en producten aan op nieuwe ontwikkelingen en de steeds veranderende wensen van onze inwoners en bedrijven. Dit meten we aan de hand van klanttevredenheidsonderzoeken.

Onze inwoners en bedrijven ervaren dat de gemeente 100% dienstverlenend is. Houding en gedrag van onze medewerkers zijn daarbij leidend. Midden in de samenleving, snel, oplossingsgericht, regelarm en betrouwbaar. Altijd op zoek naar de vraag achter de vraag.

Vastgoed

Het op orde brengen van de vastgoedportefeuille. Hierdoor kunnen weloverwogen keuzes worden gemaakt over gebruik, beheer en exploitatie.

Wat gaan we er voor doen?

Prioriteiten en aandachtspunten

Onderwerp	Toelichting
100% dienstverlenend	In het kader van de organisatieontwikkeling wordt er verder uitvoering gegeven aan de pijler 100% dienstverlenend.
Nota Maatschappelijk vastgoed	Opstellen van beleid op het gebied van maatschappelijk vastgoed.
Opstellen meerjarenonderhoudsplannen	Om het onderhoudsniveau van het vastgoed te bepalen en op een bepaald niveau te houden, worden op dit moment meerjarenonderhoudsplannen opgesteld. Hierbij worden

	eveneens de mogelijkheden om het vastgoed te verduurzamen onderzocht.
Integraal accommodatieplan (IAP)	Opstellen van een toekomstvisie op het gebied van maatschappelijk vastgoed. Uitgangspunt is "stenen volgt inhoud".
Keuze beheer en exploitatie	Na het opstellen van de nota maatschappelijk vastgoed en het IAP kan de keuze gemaakt worden door wie en hoe het maatschappelijk vastgoed geëxploiteerd wordt.

Reguliere taken

Onderwerp	Toelichting
Klanttevredenheid meten	Onder andere door het uitvoeren van een burgerpeiling (nulmeting) en diverse andere onderzoeken (bijvoorbeeld telefonische bereikbaarheid).

Wat mag het kosten

Onderstaande tabel geeft weer: de baten en lasten per taakveld, het totaalsaldo van baten en lasten, de wijzigingen in de reserves en het geraamde resultaat (na verrekening met reserves). De baten geven wij weer als +/+ en de lasten als -/-.

(bedragen x €1.000)

Omschrijving	Taakveld	Jaar-rekening 2019	Actuele begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Baten	0.1 Bestuur	38	129	11	11	11	11
	0.2 Burgerzaken	1.137	980	1.063	1.060	1.060	1.060
	0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	59	78	80	80	80	80
Totaal baten		1.234	1.186	1.154	1.151	1.151	1.151
Lasten	0.1 Bestuur	-6.256	-4.945	-4.708	-4.683	-4.350	-4.350
	0.2 Burgerzaken	-3.078	-2.853	-3.283	-3.290	-3.268	-3.268
	0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	-645	-263	-514	-680	-680	-676
Totaal lasten		-9.979	-8.061	-8.506	-8.654	-8.297	-8.294
Totaalsaldo van baten en lasten		-8.745	-6.875	-7.351	-7.503	-7.147	-7.143
Onttrekkingen reserves	0.1 Bestuur	317	51	0	0	0	0
	0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	335	8	8	8	8	8
Totaal onttrekkingen reserves		651	59	8	8	8	8
Stortingen reserves	0.1 Bestuur	-23	0	0	0	0	0
	0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	-8	-4	-4	-4	-4	-4
Totaal stortingen reserves		-31	-4	-4	-4	-4	-4
Geraamd resultaat programma 0: Bestuur en Ondersteuning		-8.124	-6.819	-7.346	-7.498	-7.142	-7.138

Verbonden partijen die bijdragen aan het realiseren van onze doelstellingen

BRES accommodaties BV.

Beleidsindicatoren

Op dit programma zijn geen verplichte BBV beleidsindicatoren van toepassing.

2.2 Programma 1 Veiligheid

Tot het programma Veiligheid behoren de taakvelden crisisbeheersing en brandweer en openbare orde (inclusief handhaving) en veiligheid.

Wat gebeurt er om ons heen?

De duur van de coronacrisis heeft effect op de inzet van de kolom Bevolkingszorg binnen de Veiligheidsregio. Zo staan onder andere de ontwikkelopgaves onder druk. Realisatie is onder meer afhankelijk van de duur van de coronacrisis en kent afhankelijkheden met derden. Deze ontwikkelopgaves kunnen door de impact van de coronacrisis bij ons of onze partners vertraging oplopen of stilvallen.

Overlast

Door de coronacrisis is het aantal meldingen (jeugd)overlast exponentieel gegroeid en de vraag naar toezicht in de openbare ruimte toegenomen. Daarnaast is er een toename in bevoegdheden en zijn er ontwikkelingen gaande binnen de Nationale Politie die gevolgen hebben voor de inzet van de gemeentelijke BOA's.

Handhavend reageren is niet in alle gevallen mogelijk en biedt op langere termijn zeker niet altijd de oplossing. Dit maakt dat de inzet van gemeentelijke handhaving verandert en meer onderdeel uitmaakt van een gebieds- of dorpsgerichte aanpak.

De 1,5 meter samenleving

Zolang het coronavirus nog rondwaart en er geen definitieve oplossing is gevonden, bepaalt de afstandsregel van 1,5 meter wat wel en niet kan in 2021. Inwoners, verenigingen en ondernemingen blijven zoeken naar de grenzen waarbinnen activiteiten op een veilige en verantwoorde wijze mogelijk zijn.

Polarisatie

Maatschappelijke discussies, zoals de aanpak van de coronacrisis en het racismevraagstuk, vormen een voedingsbodem voor het ontstaan van polarisatie. Niet alleen op landelijk niveau, maar ook in de Hoeksche Waard bepalen de extremen de toon van het debat. Polarisatie kan leiden tot conflictescalatie en kan de democratische besluitvorming negatief beïnvloeden.

Ondermijning

Lege loodsen en stallen in de uitgestrekte buitengebieden zijn aantrekkelijk voor criminelen, bijvoorbeeld om ongezien drugs te produceren. Ze maken misbruik van goedwillende ondernemers door over hun rug veel geld te verdienen. Mensen worden afhankelijk gemaakt of onder druk gezet, zo nodig met geweld. Is een ruimte eenmaal verhuurd, dan is het bijna onmogelijk weer van de malafide huurders af te komen.

Wat willen we bereiken?

Overlast

In de eerste helft van 2020 zijn er 370 meldingen van overlast Jeugd geregistreerd. Dit is een stijging van 110% ten opzichte van de eerste helft van vorig jaar (176 meldingen). We willen in 2021 het aantal overlastmeldingen terugdringen naar het niveau van 2019.

De 1,5 meter samenleving

Zolang de beperking van de verspreiding van het coronavirus nog leidend is voor het maatschappelijk leven, dragen we bij aan een samenleving waarin we de focus leggen op wat wel mogelijk is binnen de bandbreedte van coronaregels.

Polarisatie

We willen polarisatie voorkomen en depolariseren waar nodig door niet de polen te bestrijden, maar het midden te versterken.

Ondermijning

We willen voorkomen dat criminelen de veiligheid en het ondernemersklimaat in onze buitengebieden aantasten.

Wat gaan we er voor doen?

Prioriteiten en aandachtspunten

Onderwerp	Toelichting
Overlast	
Ketenaanpak verstevigen	Verankeren van de samenwerking, opschaling en de juridische kaders die samenwerking en informatie-uitwisseling helpen mogelijk maken.
Alternatieven voor vrijetijdsbesteding	Zoeken naar mogelijkheden, samen met het Sociaal Domein, om jeugd passende alternatieven (activiteiten en locaties) te bieden en daartoe te bewegen.
Doorontwikkeling BOA's	Het takenpakket van de gemeentelijke handhavers is verbreed en de roep om een flexibele inzet is luider geworden. We werken daarom toe naar een team van BOA's dat adequaat handelt en de mogelijkheid heeft om in te spelen op een acute situatie.
1,5 meter samenleving	
Verschuiving accent vergunningverlening	De coronaregels hebben ervoor gezorgd dat het accent binnen vergunningverlening van reactief met een toets achteraf verschoven is naar proactief en meekijken en –denken aan de voorkant. Voorlichting heeft ook een belangrijkere plaats ingenomen. Waar nodig worden regels en procedures aangepast.
Depolariseren	
Dag van de Dialoog	Dialogotafels worden benut om – aan de hand van de methode waarderend vernieuwen – de zwijgende meerderheid een stem te geven.
Ondermijning	
Keurmerk Veilig Buitengebied	Buitengebieden die werken volgens de aanpak Veilig Buitengebied worden zowel subjectief als objectief veiliger. De criminaliteit daalt en het veiligheidsgevoel van ondernemers en bewoners stijgt.

Wat mag het kosten?

Onderstaande tabel geeft weer: de baten en lasten per taakveld, het totaalsaldo van baten en lasten, de wijzigingen in de reserves en het geraamde resultaat (na verrekening met reserves). De baten geven wij weer als +/+ en de lasten als -/-.

(bedragen x €1.000)

Omschrijving	Taakveld	Jaar- rekening 2019	Actuele begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Baten	1.1 Crisisbeheersing en brandweer	213	0	0	0	0	0
	1.2 Openbare orde en veiligheid	80	122	108	108	108	108
Totaal baten		293	122	108	108	108	108
Lasten	1.1 Crisisbeheersing en brandweer	-7.322	-7.415	-7.514	-7.432	-7.432	-7.432
	1.2 Openbare orde en veiligheid	-1.668	-1.936	-1.660	-1.572	-1.572	-1.572
Totaal lasten		-8.991	-9.351	-9.174	-9.003	-9.003	-9.003
Totaalsaldo van baten en lasten		-8.698	-9.229	-9.066	-8.896	-8.896	-8.895
Onttrekkingen reserves		0	20	0	0	0	0
Totaal onttrekkingen reserves		0	20	0	0	0	0
Stortingen reserves		0	0	0	0	0	0
Totaal stortingen reserves		0	0	0	0	0	0
Geraamd resultaat programma 1: Veiligheid		-8.698	-9.210	-9.066	-8.896	-8.896	-8.895

Verbonden partijen die bijdragen aan het realiseren van onze doelstellingen

GR Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid

Dit openbaar lichaam integreert de brandweezorg, rampenbestrijding, crisisbeheersing en geneeskundige hulpverlening (bij ongevallen en rampen) bestuurlijk en operationeel op regionaal niveau binnen het samenwerkingsgebied. Dat gebeurt met behoud van lokale verankering. De doelstelling is een efficiënte en slagvaardige hulpverlening, mede op basis van een gecoördineerde voorbereiding. Ook is het een platform voor samenwerking met diensten die aan hulpverlening zijn gelieerd, partners en andere openbare lichamen.

Beleidsindicatoren

In onderstaande tabel zijn de volgens het BBV verplichte beleidsindicatoren opgenomen die betrekking hebben op dit programma.

Indicatoren BBV (peildatum "Waarstaatjegemeente"01-09-2020)	Jaar	Hoeksche Waard	Nederland	Gemeente weinig stedelijk
Winkeldiefstal per 1.000 inwoners	2018	0,20	2,20	0,80
Diefstal uit woning per 1.000 inwoners	2018	1,00	2,50	2,00
Geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners	2018	2,10	4,90	3,10
Vernieling en beschadiging per 1.000 inwoners	2018	3,10	5,80	3,90
Verwijzingen Halt per 10.000 inwoners van 12-17 jaar	2019	125	132	106

2.3 Programma 2 Verkeer, Vervoer en Openbare ruimte

Tot het programma Verkeer, Vervoer en Openbare ruimte behoren de taakvelden verkeer en vervoer, parkeren, recreatieve havens, economische havens en waterwegen, openbaar vervoer, wegen, openbaar groen en (openlucht) recreatie, riolering, afval en begraafplaatsen en crematoria.

Wat gebeurt er om ons heen?

Met name het openbaar vervoer is door corona zwaar getroffen. Voor 2020 is een steunpakket voor de vervoersbedrijven overeengekomen met het Rijk, maar dit is voor 2021 nog onzeker. Omdat de vervoersbedrijven alle zeilen moeten bijzetten om financieel het hoofd boven water te houden, komen aanvullende wensen en ambities op OV-terrein in de vertraging. Een voor de Hoeksche Waard relevant project dat is vertraagd is R-net. Naar verwachting kan in 2021 beter ingeschat worden of er sprake is van een structurele verandering op mobiliteitsvlak. Vooralsnog wordt vastgehouden aan de in gang gezette projecten. Juist in deze tijd is het van belang om als overheidspartijen te blijven investeren in de bereikbaarheid van de Hoeksche Waard.

Openbare ruimte

Door het veranderende klimaat komen er steeds meer weersextremen voor. Hevige regenval en wind worden afgewisseld met langere warme en droge periodes. Vanaf 2017 is daardoor klimaatadaptatie op de agenda gekomen. We willen invulling geven aan de ambitie vanuit het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie om Nederland in 2050 klimaatadaptief ingericht te hebben.

Afval

We zien snelle ontwikkelingen op het gebied van nascheiding van PMD uit het restafval. De capaciteit (het aantal installaties) neemt toe en de techniek verbetert. Naast deze ontwikkeling zien we dat de opbrengsten van oud papier en textiel grote fluctuaties laten zien.

Wat willen we bereiken?

Openbare ruimte

In de planperiode t/m 2024 geven we de openbare ruimte een kwaliteitsimpuls. Dit doen we om het kwaliteitsniveau in de hele Hoeksche Waard op niveau B te brengen/houden. We benaderen de openbare ruimte daarbij als één geheel. Zo ervaren onze inwoners de openbare ruimte immers ook. Het integraal werken geven we vorm door tijdens vervanging van de riolering of verharding ook de overige elementen uit de openbare ruimte mee te nemen. We clusteren werkzaamheden tot grotere projecten.

Mobiliteit

Het programmaplan Mobiliteit sluit aan bij de doelen van het college om de komende jaren:

- De (stedelijke) gebieden rondom Hoeksche Waard op multimodale manier snel, veilig en comfortabel bereikbaar te maken;
- de dorpen in Hoeksche Waard multimodaal met elkaar te verbinden;
- de impact van mobiliteit op de leefbaarheid te verlagen.

Wij verwachten dat zowel de interne als externe bereikbaarheid van het eiland verder onder druk komen te staan. Er is de afgelopen jaren te weinig in de verbetering van de bereikbaarheid in het gebied geïnvesteerd. Het is daarom noodzakelijk om de komende jaren een inhaalslag te maken om de interne en externe bereikbaarheid te verbeteren. Samen met partners uit het gebied pakt de

gemeente deze grote mobiliteitsopgave op. Daarbij is er extra aandacht voor het minimaliseren van overlast tijdens de renovatie Heinenoordtunnel in 2023 en 2024.

Hoogwaardig openbaar vervoer vanuit de Hoeksche Waarde naar de stedelijke gebieden is een voorwaarde voor de vitaliteit van het gebied. De realisatie van een R-Net naar Oud-Beijerland en Hoogwaardig Openbaar Vervoer (HOV) ten oosten van de A29 heeft dan ook prioriteit, net als goede multimodale overstappunten. Daarnaast is er de wens om een fijnmazig netwerk op maat tussen de dorpen te realiseren. Het college wil ook dat het openbaar vervoer toegankelijk is voor mensen met een beperking.

Biodiversiteit

We willen een verbetering van de biodiversiteit bereiken. Voor onze leefbaarheid is het belangrijk dat de biodiversiteit zo groot mogelijk is. Variatie is belangrijk voor het evenwicht in de natuur. Er zijn diverse soorten groen in het buitengebied die de brongebieden en verbindingzones vormen van waar de biodiversiteit de bebouwde kom kan bereiken. Binnen de bebouwde kom vormt de gemeentelijke water- en groenstructuur het brongebied van waaruit de biodiversiteit zich verder kan verspreiden naar de gebieden waar woon- en werkfuncties voorop staan. Met een goed ontwerp is de waarde van groen voor de biodiversiteit snel te vergroten. Dit vraagt echter om een andere manier van beheer.

Groen levert een flinke bijdrage aan de doelstelling om de openbare ruimte klimaatadaptief in te richten. En daarmee aan het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie. Groen zorgt voor verkoeling bij hitte, maar houdt ook water vast en helpt zo wateroverlast te voorkomen. We werken eraan de openbare ruimte zo groen mogelijk in te richten.

Gemeentelijk rioleringsplan

Bij de behandeling van het gemeentelijk rioleringsplan (grp) eind 2020 leggen we de raad een keuze voor over vervangen of rooveren van de riolering. Deze keuze is van belang voor de manier waarop we werken aan de doelstelling om Nederland in 2050 klimaatadaptief ingericht te hebben.

Grondstoffenbeleidsplan

De doelstelling verschuift van 'De hoeveelheid restafval verminderen' naar 'Kwaliteitsverbetering van de gescheiden grondstoffen'. De vraag is: Kunnen de grondstoffen écht gebruikt worden voor hergebruik? Ervaringen bij andere gemeenten leren dat omgekeerd inzamelen in combinatie met een diftarsysteem en het deponeren van PMD bij het restafval zorgt voor een verslechtering van de kwaliteit van het PMD. Met als gevolg afkeur en dure verwerking. In 2021 rekenen we het vastgestelde grondstoffenbeleidsplan opnieuw door. Dit is nog gericht op het verminderen van restafval. We bekijken of de forse investeringen in ondergrondse containers in de snel veranderende afvalwereld noodzakelijk zijn en bijdragen aan de verschuivende doelstelling. Dit leidt mogelijk tot een nieuw, geactualiseerd grondstoffenbeleidsplan.

Wat gaan we er voor doen?

Prioriteiten en aandachtspunten

Onderwerp	Toelichting
Overlast minimaliseren renovatie Heinenoordtunnel	Vorbereiden planologische procedures voor de projecten binnen het vastgestelde maatregelenpakket.
Realiseren mobiliteitsagenda Provincie Zuid-Holland	Vorbereiden planologische procedures voor de projecten binnen de vastgestelde mobiliteitsagenda.

Verbeter OV in de Hoeksche Waard	Voorbereiden besluitvorming realisatie R-net.
Klimaatadaptatief inrichten van de openbare ruimte	Bij alle beheerprojecten in de openbare ruimte zetten we actief in op klimaatadaptatie. Daarnaast starten we projecten om knelpunten uit de klimaatstresstest op te lossen.
Vergroten van de biodiversiteit	We hanteren een ingroeimodel voor ecologisch maaien, zo doen we ervaring op en monitoren we de effecten, om waar nodig bij te kunnen sturen.
Centrale gedenkmonumenten op begraafplaatsen realiseren	Op de begraafplaatsen waar een ruiming van de grafbedekking heeft plaatsgevonden (bovengrondse ruiming), plaatsen we een centraal gedenkmonument ter nagedachtenis aan de overledenen in deze graven. Dit wordt gefaseerd gerealiseerd in 2021-2025.

Reguliere taken

Onderwerp	Toelichting
Onderhoud openbare ruimte volgens beleidsplan	We beheren alle kapitaalgoederen in de openbare ruimte op kwaliteitsniveau B (basis). Hierbij is het van belang dat het schoon, heel en veilig is. We voeren het onderhoud planmatig en efficiënt uit. We monitoren de kwaliteit en borgen zo de waarde van het kapitaalgoed.
Verminderen parkeerdruk	We breiden parkeergelegenheid in woonstraten waar een tekort aan parkeervakken is ontstaan zoveel mogelijk uit. Dit doen we in overleg met omwonenden en dorps- en buurtverenigingen.

Wat mag het kosten?

Onderstaande tabel geeft weer: de baten en lasten per taakveld, het totaalsaldo van baten en lasten, de wijzigingen in de reserves en het geraamde resultaat (na verrekening met reserves). De baten geven wij weer als +/+ en de lasten als -/-.

(bedragen x €1.000)

Omschrijving	Taakveld	Jaar-rekening 2019	Actuele begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Baten	2.1 Verkeer en vervoer	1.593	893	632	632	632	632
	2.2 Parkeren	55	71	73	73	73	73
	2.3 Recreatieve havens	105	92	94	94	94	94
	2.5 Openbaar vervoer	60	60	61	61	61	61
	5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	333	957	348	298	216	216
	7.2 Riolering	8.241	8.363	8.517	8.507	8.695	8.811
	7.3 Afval	8.858	9.084	9.248	9.248	9.248	9.248
	7.5 Begraafplaatsen en crematoria	2.769	1.289	1.262	1.262	1.355	1.336
Totaal baten		22.013	20.810	20.234	20.174	20.373	20.470
Lasten	2.1 Verkeer en vervoer	-12.908	-15.419	-14.277	-14.418	-15.045	-15.275
	2.2 Parkeren	-342	-381	-390	-393	-392	-392
	2.3 Recreatieve havens	-158	-99	-356	-210	-297	-273
	2.4 Economische havens en waterwegen	-295	-1.096	-602	-670	-745	-762
	2.5 Openbaar vervoer	-244	-356	-425	-422	-421	-278
	5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-7.865	-9.975	-10.701	-10.289	-10.252	-10.291
	7.2 Riolering	-6.546	-5.188	-5.150	-5.357	-5.543	-5.659
	7.3 Afval	-8.212	-7.979	-8.149	-8.147	-8.147	-8.147
	7.5 Begraafplaatsen en crematoria	-2.543	-2.222	-2.462	-1.655	-1.746	-1.707
Totaal lasten		-39.114	-42.717	-42.512	-41.559	-42.588	-42.785
Totaalsaldo van baten en lasten		-17.101	-21.907	-22.278	-21.385	-22.216	-22.314

Onttrekkingen reserves	2.1 Verkeer en vervoer	451	10.197	4.000	327	488	488
	2.2 Parkeren	75	60	0	0	0	0
	2.3 Recreatieve havens	127	59	49	49	49	49
	2.4 Economische havens en waterwegen	36	693	0	0	0	0
	2.5 Openbaar vervoer	114	0	0	0	0	0
	5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	1.079	827	31	42	35	35
	7.2 Riolering	0	0	46	46	46	46
	7.5 Begraafplaatsen en crematoria	646	488	776	0	0	0
Totaal onttrekkingen reserves		2.528	12.325	4.901	463	618	618
Stortingen reserves	2.1 Verkeer en vervoer	-1.803	-9.022	-4.154	0	0	0
	2.3 Recreatieve havens	0	-0	-0	-0	-0	-0
	2.4 Economische havens en waterwegen	-692	0	0	0	0	0
	5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-501	-286	0	0	0	0
	7.5 Begraafplaatsen en crematoria	-1.631	-235	0	0	0	0
Totaal stortingen reserves		-4.627	-9.544	-4.155	-0	-0	-0
Geraamd resultaat programma 2: Verkeer, Vervoer en Openbare Ruimte		-19.200	-19.126	-21.531	-20.922	-21.599	-21.697

Verbonden partijen die bijdragen aan het realiseren van onze doelstellingen

BV Regionale Afvalstoffendienst Hoeksche Waard

De vennootschap heeft tot doel om in het belang van bescherming van het milieu en een doelmatig beheer werkzaam te zijn op het gebied van:

- Het uitvoeren van publieke taken in het afval- en grondstoffenbeheer in de ruimste zin, waaronder in ieder geval verstaan wordt: inzameling, vervoer, be- of verwerking, verhandeling van afval en grondstoffen en het adviseren hierover.
- De inzameling van bedrijfsafval en -grondstoffen, inclusief inzameling, vervoer, be- of verwerking en verhandeling.
- Het uitvoeren van taken op het gebied van beheer en onderhoud van de openbare ruimte.

GR Schadevergoedingsschap HSL-Zuid, A16 en A4

Het GR Schadevergoedingsschap bevordert de behandeling van verzoeken om schadevergoeding, die verband houden met de aanleg van de HSL-Zuid en de daartoe nodige verbreding, verlegging en reconstructie van de A16 en A4. Ook kijkt het schap of er doelmatig, deskundig en op gelijke wijze over die bezoeken wordt beslist. Deze regeling schept duidelijkheid voor de inwoners over de bevoegde instantie.

GR Wegschap Tunnel Dordtse Kil

Het GR Wegschap beheert en exploiteert de Kiltunnel en de aansluitende wegverbindingen.

Beleidsindicatoren

Indicatoren BBV (peildatum "Waarstaatjegemeente"01-09-2020)	Jaar	Hoeksche Waard	Nederland	Gemeente weinig stedelijk
Huishoudelijk restafval, in kg per inwoner	2018	133	172	128

2.4 Programma 3 Economie

Tot het programma Economie behoren de taakvelden economische ontwikkelingen, fysieke bedrijfsinfrastructuur, bedrijvenloket en bedrijfsregelingen en economische promotie.

Wat gebeurt er om ons heen?

Coronacrisis en steun aan ondernemers

De krimp in Nederland is kleiner dan in onze buurlanden, maar hoe de economie zich de komende tijd ontwikkelt, blijft onzeker. Het nieuwe herstel- en steunpakket heeft daarom een langere duur en biedt zo meer zekerheid in deze - voor veel mensen - zware tijd. Daarin kunnen niet alle bedrijven overeind gehouden worden en zijn niet alle banen en opdrachten te garanderen.

Er ligt een steun- en herstellepakket voor ondernemers en werkenden. Dit nieuwe pakket loopt tot in 2021 en is gestoeld op drie pijlers: steun, helpen aanpassen en investeren. De voorwaarden van het steun- en herstellepakket zijn aangepast, zodat ze meer zijn gericht op de langere termijn. Ook neemt het kabinet nieuwe maatregelen om bedrijven te stimuleren om meer te investeren in economische groei. Verder zet het kabinet extra middelen in om mensen via scholing en begeleiding te helpen bij het vinden van nieuw werk.

BREXIT

De Brexit is een feit. Op 1 januari 2021 stappen de Britten uit de Europese Unie. Het is nog onduidelijk wat er precies zal veranderen. Duidelijk is wel dat er gevolgen zullen zijn voor de import vanuit en export naar het Verenigd Koninkrijk. Dit kan grote gevolgen hebben voor bedrijven in Nederland en dus ook in de Hoeksche Waard. Het is van groot belang dat ondernemers tijdig de juiste voorbereidingen treffen. Een gedegen voorbereiding is uiteindelijk de verantwoordelijkheid van de ondernemer zelf. De ondernemers staan er echter niet alleen voor. De Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) helpt, onder andere via het Brexit-Loket, met daaronder de Brexit Impact Scan en stelt zogenaamde Brexit-vouchers beschikbaar. Ook heeft de gemeente Rotterdam een Brexit-loket voor ondernemers in Rotterdam en de regio. Gemeente Hoeksche Waard zet zich in om ondernemers in de Hoeksche Waard bewust te maken van de realiteit van de Brexit en haar gevolgen en hen ertoe te bewegen zich voor te bereiden en waar nodig te faciliteren.

Regionale ontwikkelingen

De regio wordt in toenemende mate het schaalniveau waarop grotere maatschappelijke opgave zich manifesteren. Hoe breed en welke partijen onderdeel zijn van de regio is telkens afhankelijk van de maatschappelijke opgave. Met de gemeenten in de Zuid-Hollandse Delta werken wij samen aan de uitwerking van de Regio Deal. Dit doen we langs de lijnen van agrifood, toerisme en recreatie, duurzaamheid en de arbeidsmarkt. In breder verband werken wij de komende jaren aan NL delta; een nationaal park van wereldklasse. Wij zoeken daarbij intensief naar verbindingen met de Metropoolregio Rotterdam Den Haag. Sterke steden en een prettig ommeland vormen een samenhangende agglomeratie.

Wat willen we bereiken?

Economisch vestigingsklimaat

De Hoeksche Waard heeft een gezond economisch vestigingsklimaat waar het voor zowel aanwezige bedrijven als voor de instroom van nieuwe bedrijven goed ondernemen is.

- In 2021 heeft iedereen in de Hoeksche Waard de mogelijkheid om over snel internet (100 megabit per seconde of sneller) aan huis/bedrijf te beschikken.
- In 2021 start het project digitalisering en werken we samen met MKB door nieuwe Kennis en (digitale) technologieën toe te passen in onze regionale economie;
- Vanaf 2021 zetten we in op een sterkere verbinding binnen en tussen de detailhandelsgebieden onderling om een vitaal winkelaanbod in de Hoeksche Waard te behouden;
- De Hoeksche Waard heeft een aantrekkelijk en evenwichtig aanbod voor bedrijventerreinen en werklocaties dat aansluit bij de huidige en toekomstige vraag van ondernemers.

- In 2021 stimuleren we ondernemerschap door het adviseren en begeleiden van starters en daarmee het verbeteren van hun slaagkans.
- In 2021 is er een fonds voor bijdragen aan ondernemersnetwerken.
- In 2021 uitvoering geven aan het Actieplan economische gevolgen coronacrisis.

Innovatieve landbouw

De Hoeksche Waard is als Foodlab voor de Randstad koploper op het gebied van gezond voedsel en duurzame en innovatieve landbouw. De gemeente heeft de ambitie om de kennis en kunde op dit gebied in de Hoeksche Waard zicht- en beleefbaar te maken voor een breed regionaal publiek en te benutten voor verbeteringen in de landbouw, natuur en gezondheid.

- Vanaf 2021 zetten we in op het versterken van de gemeenschapszin op het gebied van multifunctionele landbouw en de korte keten, door het leggen van de verbindingen tussen initiatieven en het versterken van de samenwerkingsverbanden.
- In 2021 krijgt de Groene Cirkel akkerbouw, een leernetwerk op het gebied van duurzame, innovatieve landbouwinnovaties tussen Hoeksche Waard en Goeree-Overflakkee, een doorstart.
- In 2021 wordt een publieksgericht evenement georganiseerd op het gebied van agri en food, waarbij ook invulling wordt gegeven aan de fysieke locatie van het Foodlab in de Hoeksche Waard.

Vitale arbeidsmarkt

In 2030 is de arbeidsmarkt in de Hoeksche Waard vitaal, omdat (toekomstige) vraag en aanbod in kwantitatieve en kwalitatieve zin in evenwicht is.

- In 2021 enthousiasmeren we jonge generaties (en hun ouders) voor een (vervolg)opleiding en/of beroep in de Hoeksche Waard.
- In 2021 organiseren we inspiratiesessies voor werkgevers over een leven lang leren en ontwikkelen.
- In 2021 matchen we jongeren en werkzoekenden aan bedrijven door middel van het platform Werken en Leren in de Hoeksche Waard,;
- In 2021 vergroten we het aantal MBO-opleidingen in de Hoeksche Waard en in verbinding met de regio;
- In 2021 vergroten we het arbeidspotentieel in de zorgsector van de Hoeksche Waard door het opzetten van een leernetwerk tussen de zorgpartijen en in verbinding met de regio.

Gebiedsmarketing

In 2021 heeft Hoeksche Waard een gebiedsmarketingorganisatie en wordt samen met de gemeente en private/publieke partijen gewerkt aan gebiedsmarketing. Het doel is het versterken van het (economisch) vestigingsklimaat en welzijn, door het op de kaart zetten van wonen, recreëren, werken, ondernemen en onderwijs en het versterken van het 'product' Hoeksche Waard.

- In 2021 staat een professionele gebiedsmarketingorganisatie die verantwoordelijk is voor de uitvoering van onder andere het merk Hoeksche Waard, gebiedsbranding en gastheerschap.
- In 2021 starten met het opbouwen van naamsbekendheid van de Hoeksche Waard via het merk Hoeksche Waard door de gebiedsmarketingorganisatie.
- In 2021 is er een cross-mediaal marketingplatform Hoeksche Waard.
- Vergroten van de positie Hoeksche Waard in de regio, provincie Zuid-Holland en de EU als aantrekkelijk eiland voor Wonen, Recreëren, Food & Innovatie.

Bloeiende vrijetijdseconomie

Ambitie

De ambitie van de Hoeksche waard is een bloeiende vrijetijdseconomie, met een goed functionerende vrijetijdssector die bijdraagt aan een vitalere Hoeksche Waard. Het strategische doel is het versterken van het toeristisch-recreatief profiel van de Hoeksche Waard, zodat de vrijetijdseconomie kan groeien en de lokale consumptieve en zakelijke bestedingen toenemen, met als beoogt resultaat dat er voldoende (commercieel) draagvlak blijft voor voorzieningen die bijdragen aan de vitaliteit. Voor 2021 willen we daarvoor de volgende operationele doelen bereiken:

- Visie Vrijetijdseconomie: De visie Vrijetijdseconomie Hoeksche Waard met uitvoeringsprogramma is af en vastgesteld.
- Waterverbindingen netwerk: We creëren een goed verbindingennetwerk over water dat belangrijke punten met elkaar verbindt.

- Waterverbindingen gebruik: Om de hinder van de renovatie van de Heinenoordtunnel in 2023/2024 te beperken is onder andere reductie van het verkeer dat door de Heinenoordtunnel gaat nodig. In samenwerking met Rijkswaterstaat onderzoeken we welke maatregelen nodig zijn bij de verschillende fietsveren die vanaf de Hoeksche Waard varen.
- Waterverbindingen professionaliteit: We verkennen de mogelijkheden om de professionaliteit van het verbindingennetwerk omhoog te krijgen.
- Doorontwikkelen recreatieve routes: We stimuleren de uitbreiding van het aanbod en de kwaliteit van de bestaande recreatieve routes, we verkennen de mogelijkheden van nieuwe routes voor bestaande en nieuwe doelgroepen.
- In 2021 staan er lokaal en regionaal allianties tussen gebiedspartners, ondernemers en stakeholders en zijn er arrangementen voor de toerist/recreant ontwikkeld;
- In 2021 wordt er met de gebiedspartners en de gebiedsmarketingpartijen een professionaliseringsslag gerealiseerd met betrekking tot het gastheerschap.

Wat gaan we er voor doen?

Prioriteiten en aandachtspunten

Onderwerp	Toelichting
Vitale arbeidsmarkt	
Beperken uitgaande pendel	Onderzoek samenstelling uitgaande pendel Platform Werken & Leren in de Hoeksche Waard met overzicht van alle vacatures.
Betere aansluiting onderwijs en bedrijfsleven	Twee smarthubs (broedplaats voor ontmoeting, verbinding en samenwerking tussen (startende)bedrijven en onderwijs).
Aantrekken en behouden jongeren	Twee nieuwe middelbare beroepsopleidingen in de Hoeksche Waard Sterkere verbinding met vervolgoopleidingen buiten Hoeksche Waard.
Vergroten arbeidskrachten in de zorg	Verstevigen leernetwerk zorgorganisaties: stimuleringsprogramma voor studenten in de zorg. Lokale campagne 'Werken in de Zorg in de Hoeksche Waard' gericht op starters en studenten.
Regionale samenwerking arbeidsmarkt versterken	Netwerk beroeps-campus in samenwerking met gemeenten in de Zuid-Hollandse Delta (Goeree-Overflakkee en Voorne-Putten) Een netwerk van werkleerbedrijven.
Veerkrachtiger lokale arbeidsmarkt	Betere ontsluiting van trajecten om, her- en bijscholing voor werkenden en werkzoekenden richting een baan in sectoren waar veel vacatures zijn (onder andere zorg en techniek) middels platform Werken & Leren in de Hoeksche Waard.
Aantrekken nieuwe arbeidskrachten	Platform Werken & Leren in de Hoeksche Waard.
Bevorderen betrokkenheid van werkgevers bij de inclusieve samenleving	Onderzoek sociaal ondernemerschap.
Economische Vestigingsklimaat	
Stimuleren ondernemerschap	Het terugdringen c.q. beperken van het aantal stoppers. Het (beter) informeren en ondersteunen van uitkeringsgerechtigden bij de start van een eigen onderneming.
Professionalisering bijdrages ondernemersnetwerken	Fonds voor ondernemersnetwerken voor bijdrages aan (netwerk)activiteiten ter versterking het ondernemersklimaat.
Actieplan coronacrisis	Verzoeken noodsteun behandelen. Monitoring verloop corona voor economie Hoeksche Waard; Stimuleren lokaal kopen. Start uitvoering project digitalisering MKB; Opzetten economische agenda.
Gebiedsmarketing	

Professionele gebiedsmarketing organisatie	Opzetten bestuur. Opzetten operationele organisatie. Netwerk organiseren rondom de werkvelden Wonen, Recreatie & Toerisme en Werken, Ondernemen en Onderwijs. Inbedden adviseringsrol vanuit gebiedsmarketing in de gemeentelijke organisatie.
Opbouwen naamsbekendheid Hoeksche Waard en vergroten positie Hoeksche Waard	Een uitvoeringsprogramma op basis van strategische keuzes over positionering en proposities en kpi's.
Cross-mediaal marketing platform	Platform staat in 2021
Bloeiende vrijetijdseconomie	
Visie Vrijetijdseconomie	Opstellen visie vrijetijdseconomie en bijbehorend uitvoeringsprogramma, aan de hand van de koers die we in 2020 bij de gemeenteraad ophalen, deskresearch, input vanuit inwoners, bezoekers, lokale en regionale gebiedspartijen en ondernemers. Vaststellen visie vrijetijdseconomie door de raad.
Alliantie vrijetijdseconomie	Opzetten van een toeristisch ondernemersplatform Hoeksche Waard. Stimuleren en faciliteren arrangementen voor een aantrekkelijk recreatief aanbod onder andere gericht op jonge huishoudens. Opzetten kansrijke regionale allianties en samenwerking.
Waterverbindingen netwerk	Afronding aanbesteding nieuwe contracten veerverbindingen. Expeditie Haringvliet wordt een jaarlijks terugkerende beleving (afronding aanbesteding).
Waterverbindingen gebruik	Uitvoeren pilot in de zomer van 2021 met extra capaciteit en/of hogere frequentie, in samenspraak met onze omgevingspartners en met de exploitant(en) van de fiets/voetveren.
Waterverbindingen professionaliteit	Samenbrengen exploitanten van de veren op en rondom het Haringvliet. Stimuleren van het in kaart brengen van de mogelijkheden tot professionalisering en faciliteren van realisatie waar dat kan.
Door ontwikkelen recreatieve routes	Faciliteren van onze routepartner Wandelnet bij de voltooiing van het Biesbosch Streekpad met als doel een feestelijke opening bij de viering van 600 jaar droge voeten (herdenking st. Elisabethvloed). Verkennen mogelijkheden voor de realisatie van een pilot route voor ruiters, aansluitend op het ruiterspad Oeverlanden Hollands Diep. We vragen daarvoor subsidie aan bij de provincie.
Professionaliseren gastheerschap Hoeksche Waard	Opzetten van een inspiratiepunt met 24-uurs toeristische informatievoorziening, (innovatieve) product ontwikkeling en (interactieve) promotie zowel lokaal al regionaal in samenwerking met gebiedsmarketingorganisatie en andere stakeholders.
Multifunctioneel landbouwbeleid	In samenwerking met RO formuleren van kaders voor de (door)ontwikkeling van multifunctionele landbouwinitiatieven

Wat mag het kosten?

Onderstaande tabel geeft weer: de baten en lasten per taakveld, het totaalsaldo van baten en lasten, de wijzigingen in de reserves en het geraamde resultaat (na verrekening met reserves). De baten geven wij weer als +/+ en de lasten als -/-.

(bedragen x €1.000)

Omschrijving	Taakveld	Jaar-rekening 2019	Actuele begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Baten	3.1 Economische ontwikkeling	0	40	0	0	0	0
	3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	705	485	980	34	34	34
	3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	118	130	164	164	164	164
	3.4 Economische promotie	132	133	135	135	135	135
Totaal baten		955	789	1.279	333	333	333
Lasten	3.1 Economische ontwikkeling	-503	-1.482	-1.596	-1.553	-1.420	-859
	3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-611	-559	-1.092	-145	-145	-145
	3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-533	-611	-853	-846	-846	-846
	3.4 Economische promotie	-368	-822	-596	-96	-95	-95
Totaal lasten		-2.015	-3.473	-4.136	-2.640	-2.507	-1.945
Totaalsaldo van baten en lasten		-1.060	-2.684	-2.857	-2.306	-2.173	-1.612
Onttrekkingen reserves	3.1 Economische ontwikkeling	0	76	0	0	0	0
	3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	9	9	9	9	9	9
	3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	20	80	219	219	219	219
	3.4 Economische promotie	244	1.427	510	5	5	5
Totaal onttrekkingen reserves		272	1.592	738	233	233	233
Stortingen reserves	3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	0	-1.175	0	0	0	0
	3.4 Economische promotie	0	-810	0	0	0	0
Totaal stortingen reserves		0	-1.985	0	0	0	0
Geraamd resultaat programma 3: Economie		-787	-3.078	-2.119	-2.073	-1.940	-1.379

Verbonden partijen die bijdragen aan het realiseren van onze doelstellingen

CV/BV Ontwikkelingsbedrijf Bedrijvenpark Hoeksche Waard

Het Ontwikkelingsbedrijf ontwikkelt bedrijventerreinen met een regionaal karakter. De activiteiten van de exploitatiemaatschappij beperken zich tot het ontwikkelen van een Hoeksche Waards bedrijventerrein van 20 hectare.

Beleidsindicatoren

In onderstaande tabel zijn de volgens het BBV verplichte beleidsindicatoren opgenomen die betrekking hebben op dit programma.

Indicatoren BBV (peildatum "Waarstaatjegemeente"01-09-2020)	Jaar	Hoeksche Waard	Nederland	Gemeente weinig stedelijk
% Netto arbeidsparticipatie tov potentiële beroepsbevolking	2019	70,0	68,8	69,4
% Functiemenging (verhouding tussen banen en woningen)	2019	48,0	53,2	50,2
Banen (per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 tot en met 64 jaar)	2019	643,2	792,1	701,5
Bedrijfsvestigingen (per 1.000 inwoners in de leeftijd 15 tot en met 64 jaar)	2019	152,5	151,6	153,2

2.5 Programma 4 Onderwijs

Tot het programma Onderwijs behoren de taakvelden openbaar basisonderwijs, onderwijshuisvesting en onderwijsbeleid en leerlingzaken.

Wat gebeurt er om ons heen?

Door corona waren kinderopvang en scholen wekenlang gesloten. Hiermee is het risico op kansenongelijkheid in het onderwijs groter geworden. Overleg en samenwerking met onderwijs en opvang is geïntensiveerd om noodopvang te realiseren en mogelijke negatieve gevolgen voor met name kinderen uit kwetsbare thuissituaties zo veel mogelijk te beperken.

In de komende periode wordt nader landelijk onderzoek gedaan naar korte- en langetermijneffecten van thuisscholing tijdens de coronacrisis.

Wat willen we bereiken?

Gemeente Hoeksche Waard streeft naar een inclusieve samenleving waarin iedereen meedoet en er toe doet. Een samenleving waarin kinderen en jongeren veilig en gezond opgroeien, zich (optimaal) ontwikkelen in het onderwijs én de ruimte krijgen om te sporten en culturele activiteiten te ontplooiën. Met als doel dat kinderen en jongeren zich - passend bij hun mogelijkheden en ambities - kunnen ontplooiën en actief kunnen deelnemen aan de samenleving.

Het programma Inclusieve samenleving is richtinggevend voor ons denken en handelen binnen het Sociaal Domein. We werken de komende tijd als gemeente vanuit een gedeelde verantwoordelijkheid samen met onze partners, inwoners en coalities in de Hoeksche Waard aan verder operationalisering. Zo ontwikkelen we samen de koers in wat we doen.

Binnen het Sociaal Domein zetten we in op de beweging van reactief naar preventief. Dit betekent dat we zoveel mogelijk inzetten op het vroegtijdig signaleren en voorkomen van complexe problemen, in plaats van het achteraf oplossen. Preventief handelen biedt zowel sociaaleconomische winst als gezondheidswinst voor inwoners en is daarmee een belangrijke investering voor volwaardige participatie.

Vanuit deze visie streven we de volgende doelen na:

1. Het bevorderen van kansengelijkheid in de voorschoolse periode en in het onderwijs.
2. Het stimuleren van een passend, toegankelijk, gedifferentieerd en kwalitatief hoogwaardig onderwijsaanbod voor ieder kind in de Hoeksche Waard.
3. Een kwalitatief goed onderwijshuisvestingsaanbod

Wat gaan we er voor doen?

Prioriteiten en aandachtspunten

Onderwerp	Toelichting
Lokale Educatieve Agenda (LEA)	Er is een gestructureerd overleg tussen schoolbesturen, kinderopvangorganisaties, samenwerkingsverband Passend Onderwijs, jeugdteams en gemeente met als resultaat een gedragen Lokale Educatieve Agenda (LEA). We zetten in op het maken van concrete samenwerkingsafspraken rondom in ieder geval de thema's aansluiting onderwijszorg, onderwijskansen en thuiszitters.

Bewegingsonderwijs	De kaders voor bewegingsonderwijs zijn met ingang van het schooljaar 2021-2022 door de gemeenteraad vastgesteld.
Onderwijshuisvesting	Het Integraal Huisvestingsplan (IHP) Onderwijs 2021- 2024 is door de gemeenteraad vastgesteld

Wat mag het kosten?

Onderstaande tabel geeft weer: de baten en lasten per taakveld, het totaalsaldo van baten en lasten, de wijzigingen in de reserves en het geraamde resultaat (na verrekening met reserves). De baten geven wij weer als +/+ en de lasten als -/-.

(bedragen x €1.000)

Omschrijving	Taakveld	Jaar- rekening 2019	Actuele begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Baten	4.1 Openbaar basisonderwijs	25	32	33	33	33	33
	4.2 Onderwijshuisvesting	90	9	9	9	9	9
	4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	673	768	780	780	780	780
Totaal baten		788	809	823	823	823	823
Lasten	4.1 Openbaar basisonderwijs	-768	-712	-599	-590	-590	-590
	4.2 Onderwijshuisvesting	-2.391	-2.324	-2.038	-2.283	-2.192	-2.122
	4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	-2.493	-2.963	-3.423	-3.400	-3.400	-3.400
Totaal lasten		-5.652	-5.999	-6.059	-6.273	-6.182	-6.111
Totaalsaldo van baten en lasten		-4.864	-5.189	-5.236	-5.450	-5.359	-5.288
Onttrekkingen reserves	4.2 Onderwijshuisvesting	351	605	415	328	285	285
	4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	1	23	9	9	9	9
Totaal onttrekkingen reserves		352	628	424	337	294	294
Stortingen reserves	4.2 Onderwijshuisvesting	-195	-206	-209	-209	-209	-209
	4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	-7	-7	-7	-7	-7	-7
Totaal stortingen reserves		-201	-213	-216	-216	-216	-216
Geraamd resultaat programma 4: Onderwijs		-4.714	-4.775	-5.028	-5.330	-5.282	-5.211

Verbonden partijen die bijdragen aan het realiseren van onze doelstellingen

Er zijn binnen dit programma geen verbonden partijen.

Beleidsindicatoren

In onderstaande tabel zijn de volgens het BBV verplichte beleidsindicatoren opgenomen die betrekking hebben op dit programma.

Indicatoren BBV (peildatum "Waarstaatjegemeente"01-09-2020)	Jaar	Hoeksche Waard	Nederland	Gemeente weinig stedelijk
% Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie	2018	1,60	1,90	1,50
Absoluut verzuim per 1.000 leerplichtige leerlingen 5-18 jr	2017	0,70	1,80	1,50
Relatief verzuim per 1.000 leerplichtige leerlingen 5-18 jr	2018	9,00	23,00	19,00

2.6 Programma 5 Sport, Cultuur en Recreatie

Tot programma Sport, Cultuur en Recreatie behoren de taakvelden sportbeleid en activering, sportaccommodaties, cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie, musea, cultureel erfgoed en media. Ook het subsidiebeleid en welzijnswerk zijn in dit programma ondergebracht.

Wat gebeurt er om ons heen?

Alle vormen van vrijetijdsbesteding hebben op dit moment, in meer of mindere mate, te maken met restricties. De wijze waarop activiteiten in de toekomst weer mogelijk worden, verschilt per activiteit en is deels nog onduidelijk. Hierdoor komen de ontplooiende, ontspannende, ontmoetende, ondersteunende en onderscheidende functies van deze vormen van meedoen onder druk te staan. Onderzoeken die door de sector zelf en de gemeente zijn verricht, laten zien dat een gedeelte van de instellingen als musea, theaters, erfgoedinstellingen, muziek- en sportverenigingen vrezen voor hun voortbestaan.

Wat willen we bereiken?

Gemeente Hoeksche Waard streeft naar een inclusieve samenleving. Een samenleving waarin onze inwoners vitaal en verbonden zijn, zichzelf ontwikkelen en meedoen in elke fase van het leven. Het sporten, deelnemen aan culturele activiteiten en het beleven van de waarde van cultureel erfgoed, maken daar deel van uit. Sport en cultuur dragen bij aan een fijne woon- en leefomgeving en de verenigingen vormen belangrijke sociale netwerken in onze gemeente.

Het programma Inclusieve samenleving is richtinggevend voor ons denken en handelen binnen het Sociaal Domein. We werken de komende tijd als gemeente vanuit een gedeelde verantwoordelijkheid samen met onze verenigingen, stichtingen en partners, inwoners en coalities in de Hoeksche Waard aan verdere operationalisering. Zo ontwikkelen we samen de koers in wat we willen bereiken en wat we daarvoor doen. De beweging die we binnen het gehele Sociaal Domein willen maken is die van het achteraf inzetten op de vermindering van complexe problemen naar het voorkomen of uitstellen daarvan door preventie en vroegsignalering. Preventief handelen biedt zowel sociaaleconomische winst als gezondheidswinst voor inwoners en is daarmee een belangrijke investering voor volwaardige participatie.

Het behouden, beleven en benutten van erfgoed zien we als een wenselijke ontwikkeling in relatie met het behoud van de diversiteit en de identiteit van plaatsen, streken en regio's. Het in stand houden van het erfgoed en het uitdragen (het verhaal (door)vertellen) geeft het streek eigen erfgoed een economische waarde die zich als toeristisch-recreatief product terugbetaalt en een positieve invloed heeft op het vestigingsklimaat.

Vanuit deze visie streven we de volgende doelen na:

1. Het bevorderen van sport- en cultuurdeelname in de Hoeksche Waard.
2. Het creëren van de juiste voorwaarden voor een goed cultureel klimaat in de Hoeksche waard
3. Het stimuleren van een passend, toegankelijk, gedifferentieerd en kwalitatief hoogwaardig aanbod van culturele en sportactiviteiten in de Hoeksche Waard.

Wat gaan we er voor doen?

Prioriteiten en aandachtspunten

Onderwerp	Toelichting
Cultuur & erfgoed	De uitvoeringsagenda's cultuur & erfgoed (2021-2024) zijn uitgevoerd. Het accent ligt daarbij op het versterken van de basis(infra)structuur door het bieden van duidelijke financiële voorwaarden, zorg voor goede huisvesting en het faciliteren en stimuleren van onderlinge samenwerking.
Sport	Het beleid voor ondersteuning topsport talenten is ontwikkeld. Het gemeentelijk beleid buitensportaccommodaties is door de gemeenteraad vastgesteld. De uitvoeringsregels sport zijn vastgesteld.

Wat mag het kosten?

In onderstaande tabel zijn de extra kosten van de nieuwe beleidswensen en bijstellingen van bestaand beleid opgenomen. Onderstaande tabel geeft weer: de baten en lasten per taakveld, het totaalsaldo van baten en lasten, de wijzigingen in de reserves en het geraamd resultaat (na verrekening met reserves). De baten geven wij weer als +/+ en de lasten als -/-.

(bedragen x €1.000)

Omschrijving	Taakveld	Jaar-rekening 2019	Actuele begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Baten	5.2 Sportaccommodaties	1.346	1.752	1.896	1.896	1.895	1.896
	5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	0	0	0	0	0	0
	5.4 Musea	0	0	0	0	0	0
	5.5 Cultureel erfgoed	4	4	4	4	4	4
Totaal baten		1.349	1.756	1.899	1.899	1.898	1.899
Lasten	5.1 Sportbeleid en activering	-678	-994	-995	-985	-939	-889
	5.2 Sportaccommodaties	-5.222	-7.197	-7.814	-7.394	-7.221	-7.159
	5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie	-383	-668	-557	-544	-490	-427
	5.4 Musea	-252	-242	-243	-246	-246	-246
	5.5 Cultureel erfgoed	-368	-758	-544	-540	-540	-489
	5.6 Media	-1.783	-1.642	-1.688	-1.687	-1.687	-1.524
Totaal lasten		-8.686	-11.501	-11.840	-11.396	-11.123	-10.734
Totaalsaldo van baten en lasten		-7.337	-9.746	-9.941	-9.497	-9.225	-8.834
Ottrekkingen reserves	5.1 Sportbeleid en activering	0	159	0	0	0	0
	5.2 Sportaccommodaties	596	847	667	667	499	462
	5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	41	0	0	0	0	0
	5.4 Musea	0	8	2	7	7	7
	5.5 Cultureel erfgoed	79	242	4	4	4	4
	5.6 Media	45	26	77	93	239	13
Totaal ottrekkingen reserves		761	1.282	750	771	749	485
Storting reserves	5.1 Sportbeleid en activering	0	0	0	0	0	0
	5.2 Sportaccommodaties	-958	-123	-65	-65	-65	-65
	5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-89	0	0	0	0	0
	5.4 Musea	-8	-8	-8	-8	-8	-8
	5.5 Cultureel erfgoed	-89	-4	-4	-4	-4	-4
	5.6 Media	0	0	-370	0	0	0
Totaal storting reserves		-1.144	-134	-446	-76	-76	-76
Geraamd resultaat programma 5: Sport, cultuur en recreatie		-7.720	-8.598	-9.637	-8.802	-8.552	-8.425

Verbonden partijen die bijdragen aan het realiseren van onze doelstellingen

Sportstichting Strijen

De stichting is eigenaar van het zwembad en de sporthal in Strijen en verhuurt het complex aan Laco Strijen bv. Als eigenaar ligt bij de stichting ook de zorg voor de instandhouding van het complex.

Bres Accommodaties BV

De vennootschap heeft met name ten doel:

- Het exploiteren van het recreatieoord Binnenmaas en diverse binnensport-, recreatie- en welzijnsfaciliteiten, inclusief het (technisch) beheren van (overig) vastgoed.

Beleidsindicatoren

In onderstaande tabel zijn de volgens het BBV verplichte beleidsindicatoren opgenomen die betrekking hebben op dit programma.

Indicatoren BBV (peildatum "Waarstaatjegemeente"01-09-2020)	Jaar	Hoeksche Waard	Nederland	Gemeente weinig stedelijk
% Niet-sporters t.o.v. bevolking 19 jaar en ouder	2016	54	48,7	49,9

2.7 Programma 6 Sociaal Domein

Tot het programma Sociaal Domein behoren de taakvelden samenkracht en inwonersparticipatie, wijkteams, inkomensregelingen, begeleide participatie, arbeidsparticipatie, maatwerkvoorzieningen (Wmo), maatwerkdienstverlening 18+, maatwerkdienstverlening 18-, geëscaleerde zorg 18+ en geëscaleerde zorg 18-.

Wat gebeurt er om ons heen?

Het leven van alledag is door de coronacrisis veranderd. De beperkingen die we op alle terreinen van ons dagelijks leven zien, van werk tot zorg en sport of onderwijs, pakken wisselend uit voor verschillende groepen. Wat overeenkomt is dat inwoners op heel veel vlakken hun manier van samen leven hebben moeten aanpassen. Voor sommigen zijn de gevolgen groot zijn, zoals voor mbo'ers die geen stageplek meer kunnen vinden, voor mantelzorgers die fors zwaarder belast zijn, voor hulpbehoevenden en voor statushouders voor wie de huidige en toekomstige participatiemogelijkheden verminderen. Tegelijk worden andere vormen van zorg of contact intensiever, zoals de zorg voor huisgenoten. Hierdoor komt het thema participatie, dat ook voor de coronacrisis al hoog op de politieke en beleidsmatige agenda stond (Troonrede 2019; Kabinet-Rutte III 2017), als nog urgenter vraagstuk naar voren. Het feit dat we eigenlijk maar weinig weten over hoe lang de situatie nog gaat duren en hoe de komende tijd eruit gaat zien, voedt de onzekerheid.

Wat willen we bereiken?

We willen vitale en verbonden inwoners die kunnen meedoen in elke fase van het leven. Passende ondersteuning organiseren we met de inwoners zelf als dat nodig is. Het liefst vanuit de omgeving van deze inwoners zelf.

Als gemeente werken we, in nauwe samenwerking met onze inwoners en maatschappelijk partners, stap voor stap toe naar een Hoeksche Waard waarin het vanzelfsprekend is dat iedereen erbij hoort, zich veilig voelt en meedoet. Als jonge gemeente kunnen we niet alles in één keer doen. Daarom zijn we vanuit het programma inclusieve samenleving begonnen met een aantal programmathema's als zogenaamde versnellers, namelijk:

1. Opvoeden en opgroeien doen we samen
2. Samen tegen armoede
3. Sterke schakels
4. Thuis in de kern
5. Werk voor iedereen!

Het programma Inclusieve samenleving is richtinggevend voor ons denken en handelen binnen het Sociaal Domein. We werken de komende tijd als gemeente vanuit een gedeelde verantwoordelijkheid samen met onze partners, inwoners en coalities in de Hoeksche Waard aan verder operationalisering. Zo ontwikkelen we samen de koers in wat we doen.

De beweging die we binnen het gehele Sociaal Domein willen maken is die van het achteraf inzetten op de verminderen van complexe problemen naar het voorkomen of uitstellen daarvan door preventie en vroegsignalering. Preventief handelen biedt zowel sociaaleconomische winst als gezondheidswinst voor inwoners en is daarmee een belangrijke investering voor volwaardige participatie.

Doelen

We willen impact maken ten aanzien van vier doelen, met een specifieke rol van de gemeente. In onderstaande piramide zien we de gewenste beweging met in de basis meer inzet op preventie door het versterken van een sociaal en verbonden Hoeksche Waard.

1. *Versterken van een sociaal en verbonden Hoeksche Waard.*
We streven ernaar dat onze inwoners het vermogen hebben om samen hun leven op een gelukkige en gezonde wijze in te vullen en hierbinnen om te gaan met veranderingen. Ze hebben hiervoor toegang tot de benodigde hulpbronnen. We richten ons hierbij op de kracht van preventie en steun in het gewone dagelijks leven. De inzet op bestaanszekerheid, positieve gezondheid en de sociale basis draagt bij aan een stevig fundament voor alle Hoeksche Waarders.
Onze afgeleide doelen zijn:
 - Minder mantelzorgers geven aan dat ze overbelast zijn
 - Meer inwoners bezoeken.
2. *Stimuleren van persoonlijke ontwikkeling en zelfredzaamheid.*
Onze inwoners hebben de kans om talenten te ontdekken, te ontwikkelen en in te zetten, zodat ze (naar vermogen) mee kunnen doen en perspectief ervaren. Waar nodig bieden we met partners in de Hoeksche Waard ondersteuning. Door persoonlijke ontwikkeling te stimuleren werken we aan preventie in de basis.
Onze afgeleide doelen zijn:
 - Kwetsbare jongeren zitten na melding sneller bij het jeugdteam in een passend traject.
 - Meer mensen uit doelgroepen in regulier(e) banen/onderwijs en collectieve voorzieningen/verenigingen.
3. *Bieden van toegang en passende ondersteuning.*
Onze inwoners zijn en blijven primair zelf verantwoordelijk voor hun zelfredzaamheid en participatie. Waar nodig bieden we onze inwoners passende ondersteuning, zodat ze naar vermogen kunnen meedoen in de samenleving. Deze ondersteuning noemen wij passend, omdat deze integraal, dichtbij en op maat is. Voordat we echter professionele ondersteuning inzetten, kijken we eerst naar andere mogelijkheden. Inwoners geven hier zelf naar vermogen sturing aan en de mogelijkheden vanuit de eigen omgeving worden zoveel mogelijk benut.
Onze afgeleide doelen zijn:
 - Inwoners zijn tevreden met de ondersteuning die zij krijgen.
 - Meer mensen met schulden zijn in beeld.
 - Meer cliënten zijn toegeleid naar passend werk.
 - De wachtlijsten/wachttijden nemen af.
 - Aantal multiproblematieke huishoudens neemt af.
4. *Ingrijpen bij crisis en onveiligheid.*
We streven ernaar dat elke inwoner veilig is en zich veilig voelt, zodat hij/zij zich zo optimaal mogelijk kan ontwikkelen en meedoen in de samenleving. En dat iedere inwoner bij een crisis of onveilige situatie een adequate aanpak ervaart.

Onze afgeleide doelen zijn:

- Afname van het aantal crisismaatregelen.
- Afname van het aantal meldingen van personen met verward gedrag (E33).

We werken hieraan langs de lijnen van een aantal leidende principes. Deze principes vullen elkaar aan en moeten in samenhang worden gezien.

1. Extern en intern opdrachtgeverschap, gericht op het maken van impact.
2. Een actiegerichte, integrale aanpak, waarbij de inwoner ons vertrekpunt is.
3. Het duurzaam en betaalbaar houden van ondersteuning.

In de komende periode worden deze doelen en leidende principes concreet vertaald naar de inspanningen voor het gehele Sociaal Domein. Ook de huidige programma's 4, 5 en 7 (deels) worden hier in de verdere uitwerking in meegenomen.

Wat gaan we er voor doen?

Prioriteiten en aandachtspunten

Onderwerp	Toelichting
Versterken van een sociaal en verbonden Hoeksche Waard	Er is een gedragen mantelzorgagenda vastgesteld.
	Samen met partners is een aantal laagdrempelige ontmoetingsplekken gerealiseerd in de kernen.
	Er zijn diverse uitvoeringsregels subsidies vastgesteld op het brede terrein van welzijn.
	Er is gedragen uitvoeringsagenda samen tegen armoede vastgesteld, gericht op verborgen armoede.
	De werkgroep regenbooggemeente heeft uitvoering gegeven aan een gedragen uitvoeringsagenda.
	We voeren uiteenlopende bewustwordingsactiviteiten uit gericht op preventie en vroegsignalering, rondom specifieke thema's, zoals 'Samen tegen armoede' en 'Thuis in de Kern'.
Stimuleren van persoonlijke ontwikkeling en zelfredzaamheid	Met betrokken partijen, waaronder scholen, zijn werkafspraken gemaakt rondom kwetsbare jongeren om ze tijdig in een passend traject te krijgen.
	Er is een netwerk gevormd van ambassadeurs van werkgevers ten aanzien van sociaal ondernemerschap.
	We hebben samen met werkgevers en andere partners werkleerlijnen ontwikkeld.
Bieden van toegang en passende ondersteuning	De aanbesteding van huishoudelijke ondersteuning en begeleiding is afgerond.
	Er is een meldpunt schulden ontwikkeld en geïmplementeerd.
	We hebben inzicht in de omvang en impact van multiproblematieke huishoudens en een aanpak bepaald.
	De eerste resultaten van de uitvoering van het lokaal transformatieplan jeugdhulp zijn zichtbaar: er is een goede samenwerking tussen huisartsen en jeugdteams en beschikkingen jeugdhulp worden afgegeven met duidelijke doelen en resultaten (SMART).

	HWwerkt! is als uitvoeringsorganisatie versterkt: er is inzicht in het cliëntenbestand en er wordt (meer) samengewerkt met werkgevers en partners in de regio.
	De kwaliteit van de dienstverlening Sociaal Domein is doorontwikkeld, waarbij we ons richten op digitaliseren, het beter onder de aandacht brengen van de dienstverlening, optimalisatie van systemen, implementatie van uniforme werkinstructies en een éénduidige werkwijze. Ter ondersteuning daarvan bundelen we waar mogelijk instrumenten.
	De nieuwe Wet inburgering is geïmplementeerd.
	De wijkteams zijn doorontwikkeld van multiproblematieke gerichte teams naar teams gericht op vroegsignalering en preventie.
	Het beleidsplan schulddienstverlening is vastgesteld.
	Ten aanzien van beschermd wonen/maatschappelijke opvang is passende regionale zorg en ondersteuning ingekocht en zijn integrale werkprocessen opgesteld en ingericht met ketenpartners.
Ingrijpen bij crisis en onveiligheid	De integrale crisiszorg voor personen met verward gedrag is lokaal geborgd door het voeren van regie in verbinding tussen de betrokken veiligheids- en zorgpartners.
	De Wet verplichte ggz en Wet zorg en dwang zijn geïmplementeerd in de Hoeksche Waard.
	Er is een lokaal uitvoeringsplan Huiselijk Geweld en Kindermishandeling opgesteld in samenwerking met Veilig Thuis ZHZ en de wijkteams.
	De zorg en ondersteuning voor inwoners met (potentieel) gevaarlijk en overlastgevend gedrag is verbeterd door het versterken van netwerksamenwerking en -afspraken met ketenpartners zorg & veiligheid. Deze afspraken zijn vastgelegd in een Samenwerkingsconvenant en werkprocessen.
Extern en intern opdrachtgeverschap, gericht op het maken van impact	Als gemeente gaan we in de komende periode nadrukkelijker op zoek naar een systeem dat zorgt voor optimale kwaliteit, efficiency en effectiviteit binnen de grenzen van de daarvoor beschikbare financiële middelen. Zeker gezien de vele nieuwe taken voor de gemeenten en de toenemende complexiteit daarvan vraagt dit extra aandacht in het komende jaar. We zetten hierin verschillende stappen. In 2021 creëren we inzicht in het zorglandschap van de HW.
Een actiegerichte, integrale aanpak waarbij de inwoner ons vertrekpunt is	Integraal werken gaat over in samenhang en afstemming domeinoverstijgend samenwerken aan effectieve en efficiënte hulp en ondersteuning bij hulpvragen van inwoners, dichtbij en ter voorkoming van (of escalatie van) problemen. In 2021 richten we ons hierbij in ieder geval op een drietal thema's, namelijk: inkoop Sociaal Domein, doorontwikkeling wijkteams en laagdrempelige ontmoetingsplekken.
Het duurzaam en betaalbaar houden van ondersteuning	We ontwikkelen een moederdashboard Sociaal Domein op basis waarvan gerichte(re) monitoring & sturing kan plaatsvinden op trends, ontwikkelingen en beleidsdoelen.
	We creëren integraal inzicht in ons zorglandschap, Sociaal Domein breed.

Wat mag het kosten?

Onderstaande tabel geeft weer: de baten en lasten per taakveld, het totaalsaldo van baten en lasten, de wijzigingen in de reserves en het geraamde resultaat (na verrekening met reserves). De baten geven wij weer als +/- en de lasten als -/-.

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Taakveld	Jaar- rekening 2019	Actuele begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Baten	6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	1.093	289	295	295	286	286
	6.3 Inkomensregelingen	12.950	23.908	13.129	12.887	12.887	12.887
	6.4 Begeleide participatie	1.305	1.204	1.227	1.250	1.281	1.281
	6.5 Arbeidsparticipatie	19	20	20	20	20	20
	6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	642	320	422	422	422	422
	6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	-2	0	0	0	0	0
Totaal baten		16.007	25.741	15.094	14.875	14.897	14.897
Lasten	6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-9.432	-9.878	-10.596	-10.476	-8.933	-8.823
	6.2 Wijkteams	-3.453	-3.198	-3.034	-3.009	-2.985	-2.985
	6.3 Inkomensregelingen	-14.452	-25.537	-15.740	-14.786	-14.686	-14.686
	6.4 Begeleide participatie	-5.889	-5.801	-5.878	-5.853	-5.814	-5.773
	6.5 Arbeidsparticipatie	-488	-1.534	-1.084	-937	-850	-850
	6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-2.541	-3.282	-3.406	-3.373	-3.373	-3.373
	6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	-11.053	-12.074	-12.740	-12.828	-12.944	-12.944
	6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	-11.244	-11.255	-10.193	-9.543	-9.613	-9.613
	6.81 Geëscaleerde zorg 18+	-222	-504	-466	-464	-464	-464
	6.82 Geëscaleerde zorg 18-	-2.640	-2.913	-3.056	-3.023	-2.923	-2.923
Totaal lasten		-61.413	-75.978	-66.194	-64.293	-62.586	-62.435
Totaalsaldo van baten en lasten		-45.407	-50.236	-51.100	-49.417	-47.690	-47.539
Onttrekkingen reserves	6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	629	5.327	2.619	1.854	487	385
	6.2 Wijkteams	594	248	0	0	0	0
	6.3 Inkomensregelingen	340	0	0	0	0	0
	6.4 Begeleide participatie	0	35	0	0	0	0
	6.5 Arbeidsparticipatie	180	525	0	0	0	0
	6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	216	0	0	0	0	0
	6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	96	0	0	0	0	0
Totaal onttrekkingen reserves		2.054	6.135	2.619	1.854	487	385
Stortingen reserves	6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-584	-4.021	-1.100	-121	-121	-121
	6.3 Inkomensregelingen	-	-15	0	-	-	-
	6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	-	-	-	-	-	-
Totaal stortingen reserves		-584	-4.036	-1.100	-121	-121	-121
Geraamd resultaat programma 6: Sociaal Domein		-43.937	-48.137	-49.581	-47.684	-47.324	-47.275

*De hogere baten en lasten op taakveld 6.3 in de jaarschijf 2020 hebben betrekking op de TOZO-regeling in 2020

Verbonden partijen die bijdragen aan het realiseren van onze doelstellingen

GR Dienst Gezondheid & Jeugd Zuid-Holland Zuid

Dit samenwerkingsverband draagt - vanuit het beginsel van verlengd lokaal bestuur - bij aan het behartigen van gemeenschappelijke belangen van de deelnemers. Dit bevordert een evenwichtige en voorspoedige ontwikkeling in het gebied. De dienst behartigt die belangen door het bepalen van de hoofdlijnen van gewenste ontwikkelingen. Dat gebeurt door sturing, ordening, integratie en in voorkomende gevallen uitvoering in de taakvelden publieke gezondheid, onderwijs, jeugdzorg en maatschappelijke ondersteuning; meer in het bijzonder huiselijk geweld en kindermishandeling, zoals bedoeld in de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015.

Beleidsindicatoren

In onderstaande tabel zijn de volgens het BBV verplichte beleidsindicatoren opgenomen die betrekking hebben op dit programma.

Indicatoren BBV (peildatum "Waarstaatjegemeente"01-09-2020)	Jaar	Hoeksche Waard	Nederland	Gemeente weinig stedelijk
Personen met bijstandsuitkeringen (per 10.000 inwoners > 18 jaar)	2019	146,3	381,7	222,3
Aantal re-integratievoorzieningen (per 10.000 inwoners 15-65 jaar)	2019	79,9	207,0	184,9
Wmo cliënten met een maatwerkarrangement (per 10.000 inwoners)	2019	490,0	670,0	614,0
% Kinderen in armoede	2018	3,00	7,00	4,00
% Jeugdwerkloosheid (jongeren 16-23 jaar)	2018	geen data	2,00	2,00
Jongeren met jeugdhulp (% van alle jongeren tot 18 jaar)	2019	12,1	12,2	11,4
Jongeren met jeugdreclassering (% van alle jongeren van 12-23 jaar)	2019	0,1	0,4	0,3
Jongeren met jeugdbescherming (% van alle jongeren tot 18 jaar)	2019	0,9	1,2	1,2

2.8 Programma 7 Volksgezondheid en Milieu

Tot het programma Volksgezondheid en Milieu behoren de taakvelden volksgezondheid en milieubeheer (inclusief duurzame energie).

Wat gebeurt er om ons heen?

Het coronavirus en de maatregelen om die te bestrijden hebben tot grote verschuiving in de gezondheidszorg geleid: sommige zorg kwam stil te liggen, soms werd ook zorg in aangepaste vorm gegeven, zoals via de telefoon of via beeldbellen. Het uitstellen, aanpassen of door de patiënt vermijden van zorg kan leiden tot negatieve gevolgen voor de gezondheid. In de komende periode wordt nader landelijk onderzoek gedaan naar korte- en langetermijneffecten hiervan.

Ondanks de coronacrisis wordt er toch nog veel door onze inwoners geïnvesteerd in duurzaamheidsmaatregelen. Dit is te zien in het aantal aanvragen voor duurzaamheidsleningen, de opkomsten tijdens de online informatiebijeenkomsten van het Regionaal Energieloket over de wijkaanpakken in verschillende Hoeksche Waardse dorpen en over de zonnepanelenacties en de opdrachten die daaruit volgen. Verduurzaming en energiebesparing blijven ook in deze tijd belangrijke onderwerpen. Ook bij bedrijven blijft dit onverminderd een aandachtspunt waarop geïnvesteerd wordt.

De komst van de Omgevingswet brengt voor milieubeheer veel veranderingen met zich mee. Denk aan de verplichting voor het opstellen geluidbelastingkaarten, wijzigingen in systematiek externe veiligheid etc. De komende vier jaar zullen de milieuthema's van het Meerjaren Milieubeleidsplan worden opgenomen in het op te stellen Omgevingsplan. De bestaande beleidsstukken worden 'vertaald' en geactualiseerd op de nieuwe systematiek die voortkomt uit de Omgevingswet.

Wat willen we bereiken?

De beweging die we binnen het gehele Sociaal Domein willen maken is die van het achteraf inzetten op de verminderen van complexe problemen naar het voorkomen of uitstellen daarvan door preventie en vroegsignalering. Preventief handelen biedt zowel sociaaleconomische winst als gezondheidswinst voor inwoners en is daarmee een belangrijke investering voor volwaardige participatie.

Het doel is: gezond blijven en gezondheid bevorderen en beschermen

Een groot deel van het traject om te komen tot een energieneutrale Hoeksche Waard in 2040 is het creëren van bewustwording bij onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties. Deze stap is reeds ingezet en levert al mooie resultaten op. We zien bijvoorbeeld een enorme toename van het aantal daken met zonnepanelen.

Onze ambitie is de Hoeksche Waard klimaatneutraal in 2050. Om dit te bereiken, gaan we aan de slag met de volgende vier strategische doelen en zullen we hierop versnellen:

1. Hoeksche Waard is energieneutraal in 2040.
2. In 2050 is Hoeksche Waard 100% circulair.
3. In 2050 hebben we veerkrachtige ecosystemen in Hoeksche Waard.
4. Hoeksche Waard is in 2050 volledig klimaatadaptief.

Hoeksche Waard is energieneutraal in 2040

In 2016 hebben de vijf voormalige gemeenten de ambitie vastgesteld voor Hoeksche Waard om in 2040 energieneutraal te zijn. Deze doelstelling is ambitieuzer dan de landelijke streefdatum 2050. Een energieneutrale Hoeksche Waard levert een grote bijdrage aan onze klimaatdoelstelling.

In 2050 is Hoeksche Waard 100% circulair

Omdat de grondstoffenvoorraad eindig is en snel opdraait, werkt gemeente Hoeksche Waard toe naar een circulaire economie. Binnen zo'n economie behouden grondstoffen hun waarde en bestaat er geen afval meer. Daarnaast levert een circulaire economie een belangrijke bijdrage aan de CO₂-reductie. En zorgt deze voor het ontstaan van nieuwe sectoren en nieuwe werkgelegenheid. Bovendien worden we zo minder afhankelijk van de import van primaire grondstoffen.

In 2050 hebben we veerkrachtige ecosystemen in Hoeksche Waard

De biodiversiteit in Nederland, maar ook in Hoeksche Waard gaat snel achteruit. Doelstelling is de komende jaren deze trend om te buigen en de biodiversiteit te versterken. De Hoeksche Waard heeft de kenmerken om in Nederland koploper te worden. In de landbouw hebben we deze positie zelfs al op Europees schaalniveau (akkerranden). Nu is het zaak om door te pakken in de openbare ruimte, natuur en eigen tuin.

Hoeksche Waard is in 2050 volledig klimaatadaptief

De klimaatveranderingen hebben een grote impact op het leven in Hoeksche Waard. Als eiland zijn we gewend aan de strijd tegen het water (overstromingen). Maar hebben we er ook profijt van gehad (vruchtbare landbouwgrond, dankzij jonge inpoldering). Naast overstromingen van 'buiten' moeten we onze dorpen en landbouwgronden nu ook beschermen tegen water van boven (overvloedige regenval), droogte en hitte.

Wat gaan we er voor doen?

Prioriteiten en aandachtspunten

Onderwerp	Toelichting
Regionale Energiestrategie	Vaststellen Regionale Energiestrategie in 2021
Transitievisie Warmte	Vaststellen Transitievisie Warmte in 2021
Hoeksche Waard Energienutraal 2040	Vaststellen uitvoeringsprogramma Hoeksche Waard Energienutraal 2040 in 2021
	Uitvoeren uitvoeringsprogramma energieneutraal 2040 in 2021-2026
Biodiversiteit	Vaststellen uitvoeringsprogramma biodiversiteit in 2021
	Uitvoeren uitvoeringsprogramma biodiversiteit in 2021-2026
Circulaire economie	Vaststellen uitvoeringsprogramma circulaire economie in 2021
	Uitvoeren uitvoeringsprogramma circulaire economie in 2021-2026
Volksgesondheid	Uitvoeren van de uitvoeringsprogramma's Nota publieke Volksgesondheid

Wat mag het kosten?

Onderstaande tabel geeft weer: de baten en lasten per taakveld, het totaalsaldo van baten en lasten, de wijzigingen in de reserves en het geraamde resultaat (na verrekening met reserves). De baten geven wij weer als +/- en de lasten als -/-.

(bedragen x €1.000)

Omschrijving	Taakveld	Jaar- rekening 2019	Actuele begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Baten	7.4 Milieubeheer	1	499	7	7	7	7
Totaal baten		1	499	7	7	7	7
Lasten	7.1 Volksgezondheid	-4.010	-4.305	-4.119	-4.111	-4.111	-4.111
	7.4 Milieubeheer	-2.205	-3.149	-3.042	-2.466	-2.414	-2.260
Totaal lasten		-6.215	-7.455	-7.160	-6.577	-6.525	-6.371
Totaalsaldo van baten en lasten		-6.215	-6.955	-7.153	-6.570	-6.518	-6.363
Onttrekkingen reserves	7.4 Milieubeheer	120	1.680	351	231	187	5
Totaal onttrekkingen reserves		120	1.680	351	231	187	5
Stortingen reserves	7.1 Volksgezondheid	0	0	0	0	0	0
	7.4 Milieubeheer	0	-1.000	0	0	0	0
Totaal stortingen reserves		0	-1.000	0	0	0	0
Geraamd resultaat programma 7: Volksgezondheid en milieu		-6.095	-6.275	-6.802	-6.339	-6.331	-6.358

Verbonden partijen die bijdragen aan het realiseren van onze doelstellingen

GR Dienst Gezondheid & Jeugd Zuid-Holland Zuid

Dit samenwerkingsverband draagt - vanuit het beginsel van verlengd lokaal bestuur - bij aan het behartigen van gemeenschappelijke belangen van de deelnemers. Dit bevordert een evenwichtige en voorspoedige ontwikkeling in het gebied. De dienst behartigt die belangen door het bepalen van de hoofdlijnen van gewenste ontwikkelingen. Dat gebeurt door sturing, ordening, integratie en in voorkomende gevallen uitvoering in de taakvelden publieke gezondheid, onderwijs, jeugdzorg en maatschappelijke ondersteuning; meer in het bijzonder huiselijk geweld en kindermishandeling, zoals bedoeld in de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015.

GR Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid

De Omgevingsdienst ondersteunt de deelnemers bij de uitvoering van hun taken op het gebied van het omgevingsrecht in het algemeen en de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht in het bijzonder. Ook begeleidt de dienst bij de taken op het terrein van vergunningverlening, handhaving en toezicht op grond van de wetten die artikel 5.1 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht noemt.

Beleidsindicatoren

In onderstaande tabel zijn de volgens het BBV verplichte beleidsindicatoren opgenomen die betrekking hebben op dit programma.

Indicatoren BBV (peildatum "Waarstaatjegemeente"01-09-2020)	Jaar	Hoeksche Waard	Nederland	Gemeente weinig stedelijk
% Hernieuwbare elektriciteit (uit zon, wind, etc.)	2018	8,5	18,5	geen data

2.9 Programma 8 Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening

Tot het programma Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening behoren de taakvelden ruimtelijke ordening, grondexploitatie (anders dan bedrijventerreinen), wonen en bouwen.

Wat gebeurt er om ons heen?

Wonen in een Vitale Hoeksche Waard.

Wij werken aan een toekomstig bestendige vitale Hoeksche Waard. Daarvoor is de balans tussen jong en oud noodzakelijk. Dat is niet vanzelfsprekend. De inwoners van de Hoeksche Waard worden namelijk ouder en tegelijk zijn er steeds minder jongeren. De vergrijzing houden we niet tegen. De Hoeksche Waard heeft dus een forse opgave als het gaat om het ombuigen van de demografische ontwikkeling en daarmee het vitaal houden van het gebied. Dit vergt inspanningen op velerlei gebied.

Voor Wonen werken we aan een toekomstbestendige woningvoorraad met plek voor iedereen: de huidige bewoners (jongeren, starters, senioren) en de jonge huishoudens die al sinds 2015 vanuit de stad hiernaar toe komen. De realiteit is dat de huidige Hoeksche Waardse woningmarkt kookt. Er is weinig aanbod en de prijzen gaan omhoog. Hoewel we gevolgen van het coronavirus voor de woningmarkt verwachten, ligt de bouw niet stil en draait de woningmarkt door. Omdat er landelijk en in de Hoeksche Waard een woningtekort is, zouden de gevolgen van de corona-uitbraak voor de woningmarkt mee kunnen vallen.

Er ligt in ieder geval een forse Hoeksche Waardse woningbouwopgave. Zowel kwantitatief, de productie moet omhoog, als kwalitatief, woningen moeten op de juiste plek, voor de juiste doelgroepen in de juiste prijsklasse worden gerealiseerd. Uitgangspunten die ook in de op 7 juli 2020 unaniem door de raad aangenomen motie 'bouwen voor starters' terugkomen. Een motie die handvatten en nadere onderzoeksvragen bevat die wij de komende periode in de aanpak van de woningbouwopgave een plek geven.

Omgevingswet

De Minister van het Ministerie van Milieu & Wonen liet op 1 april 2020 aan de Tweede Kamer weten dat zij de inwerkingtreding van de Omgevingswet naar 1 januari 2022 uitstelt. Ingegeven door het coronavirus en het feit dat het Digitaal Stelsel Omgevingswet nog niet werkt.

Het uitstel biedt de kans om ons nog beter voor te bereiden op de nieuwe wet. De komende periode zal de blik intern gericht zijn. Scholing van medewerkers, aanpassing van interne werkprocessen, voorbereiding van besluitvorming in de raad en de inrichting van het Digitale Stelsel Omgevingswet zijn noodzakelijk. Met name het laatste zal veel van ons vergen.

Met de pilot Omgevingsplan Klaaswaal houden wij de blik naar buiten en gaan wij ervaring op doen in het nieuwe planvormingsproces. We verwachten in deze pilot lessen te leren voor de toekomst.

Als op 1 januari 2022 de wet in werking treedt, werken wij in de geest van deze nieuwe wet.

Wat willen we bereiken?

Wonen

Wij werken aan de versterking en het behoud van een vitale Hoeksche Waard. Een evenwichtige bevolkingssamenstelling en een toekomstbestendige passende woningvoorraad zijn daarvoor basisvoorwaarden. Daarom zetten wij in op drie strategische doelen:

1. Een kwalitatief woningbouwprogramma met de juiste woning op de juiste plek. We willen bouwen in alle dorpen naar kwantitatieve en kwalitatieve behoefte en binnen bestaand stedelijk gebied. Er zijn vier uitleglocaties: Stougjesdijk Oost, Gravendeel West, Tienvoet, Numansdorp Zuid.
2. De instroom van jonge huishoudens – die al sinds 2015 op gang is gekomen - blijven faciliteren, om de demografische balans te behouden.
3. Continue toevoeging van woningen aan de woningvoorraad. Om daarin te voorzien willen we de productie van woningen fors omhoog brengen naar 500 woningen per jaar. Uitgangspunt hiervoor is het ruimtelijk beleid, zoals vastgelegd in de Omgevingsvisie, het programmaplan Wonen, De Woonvisie Hoeksche Waard 2017 en andere beleidsnota's.

Omgevingswet

Het Ambitie- en programmaplan Omgevingswet Hoeksche Waard is ons uitgangspunt voor de implementatie van de Omgevingswet. Ons doel is om voor de inwerkingtredingsdatum van 1 januari 2022 minimaal te voldoen aan alle wettelijke vereisten uit de Omgevingswet.

Integrale gebiedsontwikkeling

De gemeente heeft als doel integrale ontwikkelkaders op te stellen, die gericht zijn op de gebiedsopgaven en de omgevingskwaliteit, en heeft daarmee een belangrijke rol in het bepalen van de randvoorwaarden bij de realisatie en versnelling van projecten. Met het oog op de toekomst sluiten we daarbij meer aan bij de kwaliteiten van het gebied en betrekken we huidige en toekomstige gebruikers al vroeg in het proces.

Grondexploitatie

Wij hebben stevige ambities als het gaat om de woningbouwopgave en andere doelstellingen, zoals het verbeteren van de infrastructuur. Meer dan in het verleden het geval is, willen we het grondbeleid inzetten als een middel om onze (ruimtelijke) opgaven en doelstellingen te verwezenlijken. Dit betekent dat we op bepaalde locaties actief de instrumenten uit het grondbeleid inzetten, wanneer we dat nodig vinden om een ontwikkeling te stimuleren of te realiseren. Vanzelfsprekend nemen we daarvoor het (ruimtelijk) beleid, zoals vastgelegd in de Omgevingsvisie, het programmaplan Wonen en andere beleidsnota's als uitgangspunt.

Uiteraard zoeken we daar waar mogelijk en wenselijk ook eerst de dialoog met andere partijen om tot gebiedsontwikkelingen te komen.

We gaan onze voornemens vertalen in een door uw raad vast te stellen Nota Grondbeleid.

De nota Grondbeleid is het kader voor het maken van afwegingen over de inzet van gemeentelijke instrumenten. Het grondbeleid kent zelf geen nieuwe doelen. Het wordt gebruikt als instrument. Een grondexploitatie is een gevolg van het grondbeleid en daarmee een middel (geen doel op zich) om maatschappelijke doelen te realiseren op het gebied van wonen, economie, natuur etc., zoals opgenomen in de programmaplanen. De aanleiding om een grondexploitatie te openen is dan ook altijd beleidsmatig en gevoerd vanuit een veelal functionele behoefte, zoals aan woningen, kantoren, verkeersdoeleinden of groen.

Wat gaan we er voor doen?

Prioriteiten en aandachtspunten

Onderwerp	Toelichting
Implementatieactiviteiten omgevingswet	2021 is het laatste jaar voor inwerkingtreding van de Omgevingswet. Voor 1 januari 2022 geven wij invulling aan een veelheid van activiteiten die ervoor zorgen dat we per die datum Omgevingswetproof werken. Voor 2029 moet een gebiedsdekkend omgevingsplan Hoeksche Waard zijn opgesteld.
integrale ontwikkelagenda's Noord- en Zuidrand Hoeksche Waard	In 2021 werken wij aan een tweetal ontwikkelagenda's voor de Noordrand en de Zuidrand van de Hoeksche Waard. De lopende gebiedsontwikkelingen worden hierin meegenomen en tevens afgezet tegen externe ontwikkelingen, zoals verdere verstedelijking en de ontwikkeling van NL Delta.
Nota Grondbeleid Opstellen	Een nieuwe Nota Grondbeleid wordt in kwartaal 1 van 2021 aan de raad aangeboden. Deze Nota stelt de kaders vast om financieel gezond, transparant, effectief en afgewogen de gemeentelijke doelen uit de programmaplannen en met name het programmaplan Wonen te realiseren.
Activiteiten ter realisatie van onze doelstelling 'de juiste woning op de juiste plek'	Uitvoering van de activiteiten, zoals opgenomen in het programma Wonen.
Instroom jonge huishoudens	Inzet op een betere bekendheid van de beleidsdoelstellingen Wonen. We bouwen voor iedereen, in elk dorp op basis van lokale behoefte en dna.
Versnelling Woningbouw	Inzet op een continue bouwstroom van nieuwbouwwoningen voor de komende jaren. Doel is 500 woningen per jaar op te leveren. We willen de bouwproductie anticyclisch maken.
Woonwag en standplaatsenbeleid	Samen met HW Wonen en woonwagen- en standplaatshouders stellen we een nieuw beleid op.

Reguliere taken

Onderwerp	Toelichting
Actualisatie Huisvestingsverordening	De Huisvestingsverordening actualiseren we in 2020. Doelstelling is om deze eind 2020 ter vaststelling aan de raad aan te bieden.

Wat mag het kosten?

Onderstaande tabel geeft weer: de baten en lasten per taakveld, het totaalsaldo van baten en lasten, de wijzigingen in de reserves en het geraamde resultaat (na verrekening met reserves). De baten geven wij weer als +/+ en de lasten als -/-.

(bedragen x €1.000)

Omschrijving	Taakveld	Jaar- rekening 2019	Actuele begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Baten	8.1 Ruimtelijke ordening	1.138	4.945	1.326	656	1.424	491
	8.2 Grondexploitatie (niet- bedrijventerreinen)	2.905	1.617	2.690	1.362	1.659	1.280
	8.3 Wonen en bouwen	4.008	3.100	2.800	2.800	2.800	2.800
Totaal baten		8.051	9.661	6.815	4.818	5.883	4.571
Lasten	8.1 Ruimtelijke ordening	-3.055	-5.820	-3.673	-3.245	-4.024	-2.701
	8.2 Grondexploitatie (niet- bedrijventerreinen)	-2.519	-1.655	-2.687	-1.560	-1.881	-1.478
	8.3 Wonen en bouwen	-3.744	-4.752	-4.623	-4.401	-4.276	-4.276
Totaal lasten		-9.318	-12.227	-10.983	-9.206	-10.181	-8.455
Totaalsaldo van baten en lasten		-1.266	-2.565	-4.168	-4.388	-4.298	-3.884
Onttrekkingen reserves	8.1 Ruimtelijke ordening	1.324	1.604	755	629	579	189
	8.2 Grondexploitatie (niet- bedrijventerreinen)	4.739	0	0	0	0	0
	8.3 Wonen en bouwen	9	151	0	0	0	0
Totaal onttrekkingen reserves		6.072	1.755	755	629	579	189
Stortingen reserves	8.1 Ruimtelijke ordening	-1.745	-2.359	-1.002	-139	-78	-78
	8.2 Grondexploitatie (niet- bedrijventerreinen)	-4.940	0	0	0	0	0
	8.3 Wonen en bouwen	-546	-806	-425	0	0	0
Totaal stortingen reserves		-7.231	-3.165	-1.427	-139	-78	-78
Geraamd resultaat programma 8: Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening		-2.425	-3.976	-4.840	-3.898	-3.797	-3.773

Verbonden partijen die bijdragen aan het realiseren van onze doelstellingen

Er zijn binnen dit programma geen verbonden partijen.

Beleidsindicatoren

In onderstaande tabel zijn de volgens het BBV verplichte beleidsindicatoren opgenomen die betrekking hebben op dit programma.

Indicatoren BBV (peildatum "Waarstaategemeente"01-09-2020)	Jaar	Hoeksche Waard	Nederland	Gemeente weinig stedelijk
Demografische druk (Groene + grijze druk tov 20-64 jarigen)	2020	79,5	70	79
Aantal nieuwbouwwoningen per 1.000 woningen	2019	7,7	9,2	8,5

Algemene Dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting en onvoorzien

Voor het onderdeel Algemene Dekkingsmiddelen, overhead, vennootschapsbelasting en onvoorzien zijn met uitzondering van het onderdeel overhead (bedrijfsvoering), geen afzonderlijke doelstellingen en activiteiten geformuleerd. Voor de doelstellingen en activiteiten met betrekking tot overhead / bedrijfsvoering (taakveld 0.4), wordt verwezen naar paragraaf 3.5 Bedrijfsvoering.

Algemene Dekkingsmiddelen

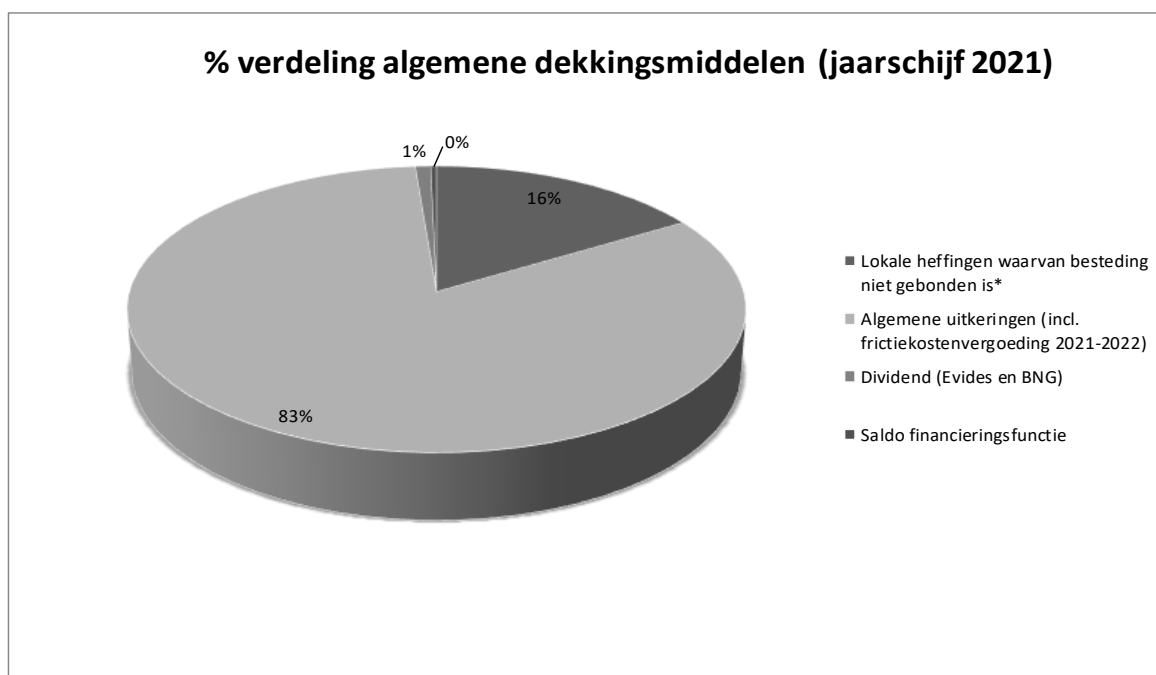
De algemene dekkingsmiddelen bestaan uit de lokale heffingen, de algemene uitkering, dividendinkomsten, het saldo van de financieringsfunctie (verschil tussen de aan taakvelden toegerekende rekenrente en de werkelijk betaalde rente over lang- en kortlopende leningen, ook wel renteresultaat genoemd) en eventuele overige algemene dekkingsmiddelen. De algemene dekkingsmiddelen dienen ter dekking van de in de programma's opgenomen kosten.

(bedragen x €1.000)

Overzicht algemene dekkingsmiddelen	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Lokale heffingen waarvan besteding niet gebonden is*	23.257	18.352	18.493	18.614
Algemene uitkeringen (incl. frictiekostenvergoeding 2021-2022)	117.860	119.595	117.051	117.083
Dividend (Evides en BNG)	1.293	1.293	1.293	1.293
Saldo financieringsfunctie	480	543	568	563
Totaal	142.890	139.783	137.404	137.552

* Deze heffingen bestaan uit de precariobelasting, (on)roerende zaakbelasting, toeristenbelasting, reclamebelasting en hondenbelasting

Schematisch geeft bovenstaande tabel het volgende beeld:

Overhead

De overheadkosten bestaan uit de kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van medewerkers in het primaire proces. Voorbeelden zijn de gemeentesecretaris en directie, personeelszaken, informatievoorziening en automatisering, huisvesting, financiën etc.

Vennootschapsbelasting

Vanaf 2016 moeten gemeenten en andere overheden vennootschapsbelasting (vpb) betalen over de winst die ze met hun ondernemingsactiviteiten maken. De aangifte wordt gesplitst in vpb over activiteiten van grondexploitaties en overige activiteiten.

Standpunt gemeente

Voor grondexploitaties vindt jaarlijks een beoordeling of er sprake is van fiscale winst plaats. Voor de overige activiteiten, wijken inkomsten en uitgaven niet substantieel af van voorgaande jaren af. De conclusie is dat de gemeente voor deze activiteiten geen ondernemer in fiscale zin vormt.

Onvoorzien

In de begroting 2021 is, conform de financiële verordening en geformuleerde grondslagen en uitgangspunten bij de Perspectiefnota 2021, een raming voor onvoorziene uitgaven opgenomen, gebaseerd op €1 per inwoner.

Onderstaande tabel geeft weer: de baten en lasten per taakveld, het totaalsaldo van baten en lasten, de wijzigingen in de reserves en het geraamd resultaat (na verrekening met reserves). De baten geven wij weer als +/+ en de lasten als -/-.

(bedragen x €1.000)

Omschrijving	Taakveld	Jaar-rekening 2019	Actuele begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Baten	0.4 Overhead	253	169	172	172	172	172
	0.5 T reasury	4.231	86.767	1.543	1.503	1.458	1.442
	0.61 OZB woningen	9.314	9.551	9.854	10.010	10.124	10.218
	0.62 OZB niet-woningen	6.790	7.132	7.352	7.468	7.495	7.522
	0.64 Belastingen overig	5.891	5.913	5.926	749	749	749
	0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	112.572	113.958	117.860	119.595	117.051	117.083
	0.8 Overige baten en lasten	150	34	34	34	34	34
Totaal baten		139.202	223.524	142.741	139.532	137.083	137.219
Lasten	0.4 Overhead	-29.710	-40.850	-32.210	-28.413	-27.499	-26.343
	0.5 T reasury	-714	-4.400	204	306	376	387
	0.61 OZB woningen	-396	-446	-449	-442	-442	-442
	0.64 Belastingen overig	-1.171	-1.293	-1.227	-293	-293	-293
	0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	0	-285	0	0	0	0
	0.8 Overige baten en lasten	-632	-1.542	-2.286	-2.254	-1.514	-1.514
	0.9 Vennootschapsbelasting (VPB)	-93	-16	-16	-16	-16	-16
Totaal lasten		-32.716	-48.832	-35.985	-31.113	-29.388	-28.221
Totaalsaldo van baten en lasten		106.486	174.692	106.755	108.419	107.694	108.998
Onttrekkingen reserves	0.10 Mutaties reserves	9.127	0	2.000	0	0	0
	0.4 Overhead	5.410	23.744	9.181	4.594	2.649	1.378
	0.5 T reasury	0	4.000	0	0	0	0
	0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	396	285	0	0	0	0
	0.8 Overige baten en lasten	920	2.000	0	0	0	0
Totaal onttrekkingen reserves		15.853	30.029	11.181	4.594	2.649	1.378
Stortingen reserves	0.10 Mutaties reserves	-7.936	0	-2.000	0	0	0
	0.4 Overhead	-683	-10.663	-2.165	-1.165	-165	-165
	0.5 T reasury	0	-82.900	0	0	0	0
	0.64 Belastingen overig	-518	-777	-1.036	0	0	0
	0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	-7.174	-3.587	-3.587	-3.587	0	0
	0.8 Overige baten en lasten	-984	0	0	0	0	0
Totaal stortingen reserves		-17.294	-97.927	-8.788	-4.752	-165	-165
Geraamd resultaat Algemene dekkingsmiddelen, overhead, VPB en onvoorzien		105.045	106.794	109.149	108.261	110.178	110.211

*De hogere lasten op taakveld 0.4 in 2020 betreffen m.n. incidentele lasten welke worden gedekt uit reserves. Per saldo is de jaarschijf 2020 in lijn met andere jaarschijven

Verbonden partijen die bijdragen aan het realiseren van doelstellingen

GR Samenwerking Vastgoedinformatie, Heffing en Waardebepaling (SVHW)

De doelstelling van de gemeenschappelijke regeling is een doelmatige uitvoering van werkzaamheden voor de heffing en invordering van belastingen, heffingen en rechten, de Wet waardering onroerende zaken, de administratie van vastgoedgegevens, het verstrekken van vastgoedgegevens aan de deelnemers en derden en de Wet basisregistraties adressen en gebouwen.

Stichting Inkoopbureau West-Brabant

Deze stichting dient indirect diverse openbare belangen. Door het faciliteren van een regionaal inkoopbureau behaalt de stichting voordelen op financieel, kwalitatief en procesmatig gebied voor de deelnemers.

Stedin

Centraal staat het betrouwbaar, veilig en maatschappelijk verantwoord leveren van energie en daaraan gerelateerde producten aan particuliere en zakelijke klanten en samenwerking en deelneming in andere rechtspersonen.

BV Gemeenschappelijk Bezit Evides

Gemeente Hoeksche Waard neemt samen met gemeenten en provincies in Zuid-Holland en Zeeland deel in de BV Gemeenschappelijk Bezit Evides. Op haar beurt is de BV 50% eigenaar van het drinkwaterleidingbedrijf Evides. Evides levert drinkwater aan huishoudens en bedrijfsleven en houdt zich ook steeds meer bezig met de levering van industriewater en diensten op het gebied van afvalwater- en rioolwaterzuivering.

Bank Nederlandse Gemeenten

De gemeente heeft van oudsher aandelen in de BNG. Doelstelling van de bank is een voordelige financiële dienstverlening en kredietverstrekking, om zo te kunnen bijdragen aan de maatschappelijke voorzieningen.

Beleidsindicatoren

In onderstaande tabel zijn de volgens het BBV verplichte beleidsindicatoren opgenomen die betrekking hebben op dit programma.

Indicatoren BBV (peildatum "Waarstaatjegemeente"01-09-2020)	Jaar	Hoeksche Waard	Nederland	Gemeente weinig stedelijk
Woonlasten éénpersoonshuishouden in €	2020	604	718	700
Woonlasten meerpersoonshuishouden €	2020	676	795	773
Gemiddelde WOZ-waarde woningen x € 1.000	2018	234	230	geen data
Gemiddelde WOZ-waarde woningen x € 1.000	2019	248	248	257
Formatie (fte per 1.000 inwoners)	2020	6,44	*	*
Bezetting (fte per 1.000 inwoners)	2020	5,90	*	*
Apparaatskosten (kosten per inwoner)	2020	663,81	*	*
Externe inhuur (% van totale loonkosten)	2020	5%	*	*
Overhead (% van de totale lasten)	2020	13%	*	*
* Cijfers niet opgenomen in "Waar staat je gemeente"				

3. Paragrafen

De paragrafen geven een dwarsdoorsnede van de begroting voor een aantal specifieke onderwerpen. Dit hoofdstuk werkt de volgende paragrafen uit:

- Lokale heffingen
- Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- Onderhoud kapitaalgoederen
- Financiering
- Bedrijfsvoering
- Verbonden partijen
- Grondbeleid
- Regio Deal

3.1 Lokale Heffingen

Inleiding

De paragraaf lokale heffingen geeft inzicht in de gemeentelijke heffingen

In deze paragraaf staat informatie over de gemeentelijke belastingen en rechten (gebonden heffingen), het beleid rondom de lokale heffingen, een overzicht van de tarieven, een beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid en de lokale lastendruk in het tijdvak 2021-2024.

Algemene uitgangspunten

Woonlasten

De gemeentelijke woonlasten bestaan uit onroerendezaakbelasting (OZB), afvalstoffenheffing en rioolheffing. Voor de OZB-tarieven geldt dat deze niet meer dan trendmatig zullen stijgen (inflatiecorrectie). De inflatiecorrectie voor 2021 ten opzichte van 2020 is 1,8%.

De gebonden heffingen (Afvalstoffenheffing, Rioolheffing, Lijkbezorgingsrechten, Marktgelden en Leges) mogen wettelijk maximaal 100% kostendekkend zijn, inclusief toe te rekenen compensabele btw, mutaties in voorzieningen en toe te rekenen kosten voor overhead.

We streven naar zo laag mogelijke lokale lasten. Activiteiten voeren we uit tegen zo laag mogelijke kosten voor inwoners en bedrijven. Bij de rechten streven we naar kostendekkende tarieven.

Kostenonderbouwing volgens het Besluit begroting en verantwoording

Het BBV schrijft voor dat in de paragraaf lokale heffingen kostenonderbouwingen voor belastingtarieven zijn opgenomen. Dit geldt met name voor de gebonden heffingen. In deze paragraaf zijn kostenonderbouwingen opgenomen volgens het BBV-model. Deze geven inzicht in hoe wordt bereikt dat de geraamde baten de geraamde lasten niet overschrijden.

Overhead rekenen we toe volgens een opslag

De apparaatskosten bestaan uit directe loonkosten en overhead (loonkosten ondersteunend personeel, huisvesting, ICT etc.). De directe loonkosten rekenen we rechtstreeks toe op basis van de geraamde tijdsbesteding. Overhead rekenen we via een opslagpercentage (2021: 87%) direct toe aan de loonkosten. Het percentage bepalen we door de totale overhead te delen door de totale directe loonkosten.

Opbrengst lokale heffingen

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de lokale heffingen, zoals opgenomen in de begroting.

(bedragen x € 1000)

Omschrijving	2019 JR	2020 begr	2021	2022	2023	2024
Belastingen						
Onroerende zaakbelasting	16.130	16.663	17.203	17.458	17.599	17.720
Roerende zaakbelasting	1	10	10	10	10	10
Hondenbelasting	597	627	636	636	636	636
Toeristenbelasting	88	88	89	89	89	89
Watertoeristenbelasting	18	18	18	18	18	18
Dagtoeristenbelasting	26	26	31	31	31	31
Precariobelasting	5.178	5.177	5.177	-	-	-
Reclamebelasting	107	103	110	110	110	110
Baatbelasting	10	10	10	10	10	10
Subtotaal (a)	22.155	22.722	23.284	18.362	18.503	18.624
Rechten						
Rioolheffing	8.210	8.162	8.174	8.256	8.338	8.422
Lijkbezorgingsrechten	1.379	1.286	1.262	1.262	1.262	1.262
Leges	5.457	4.696	4.215	4.215	4.215	4.215
Afvalstoffenheffing	7.121	8.351	8.557	8.557	8.557	8.557
Haven- en kadegelden	68	54	55	55	55	55
Marktgelden	22	30	30	30	30	30
Subtotaal (b)	22.257	22.579	22.291	22.373	22.455	22.539
Overig						
BIZ	96	101	104	104	104	104
subtotaal ©	96	101	104	104	104	104
Totaal (a+b+c)	44.508	45.402	45.679	40.839	41.062	41.266

Het verschil tussen 2021 en 2022 (e.v.) wordt hoofdzakelijk veroorzaakt door het wegvallen van de opbrengsten precariobelasting (wettelijk beëindigd).

Tarieven 2021

Uitgangspunt voor de tarieven 2021 zijn de tarieven 2020, verhoogd met 1,8% inflatiecorrectie.

Uitzondering hierop is de precariobelasting (kabels en leidingen). Hiervoor is verhoging van het tarief niet meer toegestaan tot de afschaffing per 1 januari 2022.

De tarieven voor haven- en kadegelden, marktgelden, rioolheffing en lijkbezorgingsrechten zijn vanaf 2021 ook geharmoniseerd. Hiermee is de harmonisatie van alle heffingen voor Hoeksche Waard afgerond.

Onroerende- en roerende zaakbelastingen (OZB en RZB)

Bij de onroerende- en roerende zaakbelastingen is de herwaardering (wet WOZ) van belang. De WOZ-waarde wordt jaarlijks vastgesteld. De belasting wordt uitgedrukt in een percentage van deze waarde. Voor belastingjaar 2021 gaat het om de waarde op de peildatum 1 januari 2020. Wij gaan hiervoor uit van de opgave van september 2020 van het SVHW. Waardestijging van bestaande panden wordt in het tarief gecorrigeerd (verlaging van de tarieven). Vervolgens wordt de inflatiecorrectie (1,8% voor 2021) toegepast. De stijging van de uiteindelijke opbrengst is naast inflatiecorrectie toe te rekenen aan areaaluitbreiding.

OZB / RZB tarieven	2021	2020
woningen	0,09108%	0,09421%
niet woningen eigenaren	0,24491%	0,24201%
niet woningen gebruikers	0,20452%	0,20225%

Onbenutte belastingcapaciteit

De onbenutte belastingcapaciteit voor OZB is het verschil tussen de begrote opbrengst en de norm volgens de "artikel-12-status". Zolang de geraamde opbrengsten lager liggen dan de norm-opbrengst, komt de gemeente niet in aanmerking voor een aanvullende uitkering uit het Gemeentefonds. De onbenutte belastingcapaciteit geven wij in de onderstaande tabel weer.

Onbenutte belastingcapaciteit (*bedragen x € 1000*)

omschrijving	gemiddeld *	art 12	max cf art 12	waarde	max opbr. (a)	begroot 2021 (b)	onbenutte cap. (a-b)
woningen	0,1102%	120%	0,1322%	10.162.000	13.438	9.854	3.584
niet woningen eigenaren	0,28980%	120%	0,34776%	1.687.000	5.867	4.220	1.647
niet woningen gebruikers	0,21710%	120%	0,26052%	1.494.000	3.892	3.129	763
Totaal					23.197	17.203	5.994

* Bron: Atlas lokale lasten Coelo 2020

Hondenbelasting

Het tarief is ten opzichte van 2020 aangepast met 1,8% inflatiecorrectie. Het aantal honden is volgens de opgave van SVHW van september 2020.

Er geldt een vrijstelling voor honden die:

- Zijn opgeleid tot en dienen als blindengeleidehond en in hoofdzaak als zodanig worden gehouden door een blind persoon of de opleider van de hond;
- zijn opgeleid tot en dienen als gehandicaptenhond en in hoofdzaak als zodanig worden gehouden door een gehandicapt persoon of de opleider van de hond;
- verblijven in een dierenasiel;
- uitsluitend in voorraad worden gehouden om te worden verkocht of afgeleverd, als bedoeld in artikel 3.7, eerste lid, van het Besluit houders van dieren;
- jonger zijn dan 3 maanden, voor zover ze samen met de moederhond worden gehouden;
- worden gehouden door ambtenaren voor opsporingsdiensten, mits de houder een geldend certificaat van de Koninklijke Politiehondenvereniging of het Korps Landelijke Politie Diensten heeft.

(*bedragen x € 1, -*)

Hondenbelasting	2021	2020
eerste hond	87	86
volgende hond	154	152
kennel	372	366

Toeristenbelasting en watertoeristenbelasting

Toeristenbelasting geldt voor het overnachten in hotels, pensions etc. Watertoeristenbelasting geldt voor het verblijven in een haven per etmaal. In plaats van een bedrag per nacht kan ook voor een vast bedrag voor een heel seizoen gekozen worden (forfait). De tarieven voor 2021 zijn verhoogd met 1,8% inflatiecorrectie tot € 0,71 per nacht/etmaal.

Dagtoeristenbelasting

Wij heffen de belasting voor dagverblijf na aankomst op Tiengemeten. Het tarief is gelijk aan het tarief voor toeristen- en watertoeristenbelasting.

Precariobelasting

Precariobelasting op kabels en leidingen mogen wij vanaf 2022 niet meer heffen. Voor onze gemeente geldt het overgangsrecht tot en met 2021. Wij mogen het tarief tot het moment van beëindiging, niet meer verhogen. Het (bevroren) tarief van 2016 blijft tot 2022 gelden.

Reclamebelasting

Reclamebelasting geldt alleen voor niet-woningen, in een aangewezen gebied (het centrum van Oud-Beijerland). De opbrengsten zijn bestemd voor de stichting Centrummanagement Oud-Beijerland. Hiervoor is met de stichting een overeenkomst gesloten.

Rioolheffing

In 2020 is een nieuw gemeentelijk rioleringsplan 2021-2025 voor gemeente Hoeksche Waard vastgesteld. Daarbij zijn ook de tarieven geharmoniseerd. De opbrengsten rioolheffing dekken, naast de kosten van het rioleringsstelsel, ook kosten die voortvloeien uit de Wet gemeentelijke watertaken. Om schommelingen in de tarieven te voorkomen, maken we gebruik van een voorziening voor riolering. Hieronder geven wij een overzicht van de mate van kostendekking van de heffing.

(bedragen x € 1000)

Kostendekkendheid Rioolheffing	
netto kosten	4.798
direct toe te rekenen kosten	1.074
overhead	831
BTW	1.753
totale lasten	8.456
opbrengsten	8.174
voorziening- onttrekking	282
totale baten	8.456
dekkingspercentage	100%

Lijkbezorgingsrechten

In 2020 is het begraafplaatsenbeleid geharmoniseerd. Daarbij is ook een nieuwe beheerverordening Begraafplaatsen voor gemeente Hoeksche Waard vastgesteld en is een keuze gemaakt voor de nieuwe tarieven. Hieronder geven wij een overzicht van de mate van kostendekking van deze heffing.

(bedragen x € 1000)

Kostendekkendheid lijkbezorgingsrechten	
Netto kosten	601
direct toe te rekenen kosten	1.104
overhead	1.019
BTW	-
subtotaal	2.724
Voorziening-storting	8
totale lasten	2.732
totale baten	1.262
Dekkingspercentage	46%

Leges

De legesverordening bestaat uit 3 delen:

1. Algemene Dienstverlening.
2. Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving (omgevingsvergunningen).
3. Dienstverlening vallend onder de Europese Dienstenrichtlijn.

Binnen de legesverordening mogen we overschotten op onderdelen gebruiken voor tekorten op andere onderdelen (kruissubsidiering). De verhouding tussen baten en lasten (mate van kostendekking) is hieronder gesplitst per deel en op totaalniveau weergegeven.

(bedragen x € 1000)

Kostendekkendheid leges per titel	
titel 1 Alg.dienstverlening	
netto kosten	659
direct toe te rekenen kosten	408
overhead	309
BTW	4
totale lasten	1.379
opbrengsten	1.068
Dekkingspercentage	77%
titel 2 Omgevingsvergunningen	
netto kosten	322
direct toe te rekenen kosten	1.495
overhead	1.301
BTW	63
totale lasten	3.180
opbrengsten	3.069
Dekkingspercentage	96%
titel 3 Dienstverlening EDR	
netto kosten	-
direct toe te rekenen kosten	256
overhead	223
BTW	-
totale lasten	479
opbrengsten	78
Dekkingspercentage	16%

(bedragen x € 1.000)

Kostendekkendheid Leges totaal	
netto kosten	981
direct toe te rekenen kosten	2.159
overhead	1.833
BTW	67
totale lasten	5.040
opbrengsten	4.215
dekkingspercentage	84%

Afvalstoffenheffing

De heffing vergoedt de kosten voor inzameling van huishoudelijk afval. RAD BV voert de inzameling voor de gemeente uit. Hiervoor is een dienstverleningsovereenkomst gesloten, die jaarlijks

geïndexeerd wordt. Andere oorzaken voor aanpassing van het tarief zijn de gestegen prijzen voor verwerking van afval en dalende opbrengsten van afvalstromen, zoals bijvoorbeeld oud papier.

Het tarief van de heffing stijgt licht van gemiddeld € 226 - (2020) naar gemiddeld € 228, - in 2021. De stijging is beperkt door inzet van het resultaat over 2019.

Ter vergelijking: het gemiddeld tarief over 2020 in Nederland kwam uit op € 283, - voor meerpersoonshuishoudens (bron: COELO, 2020). Hieronder geven wij een overzicht van de mate van kostendekking van de heffing.

(bedragen x € 1000)

Kostendekkendheid Afvalstoffenheffing	
netto kosten	8.727
btw	961
direct toe te rekenen kosten	-
overhead	-
totale lasten	9.688
Opbrengsten heffing	8.557
overige opbrengsten	718
inzet voorziening	413
totale baten	9.688
Dekkingspercentage	100,0%

Haven- en kadegelden

In 2020 is de Havenbeheersverordening Hoeksche Waard 2020 vastgesteld. In navolging daarop zijn ook de tarieven voor haven- en kadegelden geharmoniseerd. Hieronder geven wij een overzicht van de mate van kostendekking van de heffing.

(bedragen x € 1000)

Kostendekkendheid Haven en kadegelden	
netto kosten	102
direct toe te rekenen kosten	4
overhead	4
BTW	3
totale lasten	112
opbr. Haven-kadegelden	55
overige opbrengsten	39
totale baten	94
dekkingspercentage	84%

Marktgelden

In 2020 is de Marktverordening gemeente Hoeksche Waard 2020 vastgesteld. In navolging daarop zijn ook de tarieven voor marktgelden geharmoniseerd. Hieronder geven wij een overzicht van de mate van kostendekking van de heffing.

(bedragen x € 1000)

Kostendekkendheid Marktgelden	
netto kosten	14
direct toe te rekenen kosten	9
overhead	8
BTW	2
totale lasten	34
opbr marktgelden	30
overige opbrengsten	1
totale baten	31
dekkingspercentage	92%

Bedrijfsinvesteringszones (BIZ)

Volgens de Wet op de bedrijfsinvesteringszones (BIZ) kan de gemeenteraad onder de naam BIZ-bijdrage een belasting instellen binnen een bepaald gebied in de gemeente. Deze verordening geldt *per gebied* (per deel van een gemeente) en heeft een looptijd van 5 jaar. In totaal kent de gemeente 6 BIZ verordeningen. In 2020 zijn 5 verordeningen vernieuwd; de zesde was vorig jaar al vernieuwd.

Algemene lastenverlichting

Een deel van de opbrengst van de precariobelasting keren we als compensatie uit aan huishoudens. Het gaat om het deel dat wij opleggen aan het waterbedrijf. Voor 2021 komt dit neer op € 25, - per huishouden. Dit is gelijk aan het bedrag over 2020.

(bedragen x € 1,-)

Algemene lastenverlichting		2021
opbrengst precario waterbedrijf	€	918.000
aantal huishoudens		37.473
compensatie	€	25

Lokale lastendruk meerpersoonshuishoudens

De onroerendezaakbelasting (OZB) voor woningen, de rioolheffing en de afvalstoffenheffing bepalen het totaal van de lokale lasten. In onderstaand overzicht geven wij de lasten in 2021 en 2020. Uitgangspunt hierbij is een meerpersoonshuishouden met een eigen woning met een (gemiddelde) waarde van € 283.000,-. (Bron: SVHW september 2020).

(bedragen x € 1,-)

Lastendruk meerp. Huish met eigen woning	2021	2020	verschil 2021-2020	%verschil tov 2020
	totaal	totaal		
OZB	258	253	5	1,89%
rioolheffing*	200	212	-12	-5,66%
afvalstoffenheffing	228	226	2	1,02%
Lastendruk	686	691	-5	-0,71%
gemiddelde Nederland 2020**		776		

* In 2020 was de rioolheffing nog niet geharmoniseerd. Er is uitgegaan van een ongewogen gemiddelde van de 5 voormalige gemeenten.

** Bron: COELO Atlas Lokale Lasten 2020

Uit de tabel blijkt dat de gemiddelde lokale lastendruk in 2021 per saldo daalt met €5, veroorzaakt door een lagere rioolheffing.

Kwijtschelding

De Invorderingswet 1990 geeft voorwaarden waarbinnen de gemeente belastingen en heffingen kan kwijtschelden. In onze gemeente regelen wij dit via de Kwijtscheldingsverordening. Het percentage voor de berekening van de kosten van bestaan is op de maximale 100% gesteld.

Kwijtschelding is in gemeente Hoeksche Waard mogelijk voor:

- OZB.
- RZB.
- Rioolheffing.
- Hondenbelasting, alleen voor de eerste hond.
- Afvalstoffenheffing tot een maximaal bedrag van € €228.
- Leges voor een Nederlandse identiteitskaart.
- Leges voor het aanvragen van een gehandicaptenparkeerkaart.
- Leges voor de aanvraag van een gehandicaptenparkeerplaats op kenteken.

3.2 Weerstandsvermogen en Risicobeheersing

Algemeen

Met risicomanagement krijgt de gemeente inzicht in de risico's. Doel is het vergroten van het risicobewustzijn, het beheersen van de risico's en het kunnen bepalen van een volledig en goed onderbouwd weerstandsvermogen. Inzicht in de risico's stelt ons in staat om verantwoorde besluiten te nemen. Dat betekent: risico's staan in de juiste verhouding tot de vermogenspositie.

Beleidskader & Verordeningen

Nota risicomanagement Gemeente Hoeksche Waard 2019.

Professionalisering

Om goed te kunnen sturen en onze doelen te kunnen realiseren, is risicomanagement een wezenlijk onderdeel van onze organisatie. In uitvoering op de Nota risicomanagement is eind 2019 een kernteam risicomanagement opgestart. Het kernteam houdt zich onder andere bezig met de volgende taken:

- Het opstellen van handvatten.
- Het borgen van risicomanagement in onze processen.
- Het op gestructureerde en professionele wijze oppakken van de risico-inventarisatie.

Het kernteam heeft vanwege corona wat achterstand. Op dit moment is het kernteam bezig met het opstellen van een projectplan.

Grondexploitaties

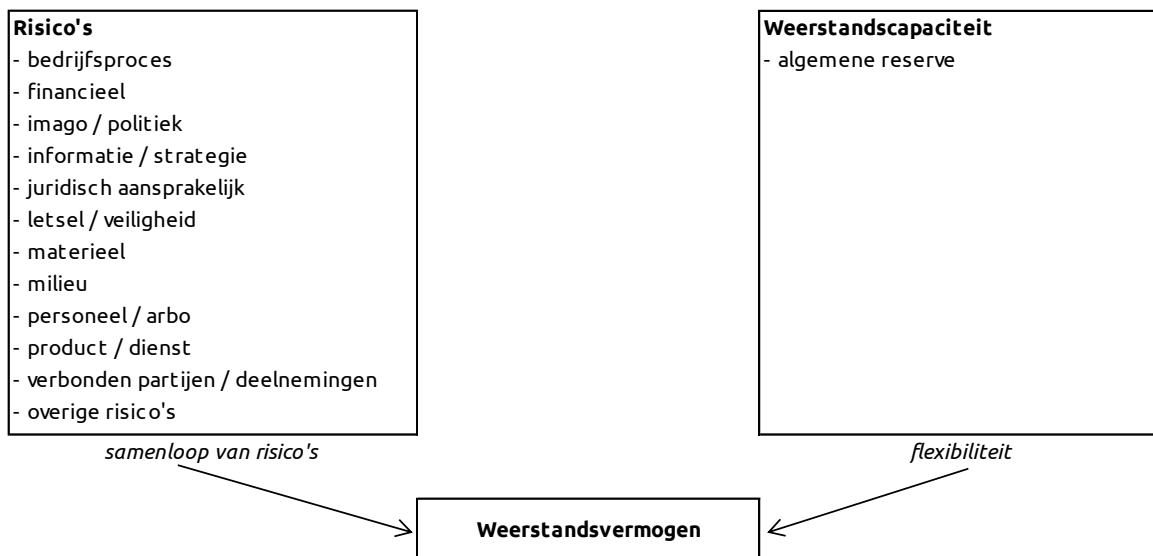
Zoals afgesproken in de notitie Risicomanagement nemen we risico's over grondexploitaties niet mee in de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit. Deze risico's dekt de gemeente uit de reserve grondexploitatie. Verwachten we verliezen in de grondexploitatie, dan vormen we een voorziening ten laste van de reserve grondexploitatie. Is de risicobuffer in deze reserve onvoldoende om alle risico's op te vangen, dan vult de algemene reserve de reserve grondexploitaties aan.

Corona

In de risicoanalyse is de impact van corona zo veel als mogelijk meegenomen in de geschatte kans en de geschatte financiële impact.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen geeft de mate aan waarin een gemeente in staat is financiële tegenvallers (risico's) op te vangen, zonder dat de normale bedrijfsvoering daardoor wordt aangetast. Het weerstandsvermogen is het resultaat van een vergelijking tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de financiële gevolgen van de risico's. Onderstaand schema verduidelijkt dit:

Beschikbare weerstandscapaciteit

Gemeente Hoeksche Waard heeft financiële middelen beschikbaar uit de algemene reserve om onverwachte en hoge kosten te dekken. Hiervoor hoeven we het beleid en begroting niet aan te passen.

Dit geeft het volgende beeld voor de beschikbare weerstandscapaciteit:

(bedragen x € 1000)

Weerstandscapaciteit	2021	2022	2023	2024
Algemene reserve	102.409	102.409	102.409	102.409
Algemene reserve Weerstandvermogen	9.900	9.900	9.900	9.900
Totale weerstandscapaciteit	112.309	112.309	112.309	112.309

Bij de berekening van de weerstandscapaciteit houden we de stand van de algemene reserve aan. Deze is gelijk aan de staat van reserves en voorzieningen per 31 december van de betreffende jaarschijven.

Stille reserves

Naast de bovengenoemde weerstandscapaciteit beschikt de gemeente Hoeksche Waard ook over de volgende stille reserves:

Deelneming	a Eigen vermogen op balans deelneming x€1.000	b Totaal aantal aandelen (geplaatst en volggestort) x€1.000	c Intrinsieke waarde per aandeel (a/b) in EURO	d Waarde op balans Hoeksche Waard x€1.000	e Aantal aandelen in bezit Hoeksche Waard	f Waarde per aandeel Hoeksche Waard (d/e) in EURO	Stille reserve (c-f)*e x€1.000
BNG	4.887.000	55.691	87,75	357	153.738	2,32	13.134
Stedin	2.949.000	4.971	593,24	6.138	101.253	60,62	53.930
Evides	259.432	1.850	140,23	3.391	92.372	36,71	9.563
	9.886				Totaal:		76.626

Gebouw	Adres	WOZ waarde	Boekwaarde	Stille reserve
Huisvesting Gemeentehuis Maasdam	Sportlaan 22	5.307	2.756	2.551
Huisvesting Gemeentehuis Oud Beijerland	W. van Vlietstraat 2	1.086	3.693	-2.607
Oude Gemeentehuis Strijen*	Waleplein 2	3.332	543	2.789
Oude Gemeentehuis Piershil	Voorstraat 31	2.766	-	2.766
Oude Gemeentehuis Numansdorp	Buttervliet 1	3.053	172	2.881
Huisvesting Buitendienst Mijnsheerenland	Vrouwehuisjesweg 7a	1.047	865	182
Huisvesting Buitendienst Oud Beijerland	Prinses Irenestraat 6	1.160	87	1.073
Huisvesting Buitendienst Piershil	Steegjesdijk 3	715	955	-240
Huisvesting Buitendienst Numansdorp	J. vd Heidenstraat 17	702	1.660	-958
Huisvesting HW Werkt Oud Beijerland	J. vd Heidenstraat 11	4.092	2.533	1.559
Totaal		16.591	13.264	8.562

Bij de berekening van de beschikbare weerstandscapaciteit worden de stille reserves (totaal €85,2 miljoen) niet meegenomen, omdat hier niet direct over beschikt kan worden. De gemeentelijke gebouwen zijn niet direct verkoopbaar en een eventuele verkoop heeft ook gevolgen voor de bedrijfsvoering. De aandelen BNG, Stedin en Evides zijn op dit moment alleen verkoopbaar aan andere aandeelhouders en niet verhandelbaar op de reguliere markt. Tevens dient het dividend van de aandelen als algemeen dekkingsmiddel in de begroting.

Inventarisatie risico's

Risico's inventariseren is een doorlopend proces, waarbij wij de risico's systematisch en cyclisch in beeld brengen door het toepassen van risicomanagement. Dit doen wij om het risicobewustzijn in de organisatie te verhogen. Sturing van de organisatie is niet mogelijk zonder inzicht in de risico's en kansen die het behalen van de doelstellingen van de gemeente in de weg staan of bevorderen. We beoordelen de consequenties van deze risico's, treffen de meeste effectieve maatregelen en evalueren en actualiseren dit doorlopend.

Om de risico's systematisch in kaart te brengen heeft de gemeente een risicoprofiel opgesteld. Hierbij hebben we gebruikgemaakt van het softwareprogramma NARIS® (NAR Risicomanagement Informatie Systeem).

Voor de jaarlijkse programmabegroting en jaarstukken worden de risico's geactualiseerd. Het volgende overzicht laat de 10 belangrijkste risico's zien (op aflopende volgorde van invloed):

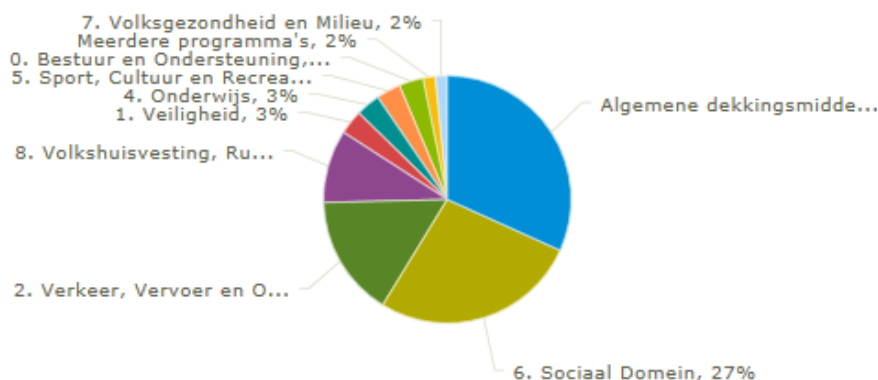
Programma	Risico oorzaak	Risicogebeurtenis	Financieel gevolg	Maatregelen	Kans	Financieel Maximum
Algemene dekkingsmiddelen/ Overhead/ VPB/Onvoorzien	Economische crisis, mede als gevolg van corona, wijziging in herverdelingsmaatstaven en/of bezuinigingen van het Rijk (samen trap op, samen trap af) die invloed hebben op de basisgegevens van de algemene uitkering.	De algemene uitkering uit het gemeentefonds valt lager uit.	Minder inkomsten vanuit het Rijk.		70%	€ 3.000.000
6. Sociaal Domein	In de Omdenknottie van de DG&J worden de maatregelen om de kosten voor jeugdhulp terug te brengen.	De begrote daling van zorgkosten jeugdhulp vanuit de Omdenknottie jeugdhulp van de DG&J doet zich niet voor.	Het later of niet effectueren van ombuigingsmaatregelen heeft nadelige gevolgen voor het financiële kader.	Zo snel als mogelijk inzicht creëren, de instroom terugdringen en de sociale infrastructuur versterken. • Het creëren van inzicht (en daarmee gerichte sturing en acties) duurt langer dan verwacht.	50%	€ 2.000.000
Algemene dekkingsmiddelen/ Overhead/ VPB/Onvoorzien	Gewijzigde financiële situatie bij de geldnemer.	Leningen, garant-, of borgstellingen kunnen niet worden terugbetaald aan de gemeente. Hierbij gaat het om de bestaande leningen/garantstellingen, mede als gevolg van corona.	Financieel verlies.	Structureel onderzoek naar solvabiliteit van geldnemer.	30%	€ 3.000.000
Algemene dekkingsmiddelen/ Overhead/ VPB/Onvoorzien	Leningen en garantstellingen uit noodsteun als gevolg van corona maatregelen.	Gewijzigde financiële situatie bij de geldnemer.	Financieel verlies.	Structureel onderzoek naar solvabiliteit van geldnemer.	50%	€ 1.600.000

Programma	Risico oorzaak	Risicogebeurtenis	Financieel gevolg	Maatregelen	Kans	Financieel Maximum
Algemene dekkingsmiddelen/Overhead/VPB/Onvoorzien	Bij verkoop van de aandelen is overeengekomen dat het risico dat de claim gehonoreerd wordt, bij de verkopende partij blijft.	Claim van de verkopers van de aandelen Remu, tegen Eneco.	De gemeente zal naar verhouding van het (vm) aandelenbezit in Eneco ,2,04% haar aandeel in de claim moeten voldoen.		10%	€ 7.446.000
6. Sociaal Domein	Ontoereikend macrobudget SZW, verdeelproblematiek gebundelde uitkering en een eigen risico drempel van 7,5%.	Hoger aantal uitkeringsgerechtigden en/of prijs per uitkering dan in verdeelmodel SZW ook als gevolg van corona.	Tekort op gebundelde uitkering.		50%	€ 1.300.000
6. Sociaal Domein	Het gebruik van diverse vormen van jeugdhulp valt voor de gemeente Hoeksche Waard hoger uit. Daarnaast is sprake van een afbouw van de onderlinge solidariteit tussen de ZHZ gemeenten.	Er staat druk op de budgetten van jeugdhulp vanwege een stijgende zorgvraag waardoor de budgetten mogelijk niet toereikend zijn. Daarnaast is er een risico dat als gevolg van het afbouwen van de solidariteit de bijdrage voor onze gemeente ongunstig uitpakt	De hogere uitgaven komen in 2021 voor 20% voor rekening van de gemeente.	Er zijn inmiddels verschillende acties opgezet, zowel in ZHZ verband.	70%	€ 1.500.000
2. Verkeer, Vervoer en Openbare Ruimte	Aan de noordrand van de Hoeksche Waard liggen het Spui en de Oude Maas. Een gedeelte van de oeverbeschermingen en oevervoorzieningen vallen onder het beheer en onderhoud van de gemeente.	De rivieroeveren moeten worden hersteld of onderhouden.	Onvoorziene kosten voor het onderhouden en monitoren van de bescherming van de oevers.		70%	€ 1.000.000
Meerdere programma's	Door hogere kosten voor lonen en materialen en hogere eisen met betrekking tot duurzaamheidsmaatregelen stijgen bouwkosten en kosten voor onderhoud openbare ruimte, vastgoed en andere aanbestedingstrajecten.	De loon-/materiaal kosten zijn de afgelopen jaren fors gestegen. Door o.a. gebrek aan kwalitatief goed personeel en duurdere grondstoffen. De markt is op dit moment verzadigd met aanbod van werkzaamheden. Daardoor zijn de prijzen fors gestegen. Een deel van de contracten zijn nog afgesloten in de tijd dat er sprake was van een recessie. Hierdoor waren de prijzen extreem laag. Ook is vaker vanwege de opdrachtwaarde op grond van de aanbestedingsregels de SROI van toepassing. Dit bedraagt 5% van de opdrachtwaarde.	Door stijgende kosten ontstaan budgetoverschrijdingen		70%	€ 1.000.000
6. Sociaal Domein	Nieuwe tariefstructuur voor de hulpmiddelen. In 2021 moet worden gemonitord of de gewenste begrotingsresultaten worden gerealiseerd.	Transitie van de hulpmiddelen welke heeft geleid tot een nieuwe inkoop. Dit traject is afgerond en implementatie loopt	De nieuwe tariefstructuur is gebaseerd op gemiddelden. Er bestaat een risico dat deze gemiddelden op regelniveau toch hoger uitvallen, waardoor de kosten ook hoger worden dan begroot. Daarom worden de effecten van het nieuwe beleid gemonitord.	Het monitoren van de verstrekkingen om te beoordelen of deze passend zijn binnen de afgesproken gemiddelden.	70%	€ 800.000
Totaal top-10 risico's						€ 22.646.000
Totaal overige risico's						€ 18.460.000
Totaal						€ 41.106.000

Het totaal van de 10 grote risico's is ruim € 22 miljoen. De overige risico's, bijna € 19 miljoen, bestaan voornamelijk uit risico's met een lage financiële impact en kleine kans. Deze risico's zijn dan ook niet van grote invloed op de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit.

Risicospreiding

Bij alle geïnventariseerde risico's staat onder welk programma het risico valt. De risicospreiding per programma ziet er als volgt uit:

Risicokaart

Risico's waarvan de oorzaken en gevolgen in klassen zijn ingedeeld, plaatsen we in een risicokaart. Deze kaart geeft inzicht in de spreiding van de risico's naar kans en gevolg. De nummers in de risicokaart corresponderen met de aantallen risico's in het desbetreffende vak van de risicokaart. Een risico in het groene gebied vormt geen direct gevaar voor de continuïteit van de organisatie. Een risico met een score in het oranje gebied vraagt wél om aandacht. Een risico met een score in het rode gebied vereist directe aandacht, omdat dit de continuïteit van de organisatie bedreigt.

Financieel

> € 500.000	3	5	6	5	
€ 250.000 < x < € 500.000		1	3	3	1
€ 100.000 < x < € 250.000	4	5	7		
€ 50.000 < x < € 100.000	1	4	5	1	1
€ 10.000 < x < € 50.000	1		2	1	1
Geen financiële gevolgen	4				
Kans	10%	30%	50%	70%	90%

Benodigde weerstandscapaciteit

Op basis van de geïnventariseerde risico's en de risicowaardering (kans x financieel gevolg) bepalen we met behulp van een risicosimulatie hoeveel middelen nodig zijn om de risico's af te dekken. De risicosimulatie is essentieel, omdat het reserveren van het maximale bedrag € 41.106.000 (zie de risico-inventarisatie) ongewenst is. Uitgangspunt bij de risicosimulatie is het gegeven dat de geïdentificeerde risico's zich nooit allemaal tegelijk en met een maximale omvang zullen optreden.

De berekening van de benodigde weerstandscapaciteit wordt gemaakt door middel van een Monte Carlo-risico simulatie. Op basis van de ingevoerde risico's en hun kans x impact is de risicosimulatie uitgevoerd. Bij een risicosimulatie wordt denkbeeldig op basis van individuele kansverdelingen per risico 100.000 keren de werkelijkheid nagebootst. Dit leidt tot een nieuwe gezamenlijke kansverdeling, die alle risico's uit het gehele risicoprofiel omvat.

Uitgangspunt is dat we risico's met 90% mate van zekerheid willen afdekken. Uit de risicosimulatie volgt dat 90% zeker is dat alle risico's kunnen worden afgedekt met een weerstandscapaciteit van € 9.900.000.

(bedragen x € 1000)

Benodigde weerstandscapaciteit	2021	2022	2023	2024
Benodigde Weerstandscapaciteit Algemeen	9.900	9.900	9.900	9.900
Totaal benodigde weerstandscapaciteit	9.900	9.900	9.900	9.900

Ratio weerstandsvermogen

Voor de uiteindelijke beoordeling van het weerstandsvermogen geldt de ratio:

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}}$$

De ratio ziet er als volgt uit:

(bedragen x € 1000)

Ratio weerstandsvermogen	2021	2022	2023	2024
<u>Weerstandscapaciteit</u>	<u>112.309</u>	<u>112.309</u>	<u>112.309</u>	<u>112.309</u>
Benodigde weerstandscapaciteit	9.900	9.900	9.900	9.900
Ratio	11,34	11,34	11,34	11,34

De notitie Risicomanagement bepaalt dat de ratio van het weerstandsvermogen voldoende moet zijn (tussen de 1,0 en 1,4). De huidige ratio voldoet ruimschoots aan deze doelstelling. De minimaal benodigde weerstandscapaciteit om in de categorie voldoende te vallen is 1,0 x de benodigde weerstandscapaciteit:

(bedragen x € 1000)

Minimaal benodigde weerstandscapaciteit	2021	2022	2023	2024
Benodigde weerstandscapaciteit	9.900	9.900	9.900	9.900
Ratio minimaal benodigd	* 1,0	* 1,0	* 1,0	* 1,0
Minimaal benodigde weerstandscapaciteit	9.900	9.900	9.900	9.900

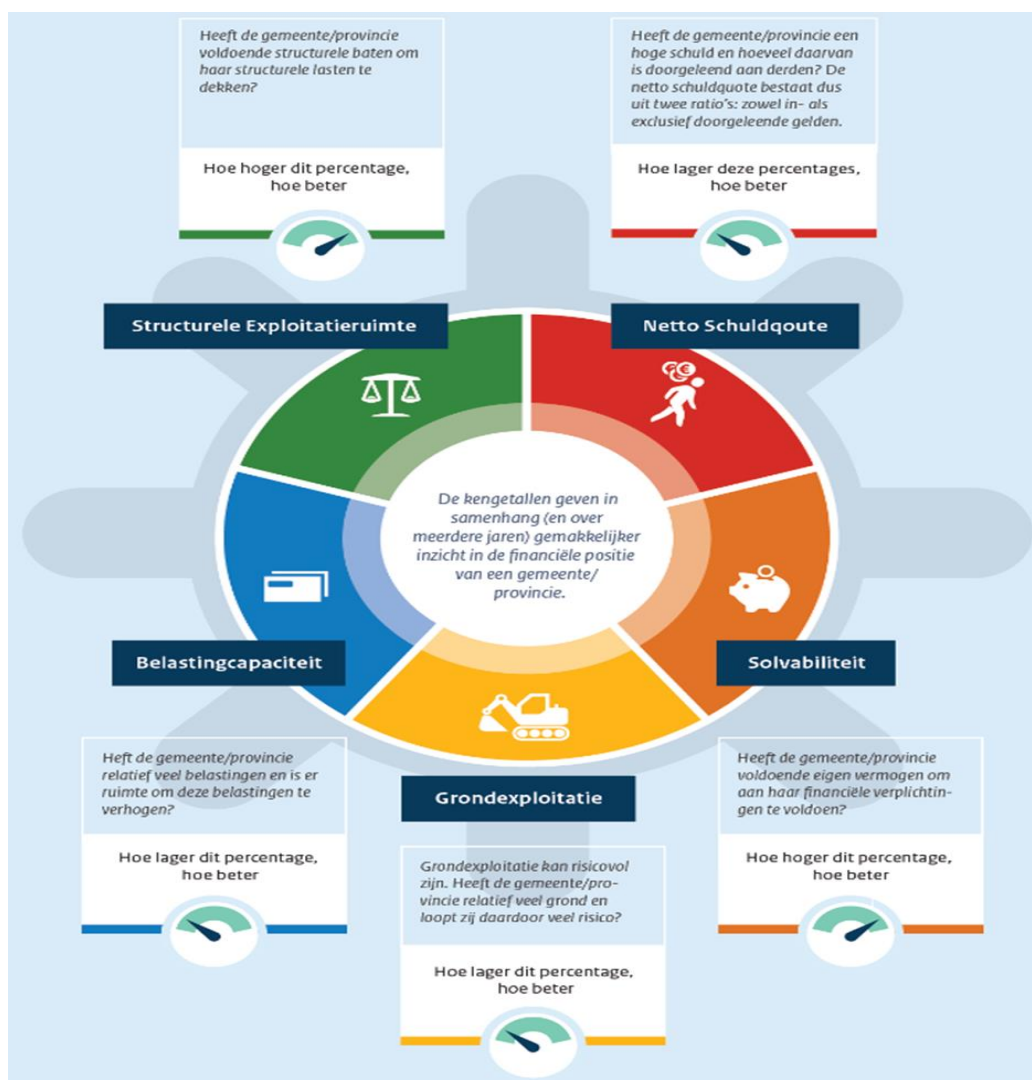
Basisset financiële kengetallen

Het BBV schrijft voor dat we in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing een uniforme basisset met 5 financiële kengetallen opnemen. De volgende tabel geeft de basisset financiële kengetallen weer.

Kengetallen:	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Netto Schuldquote	41%	53%	57%	59%
Netto Schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	36%	47%	51%	53%
Solvabiliteitsratio	60%	55%	53%	53%
Structurele Exploitatieruimte	-2%	0%	0%	0%
Grondexploitatie	1%	1%	0%	0%
Belastingcapaciteit	85%	89%	89%	89%

Sturing met financiële kengetallen

De financiële kengetallen geven inzicht in de “financiële gezondheid” van de gemeente. De afzonderlijke kengetallen zeggen echter weinig. Om een goed beeld te krijgen, moeten we de kengetallen altijd in samenhang met elkaar bekijken. In het algemeen geldt dat er bij een hoge schuld, structurele lasten die hoger zijn dan de structurele baten en hoge woonlasten weinig ruimte is voor financiële bijsturing. Heeft een gemeente geen of weinig schulden, een goed gevulde bankrekening en zijn de baten vrijwel ieder jaar even hoog of iets hoger dan de lasten? Dan staat een gemeente er over het algemeen goed voor. Met behulp van de 5 financiële kengetallen die betrekking hebben op de balans en de begroting kunnen we een goed globaal beeld schetsen van onze financiële positie. Vanuit het globale beeld kunnen eventuele aandachtspunten aanleiding zijn om maatregelen te treffen. In onderstaande infographic is de betekenis én samenhang van de financiële kengetallen uiteengezet.

Tabel normen en signaleringswaarden

Voor de financiële kengetallen heeft de VNG normen opgesteld; de provincie Zuid-Holland geeft signaleringswaarden. Onderstaande tabel geeft de financiële kengetallen van onze gemeente ten opzichte van deze normen en signaleringswaarden weer:

Kengetallen:	Normen VNG			Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	voldoende	matig	onvoldoende	2021	2022	2023	2024
Netto Schuldquote	<100%	100-130%	>130%	41%	53%	57%	59%
Netto Schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	<100%	100-130%	>130%	36%	47%	51%	53%
Solvabiliteitsratio	>50%	30-50%	<30%	60%	55%	53%	53%
Structurele Exploitatieruimte	>0,6%	0-0,6%	<0%	-2%	0%	0%	0%
Grondexploitatie	<50%	50-100%	>100%	1%	1%	0%	0%
Belastingcapaciteit	<100%	100-120%	>120%	85%	89%	89%	89%

Kengetallen:	Signaleringswaarden Provincie			Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	minst risico	neutraal	meest risico	2021	2022	2023	2024
Netto Schuldquote	<90%	90-130%	>130%	41%	53%	57%	59%
Netto Schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	<90%	90-130%	>130%	36%	47%	51%	53%
Solvabiliteitsratio	>50%	20-50%	<20%	60%	55%	53%	53%
Structurele Exploitatieruimte	>0%	= 0%	<0%	-2%	0%	0%	0%
Grondexploitatie	<20%	20-35%	>35%	1%	1%	0%	0%
Belastingcapaciteit	<95%	95-105%	>105%	85%	89%	89%	89%

Financiële positie gemeente Hoeksche Waard

Op basis van de uitkomsten van de financiële kengetallen en de weerstandsratio (11,34) kunnen we concluderen dat onze financiële positie ruim voldoende is:

- Gemeente Hoeksche Waard beschikt over voldoende eigen vermogen.
- Onze schuldenlast is laag.
- Er is voldoende vermogen om aan onze financiële verplichtingen te kunnen voldoen.
- Er is ruimte voor eventuele verhogingen van eigen belastingen.
- Het aandeel van de grondexploitaties op onze totale begroting is relatief (zeer) klein
- De structurele exploitatieruimte in de jaarschijf 2021 is weliswaar licht negatief, maar wordt vanaf 2022 omgebogen in een structureel begrotingsoverschot.

Het beeld dat uit de basisset van kengetallen volgt, laat verder geen bijzondere aandachtspunten zien. We hoeven daarom geen maatregelen te treffen.

3.3 Onderhoud Kapitaalgoederen

Openbare ruimte

De openbare ruimte is als het ware de 'tuin' van onze inwoners

Kapitaalgoederen in die openbare ruimte vormen het gezicht van de gemeente. Ook zijn ze een middel om de doelen uit de programma's te realiseren. De Hoeksche Waard heeft een grondoppervlakte van circa 32.371 hectare. De gemeente heeft daar een aanzienlijk deel van in beheer. Binnen dat deel wonen, werken en recreëren we.

Vastgoed

Naast de openbare ruimte, heeft de gemeente ook vastgoed in eigendom. Deze objecten zijn noodzakelijk voor de huisvesting van maatschappelijke partners, verenigingen, maatschappelijke organisaties en stichtingen, maar ook voor onze eigen diensten. Denk hierbij aan dorpshuizen, sporthallen, zwembaden en het gemeentehuis zelf. Vastgoed vertegenwoordigt een waarde en genereert huurinkomsten, maar kost ook geld in de vorm van onderhoud, renovatie en/of nieuwbouw.

Goed onderhoud van onze kapitaalgoederen is belangrijk

Niet alleen omdat we het wettelijk verplicht zijn (zoals het onderhoud van riolering en wegen) maar ook voor een stevige financiële positie van de gemeente. Door onderhoud blijft het leefklimaat in onze gemeente aantrekkelijk. Goed onderhoud draagt ook bij aan de doelstellingen, zoals die voor milieu, verkeer en de openbare ruimte. Dit vraagt beleidsvisies op het beheer van de kapitaalgoederen, systematisch beheer, meerjarenonderhoudsplanningen (MJOP) en vertaling van de financiële gevolgen voor de budgetten.

Voor een goed onderhoud aan de kapitaalgoederenvoorraad zijn nodig:

- Toekomstvisie maatschappelijk vastgoed (integraal accommodatieplan)
- een actueel beheersysteem/vastgoedsysteem;
- voldoende budget voor klein- en grootschalig onderhoud;
- voldoende budget voor reconstructie van verhardingen van wegen;
- voldoende kennis van wet- en regelgeving.

In deze paragraaf vullen we de kaders in om onze kapitaalgoederen te onderhouden.

Risico's

Openbare ruimte

De budgetten voor openbare ruimte in de Begroting 2021 baseren we op het Integraal beleidsplan Openbare Ruimte dat in september 2020 door de gemeenteraad is vastgesteld. In de risicoparagraaf bij de begroting is een aantal risico's opgenomen. De kosten die met deze risico's gepaard gaan als ze zich voordoen, zijn niet opgenomen in de reguliere budgetten.

Vastgoed

In 2021 wordt voor vastgoed een toekomstvisie voor de gebouwen opgesteld (integraal accommodatieplan) en worden de MJOP's geactualiseerd. De verwachting is dat hier financiële consequenties aan vast zitten die op dit moment nog niet kunnen worden geraamd. Deze financiële consequenties zijn dan ook nog niet opgenomen in de begroting.

Beheerplannen en beheerssystemen

Openbare ruimte

Vanuit de beleidskaders werken we concrete maatregelen uit. Dit doen we binnen de kaders uit het integraal beleidsplan openbare ruimte. Met een (actueel) beheersysteem is het mogelijk de kwaliteit van de buitenruimte te monitoren en bij te sturen. Ook is een beheersysteem nodig om het vereiste jaarlijkse budget te kunnen bepalen. Op diverse momenten in het jaar is er behoefte aan actuele en nauwkeurige areaalgegevens, zoals de topografische gegevens met administratieve en technische kenmerken. Vanuit het beheersysteem gebruiken we die benodigde informatie ook om het beleidsplan te actualiseren.

De beheerdata voor het planmatig onderhoud halen we uit een beheersysteem. Voor het beheer van de kapitaalgoederen in de openbare ruimte beschikken we over een aantal beheerssystemen voor de verschillende elementen.

De volgende tabel geeft een beknopt overzicht van de belangrijkste onderdelen van bestaande beleids-beheerplannen in de Hoeksche Waard. In 2020 heeft in het integraal beleidsplan de harmonisatie van de plannen uit de voormalige gemeenten plaatsgevonden.

Overzicht beleid-/beheerplannen op verschillende vakgebieden	Looptijd
Integraal beleidsplan openbare ruimte	2021-2025
Gemeentelijk rioleringsplan (grp)	2021-2025
Begraafplaatsbeleid	2021-2025

In verband met de actualisatie van de beheerplannen van de kapitaalgoederen is de reserve 'onderhoud openbaar gebied' vervallen en zijn nieuwe voorzieningen gevormd voor baggeren en civiele kunstwerken om de kosten te egaliseren. Daarnaast wordt de reserve 'begraafplaatsen' omgezet in een voorziening 'begraafplaatsen'. De reservedekking 'kapitaallasten' blijft in stand. De reserve 'gebouwenbeheer' zetten wij om naar een voorziening c.q. laten wij vrijvallen, nadat het beheerplan voor gebouwen is geactualiseerd. De verwachting is dat dit in de loop van 2021 geschiedt. Hiervan wordt ter zijner tijd een begrotingswijziging gemaakt.

Vastgoed

Afgelopen jaar is het vastgoed van de gemeente geïnventariseerd en zijn de basisgegevens in kaart gebracht. Hierna zal een Beleidsnota maatschappelijk vastgoed en een Integraal accommodatieplan worden opgesteld. Om de gegevens actueel en accuraat te houden is het noodzakelijk om de gegevens te verwerken in een vastgoedbeheersysteem. De verhuuradministratie en MJOP's worden apart systeem ingevoerd. Hierdoor zal het beheer van het vastgoed verder professionaliseren.

A. Wegen

Beleidskader

Kerncijfers

Voor het beheer van de wegen maken wij gebruik van een beheersysteem. Dit systeem bestaat uit een database met alle beheerelementen voor gemeente Hoeksche Waard. Het areaal is als volgt opgebouwd:

Omschrijving	Areaal
Totaal verharding	4.136.211 m ²
Asfaltverharding	938.128 m ²
Elementenverharding	3.160.519 m ²
Half open verharding	35.246 m ²
Betonverharding	2.318 m ²

Beleid en beheer

Wegen onderhouden we op grond van de geldende wettelijke verplichtingen. Het wegenonderhoud is gebaseerd op de beleidsuitgangspunten uit het Integraal beleidsplan Openbare Ruimte 2021-2025.

Kwaliteit

Het streefdoel is om de bestrating in 2020 minimaal op het kwaliteitsniveau 'basis' te houden. Dit kwaliteitsniveau komt overeen met het door het kenniscentrum voor infrastructuur, verkeer, vervoer en openbare ruimte (CROW) vastgestelde niveau B. Dit niveau komt neer op een verharding in redelijke staat, die voldoet aan de kwalificatie 'heel en veilig'. Comfort en uitstraling zijn hierbij minder van belang. Dit kwaliteitsniveau is de wettelijke ondergrens van verantwoord wegbeheer. In de komende jaren geven we de wegen waar nodig een kwaliteitsimpuls en realiseren we in de hele gemeente het vastgestelde kwaliteitsniveau.

Om zicht te blijven houden op de kwaliteit van de verhardingen, laten we om het jaar een wegininspectie uitvoeren. Deze inspectie is in lijn met de landelijk erkende richtlijnen van het CROW. Op deze wijze beoordelen we alle wegen op dezelfde manier, onafhankelijk van de vraag wie er inspecteert. De resultaten van de wegininspectie vormen de basis voor het actualiseren van het onderdeel 'wegen' in het Integraal beleidsplan Openbare Ruimte.

Financiële consequenties onderhoud kapitaalgoed wegen:

In onderstaande tabel zijn de kosten opgenomen die betrekking hebben op het kapitaalgoed 'wegen':

(*€ 1.000)	B2021	B2022	B2023	B2024
Wegen	€ 8.791	€ 8.487	€ 9.124	€ 9.367
Kapitaallasten	€ 1.213	€ 1.595	€ 2.065	€ 2.288
Mutatie reserve	€ 154	€ -327	€ -488	€ -488
Onderhoud	€ 7.424	€ 7.218	€ 7.547	€ 7.568
Eindtotaal	€ 8.791	€ 8.487	€ 9.124	€ 9.367

B. Riolering

Beleidskader

Kerncijfers

Voor het beheer van de riolering maakt de gemeente gebruik van een beheersysteem. Dit systeem bestaat uit een database met alle beheerelementen voor gemeente Hoeksche Waard. Het areaal is als volgt opgebouwd:

Omschrijving	Areaal
Vrijverval riolering	519 km
Lozingsconstructies	228
Bergbezinkvoorzieningen	25
Gemalen (hoofd- en wijk) en drukgemalen	ca. 1.900
Persleidingen	14 km

Drukriolering	205 km
Drainage	5 km
Peilbuizen grondwater	116
Kolken (worden 2x per jaar gereinigd)	21.000
Lijngoten	1 km

Beleid

De riolering onderhouden we op basis van de geldende wettelijke verplichtingen van het in 2020 vastgestelde Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP) 2021-2025. Met de vaststelling van dit GRP zijn de onderhoudscycli en de vervangingsplanning volledig geharmoniseerd. De rioolheffing is voor alle inwoners van de Hoeksche Waard gelijk.

In het GRP is beleid opgenomen voor klimaatadaptieve maatregelen. Hiermee richten we ons op de doelstelling dat in 2050 heel Nederland klimaatadaptief is ingericht. Voor alle nieuwbouwlocaties geldt dat ze klimaatadaptief worden ingericht op basis van het Convenant Klimaatadaptief Bouwen.

Beheer

Het in 2020 vastgestelde Integrale Beleidsplan Openbare Ruimte is de leidraad voor het beheer en onderhoud van de riolering.

Kwaliteit

Het streefdoel is om de riolering in minimaal op kwaliteitsniveau 'basis' te houden. Het functioneren van het rioolstelsel en de gemalen moeten we voldoende waarborgen. Storingen aan gemalen komen direct binnen op een centrale post. Deze verhelpen we binnen 24 uur.

Om zicht te blijven houden op de kwaliteit van het rioolstelsel laten we (video-)inspecties uitvoeren. Deze inspecties geven een beeld van de stabiliteit, afstroming en waterdichtheid van het riool. De resultaten zijn gebruikt als basis voor het Integrale beleidsplan Openbare Ruimte, in combinatie met aanvullende informatie, zoals leeftijd, hydraulische berekeningen en storingen. De cyclus van reinigen en inspecteren is 12 jaar. Per jaar inspecteren en reinigen we 42 km riolering en vervangen we ca. 3,7 km riolering.

Financiële consequenties onderhoud kapitaalgoed riolering

In onderstaande tabel zijn de kosten opgenomen die betrekking hebben op het kapitaalgoed 'riolering':

(*€ 1.000)	B2021	B2022	B2023	B2024
Riolering	€ 3.637	€ 3.944	€ 4.028	€ 4.111
Kapitaallasten	€ 1.502	€ 1.718	€ 1.907	€ 2.023
Mutatie voorziening	€ -253	€ -161	€ -267	€ -300
Onderhoud	€ 2.388	€ 2.388	€ 2.388	€ 2.388
Eindtotaal	€ 3.637	€ 3.944	€ 4.028	€ 4.111

C. Water en civieltechnische kunstwerken

Beleidskader

Onder het beleidskader water vallen 4 thema's:

- havens;
- beschoeiingen;
- waterkwaliteit;
- baggerwerken.

Kerncijfers

Voor het beheer van het openbaar water en civieltechnische kunstwerken maakt de gemeente gebruik van een beheersysteem. Dit systeem bestaat uit een database met alle beheerelementen voor gemeente Hoeksche Waard. Het areaal is als volgt opgebouwd:

Omschrijving	Areaal
Watergangen (baggeren)	125 kilometer
Beschoeiingen	147 kilometer
Watergangen (Bestrijding waterplanten/eendenkroos)	125 kilometer
Havens	16 stuks (waarvan 2 buiten gebruik)
Aanlegsteigers en pontons	9 stuks

Omschrijving civieltechnisch kunstwerk	Areaal
Bruggen, steigers en vlonders	272 stuks
Duikers	15.500 meter
Stuwen en gemalen	90 stuks
Muren en keerwanden	2.770 meter

Beleid en beheer

Het beleid rondom het beheer en onderhoud is opgenomen in het integraal beleidsplan openbaar gebied. We onderhouden alle voorzieningen op kwaliteitsniveau B (basis).

Kwaliteit

We beheren de openbare ruimte op kwaliteitsniveau B (basis) zoals is vastgesteld door de raad. Om zicht te blijven houden op de kwaliteit laten we inspecties uitvoeren.

Financiële consequenties onderhoud kapitaalgoed Water:

In onderstaande tabel zijn de kosten opgenomen die betrekking hebben op het kapitaalgoed water:

(*€ 1.000)	B2021	B2022	B2023	B2024
Water	€ 1.329	€ 1.413	€ 1.333	€ 1.349
Kapitaallasten	€ 369	€ 472	€ 552	€ 564
Mutatie voorziening	€ 779	€ 779	€ 779	€ 779
Onderhoud	€ 180	€ 161	€ 1	€ 6
Eindtotaal	€ 1.329	€ 1.413	€ 1.333	€ 1.349

D. Groen

Beleidskader

Kerncijfers

Voor het beheer van het openbaar water maakt de gemeente gebruik van een beheersysteem. Dit systeem bestaat uit een database met alle beheerelementen voor gemeente Hoeksche Waard. Het areaal is als volgt opgebouwd:

Omschrijving	Areaal
Beplantingen	793.179,47 m ²
Bomen	37.154 stuks
Gras	2.923.558,22 m ²

Beleid en beheer

De uitgangspunten voor het onderhoud en beheer van het groen zijn opgenomen in het Integraal beleidsplan Openbare Ruimte.

Kwaliteit

We onderhouden de openbare ruimte op kwaliteitsniveau B (basis). De onderhoudscontracten die we hebben afgesloten met aannemers zijn op dit kwaliteitsniveau gebaseerd.

Om zicht te blijven houden op de kwaliteit van het openbaar groen laten we inspecties uitvoeren. Voor de bomen hanteren we minimaal iedere 3 jaar een zogenaamde BVC-inspectie (boomveiligheidscontrole).

Financiële consequenties onderhoud kapitaalgoed groen

In onderstaande tabel zijn de kosten opgenomen die betrekking hebben op het kapitaalgoed 'groen':

(*€ 1.000)	B2021	B2022	B2023	B2024
Groen	€ 4.640	€ 4.337	€ 4.359	€ 4.403
Kapitaallasten	€ 572	€ 689	€ 744	€ 788
Onderhoud	€ 4.068	€ 3.648	€ 3.615	€ 3.615
Eindtotaal	€ 4.640	€ 4.337	€ 4.359	€ 4.403

E. Gebouwen

Beleidskader

Kerncijfers

Onderstaande kerncijfers zijn een schatting. De komende jaren worden de cijfers gelijktijdig met de actualisatie en harmonisatie van de beheerplannen voor gebouwen geactualiseerd.

Omschrijving	Aantal accommodaties ¹
Maatschappelijk vastgoed (zonder scholen en kinderopvang)	113

¹ Aantal per 1-1-2020

Beleid

Het kapitaalgoed 'gebouwen' onderhouden we op dit moment nog op grond van de geldende wettelijke verplichtingen en het vastgestelde beleid van de voormalige gemeenten, zolang dit nog niet is geharmoniseerd.

Vanuit de voormalige gemeenten is er een bijzondere situatie ontstaan. De voormalige gemeente Binnenmaas bracht de exploitatie van het gemeentelijk vastgoed onder bij Bres Accommodaties BV. Het groot onderhoud voor het gemeentelijk vastgoed, het beleid en de dekking van het exploitatietekort van Bres is de verantwoordelijkheid van de gemeente. Het beleid voor het beheer en onderhoud van gebouwen baseren we op bestaand beleid van de voormalige gemeenten.

Binnenmaas	: Beheerplan gemeentelijk vastgoed 2017–2026.
Cromstrijen	: Meerjaren onderhoudsplan voor 2018 (tot en met 2027) Beleidsnotitie 'Op weg naar accommodaties 2.0'
Korendijk	: Meerjaren onderhoudsplan gemeentelijke gebouwen 2017-2026 Nota Beheer en Onderhoud Gemeentelijke Gebouwen.
Oud-Beijerland	: Vastgoedbeleid gemeente Oud-Beijerland 2010, Uitvoeringsprogramma 2015–2025 Meerjaren Investering Onderwijs Huisvestingsplan (MIOH) voor schoolgebouwen.

Strijen : Onderhoud van de gebouwen is vastgelegd in diverse notities en onderhoudsplannen.

In 2020 en 2021 werken we aan een nieuwe Nota (maatschappelijk) vastgoed en een integraal accommodatieplan. Door het opstellen van een integraal accommodatieplan wordt onder andere inzichtelijk welke vereisten qua huisvesting de gemeente (en haar maatschappelijke partners) nodig heeft voor de uitvoering van de inhoudelijke producten. Aan de andere kant wordt duidelijk wat de inhoudelijke beleidskeuzes voor gevolgen hebben voor de vastgoedportefeuilles (baten en lasten). De Nota (maatschappelijk) vastgoed zorgt ervoor dat beleidskeuzes worden uitgevoerd, uniform wordt gehandeld en de wettelijke regelgeving wordt gevolgd.

Beheer

Om op een verantwoorde-, integrale- en effectieve wijze de financiële middelen voor het onderhoud in te kunnen zetten is een actueel, eenduidig en volledig inzicht in de vastgoedportefeuille noodzakelijk.

In het 2^e kwartaal 2020 is de vastgoedportefeuille geïnventariseerd en in het 3^e en 4^e kwartaal worden de gebouwen technisch geïnspecteerd en nieuwe meerjarenonderhoudsplannen gemaakt. Daarnaast wordt de mogelijkheid tot verduurzaming van (een deel van) de vastgoedportefeuille onderzocht.

In afwachting van de uitkomst van het nieuwe MJOP en het aanvullende verduurzamingsonderzoek is groot onderhoud aan de gemeentelijke gebouwen in 2019 en 2020 (voor zover mogelijk) uitgesteld.

Kwaliteit

Gemeente Hoeksche Waard heeft veel gebouwen voor verschillende doeleinden in eigendom. Die gebouwen beheren en onderhouden we uiteraard volgens de geldende wet- en regelgeving (bijvoorbeeld Arbowetgeving of het geldende Bouwbesluit). In principe is de kwaliteitsnorm sober (niet uitbundig en niet meer dan nodig is) en doelmatig. Dit kwaliteitsniveau komt overeen met conditiescore 3 van de norm NEN-2767 'Conditie meting gebouwde omgeving'. Daarnaast is het beleid om de gebouwen zo efficiënt mogelijk te gebruiken.

We laten regelmatig inspecties uitvoeren volgens de NEN- 2767. De gemeente gebruikt onder andere de resultaten van de inspecties als basis voor het nieuwe beleids- en beheerplan.

Financiële consequenties onderhoud kapitaalgoed gebouwen

In onderstaande tabel zijn de kosten opgenomen die betrekking hebben op het kapitaalgoed 'gebouwen':

(*€ 1.000)	B2021	B2022	B2023	B2024
Gebouwen	€ 4.966	€ 5.234	€ 5.049	€ 4.925
Kapitaallasten	€ 3.766	€ 4.047	€ 3.862	€ 3.738
Onderhoud	€ 1.200	€ 1.188	€ 1.188	€ 1.188
Eindtotaal	€ 4.966	€ 5.234	€ 5.049	€ 4.925

Het uitstel van (groot) onderhoud heeft geleid tot een onderuitputting van de onderhoudsbudgetten. Dit uitgestelde onderhoud zal (afhankelijk van de uitkomsten van het nieuwe MJOP en het duurzaamheidsonderzoek) alsnog in een later planjaar worden op-/uitgevoerd. Naar verwachting zal (mede door toevoeging van de verduurzamingsmaatregelen) het benodigde budget hoger uitvallen dan nu in de begroting is voorzien.

F. Begraafplaatsen

Beleidskader

Kerncijfers

Voor het beheer van begraafplaatsen maakt de gemeente gebruik van een beheersysteem. Dit systeem bestaat nog uit 5 verschillende databases met beheerelementen van de 5 voormalige gemeenten. In 2020 bundelen we deze databases tot 1 nieuwe database voor gemeente Hoeksche Waard.

Beleid

Begraafplaatsen onderhouden we op grond van de geldende wettelijke verplichtingen en het vastgestelde beleid van de voormalige gemeenten, zolang dit nog niet is geharmoniseerd. Het beleid om begraafplaatsen te beheren en te onderhouden baseren wij op bestaand beleid van de voormalige gemeenten.

Beheer

In 2020 stellen we voor de nieuwe gemeente Hoeksche Waard een nieuw beleids- en beheerplan 'begraafplaatsen' op. De grondslag voor het nieuwe plan is de harmonisering van de huidige situatie in combinatie met het aanpassen op trends en ontwikkelingen.

Kwaliteit

Het streefdoel is om de begraafplaatsen voor de gehele Hoeksche Waard in 2020 minimaal op kwaliteitsniveau 'basis' te houden. Dit kwaliteitsniveau komt overeen met het door het CROW vastgestelde niveau B. In de praktijk ligt het onderhoudsniveau vaak hoger.

Om zicht te blijven houden op de kwaliteit van de begraafplaatsen laten we inspecties uitvoeren. Voor de bomen op de begraafplaatsen hanteren we minimaal iedere 3 jaar een zogenaamde BVC-inspectie (boomveiligheidscontrole).

Financiële consequenties onderhoud kapitaalgoed begraafplaatsen

In onderstaande tabel zijn de kosten opgenomen die betrekking hebben op het kapitaalgoed begraafplaatsen:

(*€ 1.000)	B2021	B2022	B2023	B2024
Begraafplaatsen	€ 555	€ 535	€ 534	€ 515
Kapitaallasten	€ 147	€ 147	€ 147	€ 142
Mutatie voorziening	€ 9	€ 17	€ -93	€ -74
Onderhoud	€ 399	€ 370	€ 480	€ 448
Eindtotaal	€ 555	€ 535	€ 534	€ 515

G. Buitensportaccommodaties

Beleidskader

Kerncijfers

Voor het beheer van buitensportaccommodaties maakt de gemeente gebruik van een beheersysteem. Dit systeem bestaat nog uit 5 verschillende databases met beheerelementen van de 5 voormalige gemeenten. In 2020 bundelen we deze databases tot 1 nieuwe database voor gemeente Hoeksche Waard.

Beleid

Buitensportaccommodaties onderhouden we op grond van de geldende wettelijke verplichtingen en het vastgestelde beleid van de voormalige gemeenten, zolang dit nog niet is geharmoniseerd. Het beleid om buitensportaccommodaties te beheren en te onderhouden baseren we op bestaand beleid van de voormalige gemeenten.

Het beleid van beheer buitensportaccommodaties verschilt behoorlijk per voormalige gemeente. In Binnenmaas lag de (financiële) verantwoordelijkheid voor het onderhoud van het groen op de sportcomplexen bij de verenigingen. De (financiële) verantwoordelijkheid voor het renoveren van de sportvelden lag echter bij de gemeente. Gemeente Cromstrijen had een contract met een vereniging over het onderhoud en renovatie van de velden. Bij een andere vereniging verzorgde de gemeente zelf het onderhoud. De opstellen waren voor de vereniging zelf. In de andere voormalige gemeenten zorgde de gemeente voor het gehele proces: onderhoud van de velden en de gebouwen en de vervangingsinvesteringen.

Beheer

In 2020 bundelen we de beschikbare plannen tot één nieuw geactualiseerd beleids- en beheerplan buitensportaccommodaties voor gemeente Hoeksche Waard.

Kwaliteit

Het streefdoel is om de buitensportaccommodaties voor de gehele Hoeksche Waard in 2020 minimaal op kwaliteitsniveau basis te houden. Dit kwaliteitsniveau komt overeen met het door het CROW vastgestelde niveau B.

Om de kwaliteit van de sportvelden te waarborgen, plannen we jaarlijks met de verenigingen een visuele inspectie. Tijdens die inspectie beoordelen we de onderhoudsstaat van de buitensportaccommodaties. Het uitgangspunt is handhaving van het kwaliteitsniveau 'basis'.

Financiële consequenties onderhoud kapitaalgoederen buitensportaccommodaties

In onderstaande tabel zijn de kosten opgenomen die betrekking hebben op het kapitaalgoed buitensportaccommodaties:

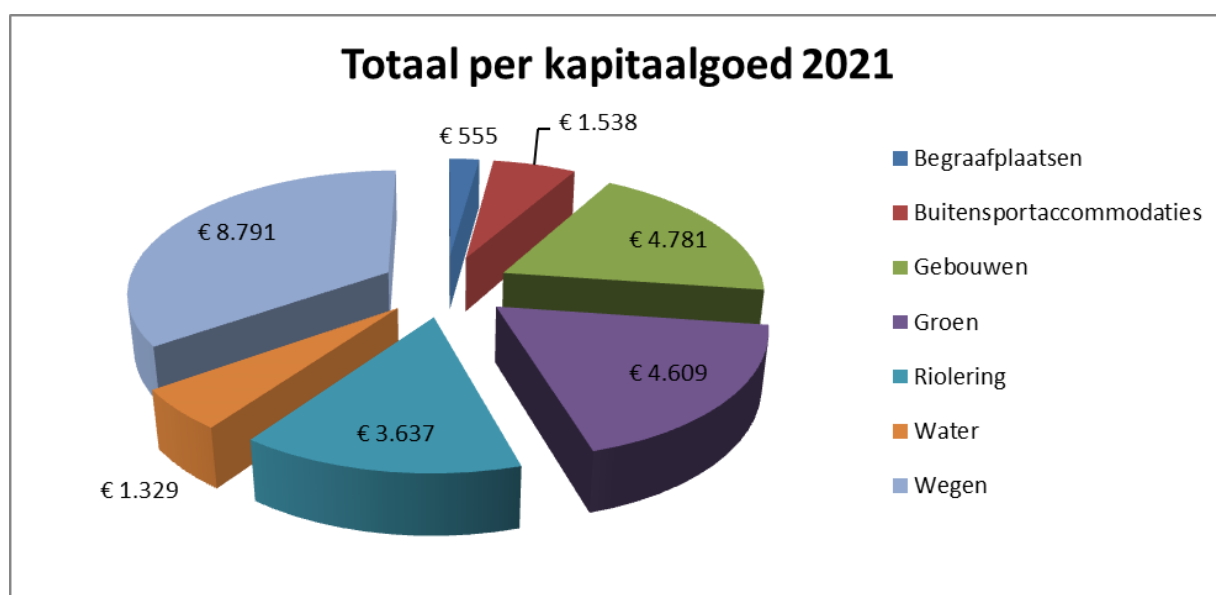
(*€ 1.000)	B2021	B2022	B2023	B2024
Buitensportaccommodaties	€ 1.538	€ 1.282	€ 1.109	€ 1.077
Kapitaallasten	€ 1.044	€ 805	€ 632	€ 600
Onderhoud	€ 494	€ 477	€ 477	€ 477
Eindtotaal	€ 1.538	€ 1.282	€ 1.109	€ 1.077

Samenvatting

De totale kosten per kapitaalgoed zijn als volgt:

(*€ 1.000)	B2021	B2022	B2023	B2024
± Begraafplaatsen	€ 555	€ 535	€ 534	€ 515
± Buitensportaccommodaties	€ 1.538	€ 1.282	€ 1.109	€ 1.077
± Gebouwen	€ 4.781	€ 5.038	€ 4.853	€ 4.729
± Groen	€ 4.609	€ 4.295	€ 4.324	€ 4.368
± Riolering	€ 3.637	€ 3.944	€ 4.028	€ 4.111
± Water	€ 1.329	€ 1.413	€ 1.333	€ 1.349
± Wegen	€ 8.791	€ 8.487	€ 9.124	€ 9.367
Eindtotaal	€ 25.240	€ 24.993	€ 25.306	€ 25.516

Grafisch ziet dit er als volgt uit:

3.4 Financiering

Algemeen

De financieringsparagraaf is een belangrijk hulpmiddel bij het sturen, beheersen, verantwoorden en toezicht houden op de financieringsfunctie. De paragraaf is een uitwerking van de regelgeving in de Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido). Volgens deze wet is de financieringsfunctie van de gemeente alleen bedoeld voor het uitvoeren van de publieke taken. De verdere lokale regels liggen vast in het Treasurystatuut.

Beleidskader en verordeningen

- Besluit Begroting en Verantwoording (BBV);
- Wet Fido 2000;
- Wet Ruddo 2009 (Regeling uitzetting derivaten decentrale overheden);
- Wet houdbare overheidsfinanciën (Wet HOF);
- Besluit schatkistbankieren 2013;
- Financiële verordening 2019 (art. 212 van de Gemeentewet);
- Treasurystatuut gemeente Hoeksche Waard.

Rentevisie

Het rentepercentage voor leningen met een looptijd korter dan een jaar is op dit moment negatief. Dit houdt in dat de gemeente voor het aangaan van kasgeldleningen rente ontvangt. Voor langlopende geldleningen met een looptijd van 25 jaar is de rente (afgerond) 0,41%. De ECB houdt tot 2021 vast aan lage rentetarieven vanwege de lage inflatie.

Dienstverlening BNG

Met de N.V. Bank Nederlandse Gemeenten hebben we een raamovereenkomst met geïntegreerde dienstverlening. Deze dienstverlening omvat:

- Elektronisch betalingsverkeer via een rekening-courant;
- kort-kredietarrangementen (daggeldverstrekking en –opname, kasgeldleningen en termijndeposito's);
- langlopende kredietverlening;
- een online informatiedienst.

Schatkistbankieren

Schatkistbankieren verplicht decentrale overheden alle overtollige beschikbare middelen op hun bankrekeningen te beleggen bij het Rijk. Onder overtollige middelen verstaat het Rijk bedragen groter dan 0,75% van het begrotingstotaal (met een minimum van € 250.000, - en een maximum van € 2,5 miljoen).

Voor het jaar 2021 is dit bedrag voor gemeente Hoeksche Waard berekend op € 1,6 miljoen. Er is dus geen vrijheid om overtollige liquide middelen onder te brengen bij andere marktpartijen. Die overtollige middelen mogen wij alleen in rekening-courant en via deposito's bij de schatkist aanhouden.

Decentrale overheden nemen deel aan schatkistbankieren, zodat de collectieve sector (Rijk en decentrale overheden gezamenlijk) een lagere EMU-schuld heeft. Iedere euro die decentrale overheden aanhouden in de schatkist, vermindert de externe financieringsbehoefte van het Rijk. Dit leidt automatisch tot een lagere staatsschuld.

Door het schatkistbankieren kunnen decentrale overheden ook hun beleggingsrisico's verder verminderen. Deze situatie kan zich in onze gemeente overigens niet voordoen. In het Treasurystatuut is een verbod op risicovolle beleggingen en derivaten opgenomen.

De schatkist biedt geen leen- of roodstandfaciliteit aan. Hierdoor gebruikt de BNG de term 'schatkistbeleggen' in plaats van 'schatkistbankieren'.

Voor de uitvoering van het schatkistbankieren is er bij de BNG een SKB-werkrekening geopend. Overtollige gelden worden hier dagelijks naartoe afgeroomd. De BNG blijft ook de overige geldhandelingen verzorgen, zoals betalingen en ontvangsten.

Rentekostenverdeling

Bij de doorrekening van de diverse beheerplannen 2021-2024 is nog uitgegaan van de renteomslag-berekening van de begroting 2020 (0,23%). Daarna zijn in het 3e kwartaal van 2020 alle hoogrentende geldleningen van de B.N.G vervroegd afgelost en vervangen door één nieuwe langlopende vaste geldlening met een looptijd van 30 jaar. Het rentomslag-percentage voor de begroting 2021 is hierdoor feitelijk afgenomen naar (slechts) 0,04%.

bedragen * €1.000	Begroting 2021
De externe rentelasten over de korte en lange financiering	349
De externe rentebaten	282
	67
Rente doorberekend aan grondexploitatie	-23
Rente projectfinanciering toegerekend aan taakveld	-
	90
Rente over eigen vermogen	-
Rente over voorzieningen	-
	90
Boekwaarde investeringen per 1-1.	238.794
Berekend omslag%	0,04%
De werkelijk aan taakvelden toegerekende rente	570
Renteresultaat op het taakveld treasury	480

Doordat de kapitaallasten in de begroting 2021 nog berekend zijn op basis van 0,23% rente in plaats van 0,04% is er sprake van een zogenoemd renteresultaat. Hierbij is de aan taakvelden toegerekende rente hoger dan de door te berekenen rente op basis van de gehanteerde rente-omslag. Bij de jaarrekening zal worden bekeken in hoeverre het gehanteerde rente-omslagpercentage afwijkt van de daadwerkelijke rente-omslagpercentage.

Risicobeheer

Het risicobeheer is gericht op het beperken van financiële risico's. In het Treasurystatuut zijn richtlijnen en limieten opgenomen. Die vormen de basis voor alle transacties op dit gebied. Daarnaast geeft de Wet Fido normen voor het beperken van risico's. Het belangrijkste risico in dit kader is het renterisico. De kasgeldlimiet en de renterisiconorm zijn belangrijke richtlijnen om het renterisico te beperken.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is bedoeld om de renterisico's bij de vlottende schuld (schulden met een looptijd korter dan een jaar) te beheersen. De wettelijke toegestane omvang bedraagt 8,5% van de totale lasten van de begroting. De kasgeldlimiet per kwartaal is als volgt:

	1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.
<i>bedragen x € 1.000</i>	2021.	2021.	2021.	2021.
Primaire begroting per 1 januari 2021.	218.685	218.685	218.685	218.685
<u>Toegestane kasgeldlimiet</u>				
- in procenten van de grondslag	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%
- in bedrag	-18.588	-18.588	-18.588	-18.588
1 <u>Vlottende korte schuld (1)</u>				
Maand 1	0	0	-3.331	-13.332
Maand 2	0	0	-6.664	-16.666
Maand 3	0	0	-9.998	-20.000
2 <u>Vlottende middelen (2)</u>				
Maand 1	16.667	6.668	0	0
Maand 2	13.334	3.335	0	0
Maand 3	10.000	0	0	0
<u>Saldo (1-2)</u>				
Maand 1	16.667	6.668	-3.331	-13.332
Maand 2	13.334	3.335	-6.664	-16.666
Maand 3	10.000	0	-9.998	-20.000
3 <u>Gemiddeld saldo</u>	13.334	3.334	-6.664	-16.666
4 <u>Kasgeldlimiet</u>	-18.588	-18.588	-18.588	-18.588
Saldo kasgeldlimiet	31.922	21.923	11.924	1.922

Renterisiconorm

De renterisiconorm beoogt een zodanige opbouw van de leningenportefeuille dat het risico door renteaanpassing en herfinanciering van leningen beperkt blijft. De renterisiconorm bepaalt dat jaarlijks niet meer dan 20% van het begrotingstotaal voor herfinanciering of renteherziening in aanmerking mag komen. De volgende tabel geeft de renterisiconorm voor 2021-2024 weer.

(bedragen x € 1.000)

	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Berekening Renterisiconorm				
Stand van de begroting per 1/1	218.685	196.022	189.042	185.014
Vastgestelde percentage	20,00%	20,00%	20,00%	20,00%
Renterisiconorm	43.737	39.204	37.808	37.003
Berekening Renterisico				
Renteherzieningen	0	0	0	0
Aflossingen	3.615	1.677	1.151	1.155
Renterisico	3.615	1.677	1.151	1.155
Ruimte (+) / Overschrijding (-)	40.122	37.527	36.657	35.848

De tabel laat zien dat er geen sprake is van risico's op het overschrijden van de renterisiconorm.

Uitgezette geldleningen

Onderstaand een overzicht van de uitgezette geldleningen per risicogroep.

(bedragen x € 1.000)

Kredietrisico op verstrekte geldleningen		Restant schuld			
Risicogroep	1-1-2021	1-1-2022	1-1-2023	1-1-2024	31-12-2024
SVn: duurzaamheidsleningen	5.200	5.200	5.200	5.200	5.200
SVn: blijversleningen	300	300	300	300	300
SVn: startersleningen	5.428	5.428	5.428	5.428	5.428
	10.928	10.928	10.928	10.928	10.928
Woningbouwcorporatie HW Wonen	9.091	8.309	7.466	7.148	6.826
	9.091	8.309	7.466	7.148	6.826
Sportverenigingen	1.418	1.340	1.260	1.179	1.096
Woningfinanciering eigen personeel	75	65	54	44	32
	1.493	1.405	1.314	1.223	1.128
Exploitatatiebijdrage	90	60	30	0	0
	90	60	30	0	0
Totaal verstrekte geldleningen	21.602	20.702	19.738	19.299	18.882

Garanties

Onderstaand een overzicht van de verstrekte garanties per risicogroep.

(bedragen x € 1.000)

Kredietrisico op verstrekte garanties		Restant schuld waarborggemeente			
Risicogroep		1-1-2021	1-1-2022	1-1-2023	1-1-2024
Woningcorporaties met garantie WSW	50%	129.800	129.800	129.800	129.800
Woningcorporaties zonder garantie WSW	100%	6.808	6.808	6.808	6.808
Zorginstellingen met garantie WSW	50%	34.207	34.207	34.207	34.207
Wegschap Tunnel Dordtse Kil	8%	1.296	1.296	1.296	1.296
Bedrijvenpark Hoeksche waard	100%	13.600	13.600	13.600	13.600
Regionale afvalstoffendienst B.V.	100%	8.338	8.338	8.338	8.338
Veiligheidsregio Z.H.Z.	18%	8.000	8.000	8.000	8.000
Diverse bedrijven en verenigingen	100%	5.558	5.308	5.058	4.808
Totaal verstrekte garanties		207.607	207.357	207.107	206.857

In de tabel zijn alle verstrekte garanties opgenomen. Op dit moment zijn er voor deze garantstellingen geen betalingsachterstanden.

We hebben voor een aantal groepen een gemeentegarantie verstrekt. De grootste groep betreft zogenaamde WSW-garantstellingen. Het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) is actief als borgstellingsinstituut voor de sociale woningbouw. Met de WSW hebben wij een achtervangovereenkomst gesloten. Hierdoor kan het Waarborgfonds Sociale Woningbouw goedkoper geld lenen. Voor verstrekte gemeentegaranties voor de aankoop van een eigen woning, ligt vanaf 2010 het risico volledig bij het Rijk. Omdat hypotheeklen over het algemeen een looptijd hebben van 30 jaar, lopen de laatste garantstellingen voor particulieren nog tot 2040 door.

Opgenomen geldleningen

In juli 2020 zijn er 19 hoogrentende geldleningen vervroegd afgelost aan de B.N.G.. Hiervoor is één nieuwe geldlening van € 25 miljoen met een looptijd van 30 jaar in de plaats gekomen. De rente van deze nieuwe geldlening is 0,39%.

Onderstaand een overzicht van het saldo van de bij de B.N.G. afgesloten langlopende geldleningen.

(bedragen x € 1000)

Saldo geldleningen	01-01-2021.	01-01-2022.	01-01-2023.	01-01-2024.	31-12-2024.
Leningen	36.090	32.475	30.798	29.647	28.492
Rente en aflossing	2021.	2022.	2023.	2024.	
Aflossing	3.615	1.677	1.151	1.155	
Rente	349	268	220	205	
Totaal	3.964	1.945	1.371	1.360	

Ontwikkeling van de schuldpositie

Het wordt de laatste jaren steeds belangrijker om de ontwikkeling van de schuldpositie te volgen. We hebben daarom een aantal ratio's uitgewerkt: debt ratio, netto schuld als percentage van de begroting en netto schuld als bedrag per inwoner.

	Kritische norm	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024
Debt ratio	80%	40%	45%	47%	47%
Netto schuld / lasten begroting	100%	19%	31%	37%	39%
Netto schuld per inwoner	n.v.t.	€ 475	€ 690	€ 766	€ 789

Debt ratio

De debt ratio drukt uit in hoeverre het totale bezit op de balans is belast met schulden. Een ratio van 60% wordt als veilig beschouwd. Als kritische grens hanteren we 80%. Ons percentage van 40% (in 2021) is voldoende te noemen.

Netto schuld als percentage van de begroting

De netto schuld wordt uitgedrukt in een percentage van de begroting. De grondexploitatie laten we buiten beschouwing, omdat hierin grote schommelingen optreden en we de rentelasten daarvan binnen de grondexploitatie (inclusief de getroffen voorzieningen) dekken. Een ratio van maximaal 70% wordt als veilig beschouwd. De kritische grens ligt bij 100%. Bij overschrijding van deze grens beoordelen we of we kunnen blijven investeren, zonder hiervoor nieuwe financieringsmiddelen aan te moeten trekken. Het percentage van onze gemeente is 19% (in 2021). Dat is goed te noemen.

Netto schuld per inwoner

De netto schuld per inwoner is het resultaat van de boekwaarde van de vaste geldleningen gedeeld door het totaal aantal inwoners. Wij hebben een netto schuld per inwoner van € 475. Dit is onder het landelijk gemiddelde.

Beleggingen in aandelen

Het gemeentelijk aandelenbezit bestaat uit aandelen van de BNG, Evides en Stedin. De dividenduitkeringen zijn een algemeen dekkingsmiddel. De hoogte van de geraamde dividenden werd in de begroting 2020-2023 nog gebaseerd op het gemiddelde van de laatste 4 jaar. In de begroting 2021-2024 is rekening gehouden met lagere winsten, onder andere als gevolg van de corona-uitbraak. We houden in de ramingen geen rekening met extra incidentele dividenden uit het verleden. In maart 2020 zijn de aandelen van Eneco verkocht voor € 82,9 miljoen.

(bedragen x € 1.000)

Aandelenbezit	Nominale waarde	Dividenden			
		2021	2022	2023	2024
Stedin	6.138	330	330	330	330
Evides	3.391	763	763	763	763
BNG	357	200	200	200	200
Totaal	9.886	1.293	1.293	1.293	1.293
Gemiddeld rendement		13,08%	13,08%	13,08%	13,08%

Debiteuren- en crediteurenbeheer

Via periodieke rapportages volgen we tijdige betaling aan crediteuren en de tijdige inning van debiteuren. Door de toegenomen belangstelling voor het betalingsgedrag van gemeenten zijn de interne richtlijnen om crediteuren tijdig te betalen verscherpt. We streven ernaar dat we 95% van onze facturen binnen 30 werkdagen betalen. De omvang van het debiteurenbestand is beperkt, omdat het SVHW de heffing en invordering van gemeentelijke belastingen uitvoert.

Wet houdbare overheidsfinanciën (Wet Hof)

De Wet Hof is vooral van invloed op het investeringstempo van de gemeente en de manier waarop er wordt omgegaan met reserves. De gemeente moet op basis van het kasstelsel binnen het toegestane EMU-saldo blijven. Bij overschrijding van de EMU-norm zijn in de wet geen maatregelen opgenomen. Op dit moment monitoren wij het EMU-saldo 2 keer per jaar. Aan de hand van de resultaten nemen we eventueel maatregelen op het gebied van investeringen. Het sanctiemechanisme van de minister van Financiën is vervangen door een correctiemechanisme. Als een meerjarige overschrijding van de vastgestelde norm voor het EMU-saldo van de decentrale overheden dreigt, kan de minister met behulp van het correctiemechanisme het EMU-saldo van de decentrale overheden beheersen.

EMU-saldo

Het EMU-of vorderingensaldo is het financieringssaldo minus deelname in bedrijven en inkomsten uit kredietverstrekking van een land dat lid is van de Europese Economische en Monetaire Unie (EMU). Het EMU-saldo is door de EMU ingevoerd om de eurolanden met elkaar te kunnen vergelijken.

In het Stabiliteits- en Groeipact zijn een reeks afspraken tussen landen van de EMU gemaakt om de financiële stabiliteit van de EU en de eurozone te waarborgen. Hierin is de grens aan het nationale begrotingstekort op 3% gesteld. De Europese afspraken vormen de basis van de Wet Hof. De wet bepaalt dat niet alleen het Rijk, maar ook de decentrale overheden zich aan de eisen moeten houden. Het aandeel van de decentrale overheden in de 3%-norm is 0,4%, waarvan weer 0,27% is toebedeeld aan de gemeenten.

In onderstaande tabel is het EMU-saldo van gemeente Hoeksche Waard berekend.

Omschrijving		2021 x € 1.000	2022 x € 1.000	2023 x € 1.000	2024 x € 1.000
1	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-12.395	-6.993	-5.826	-2.875
2	Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	9.816	11.228	11.869	12.182
3	Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie	1.698	931	914	914
4	Investeringen in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	23.433	22.918	11.968	7.518
7	Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan)	2.106	949	557	361
8	Baten bouwgrondexploitatie: Baten voorzover transacties niet op exploitatie verantwoord	2.414	1.351	1.648	1.266
9	Lasten op balanspost Voorzieningen voorzover deze transacties met derden betreffen	1.030	1.562	1.669	5.651
11	Verkoop van effecten: a Gaat u effecten verkopen? b Zo ja wat is de verwachte boekwinst op de exploitatie?	0	0	0	0
Berekend EMU-saldo		-25.036	-18.912	-5.589	-2.043

Op basis van de 'Septembercirculaire 2020 gemeentefonds' bedraagt de individuele referentiewaarde van het EMU-saldo voor 2021 afgerond € 9,6 miljoen. Vanaf 2023 valt het EMU-saldo van de gemeente Hoeksche Waard weer binnen de gestelde norm. Vooralsnog is er geen sanctie op overschrijding van het EMU-saldo bij de begroting. Cijfers uit het verleden laten zien dat het gerealiseerde EMU-saldo (bij de jaarrekening) altijd binnen de norm is gebleven, ook als een tekort was geprognostiseerd. Oorzaak is met name het planningsoptimisme bij investeringen.

3.5 Bedrijfsvoering

Inleiding

Om de programma's uit de begroting te kunnen realiseren, is een goede bedrijfsvoering belangrijk. Volgens de toelichting op het BBV geeft de paragraaf bedrijfsvoering de gemeenteraad hier inzicht in.

Bedrijfsvoering gaat over de ondersteunende bedrijfsprocessen om de beleidsdoelstellingen te realiseren en de sturing en de beheersing daarvan. Bedrijfsvoeringsprocessen zorgen voor een efficiënte en effectieve uitvoering van de beleidsprogramma's, conform de geldende wetgeving.

Voor de bedrijfsvoering zijn de volgende drie zaken leidend:

- *Doeltreffendheid (effectiviteit): de mate waarin de inspanningen en uitgaven bijdragen aan het daadwerkelijk behalen van beleidsdoelstellingen en maatschappelijke effecten.*
- *Doelmatigheid (efficiency): de mate waarin de inzet van middelen in verhouding staat tot de opbrengsten bij activiteiten die bijdragen om beleidsdoelstellingen te realiseren.*
- *Rechtmatigheid: de doelen worden bereikt in overeenstemming met de wettelijke kaders.*

Organisatie missie en visie

Op basis van de gesprekken met raadsleden, bestuurders en medewerkers is de volgende missie tot stand gekomen:

'Dichtbij, in verbinding met de omgeving'

In deze missie zitten 2 kernelementen van de ambities van de gemeente verweven. Ten eerste de wil om de krachten en behoeften van de inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties centraal te stellen. Als gemeente zijn we onderdeel van de Hoeksche Waardse samenleving. Vanuit verschillende rollen voegen we waarde toe. Daarin zijn wij als gemeente altijd dichtbij. We vinden het daarom belangrijk om dorpsgericht te werken en daarbij ook de inwoners te betrekken. Een tweede kernelement is de blik naar buiten. Om de Hoeksche Waard te laten groeien en bloeien, moeten we als gemeente kunnen inspelen op kansen. We moeten proactief zoeken naar samenwerkingen met partners die voor onze gemeente interessant zijn (netwerkend werken).

Als we kijken naar de trends, de kernkwaliteiten van de Hoeksche Waard en de geformuleerde opgaven, dan zijn er 3 pijlers die passen bij de trends en die ook optimaal kunnen bijdragen aan de realisatie van onze missie:

- 100% dienstverlenend.
- Dorpsgericht werken.
- Extern gerichte focus (de eerdergenoemde 'blik naar buiten').

100% dienstverlenend

Deze pijler richt zich op de belangrijkste producten en diensten (zoals paspoorten, vergunningen en beheer openbaar gebied) van de gemeente. Inwoners verwachten een 100% dienstverlenende gemeente. Dit betekent dat we onze dienstverlening dicht bij de mensen aanbieden. Dat doen we onder andere door het (thuis)bezorgen van reisdocumenten, digitale dienstverlening en onze

servicepunten verspreid over de gemeente. We spreken bewust van 100% dienstverlenend: voor ons zijn houding en gedrag van onze medewerkers leidend bij de dienstverlening.

Dorpsgericht werken

Door dorpsgericht te werken, helpen we overheids- en inwonersparticipatie om behoeften, energie, kennis en kracht in onze samenleving vrij te laten komen. Dit betekent: inwoners, ondernemers en het maatschappelijk middenveld prikkelen tot het nemen van én deelnemen aan initiatieven en als gemeente breed toegankelijk zijn en eigenaarschap versterken:

- We maken initiatieven mogelijk vanuit een initiatievenfonds.
- De gemeente is één van de grondleggers van de Hoeksche Waardse uitdaging. De uitdaging is de maatschappelijk makelaar die als spin in het web stichtingen en verenigingen, met gesloten beurs, verbindt aan het lokale bedrijfsleven dat kennis, materialen of medewerkers wil delen. Dit heeft al geleid tot mooie matches. Voor 2021 willen we deze lijn doorzetten. Ook zal er dan weer een maatschappelijke beursvloer worden georganiseerd.

Extern gerichte focus

Inhoud geven aan de thema's van de ambities doen we als gemeente niet alleen. We bundelen onze krachten en maken gebruik van de combinatie van de ondernemerszin en de zorg voor elkaar die zo kenmerkend is voor de Hoeksche Waard. Vanuit de inhoud van onze opdracht leggen we nieuwe contacten, sluiten we strategische samenwerkingen en nemen we deel aan nieuwe samenwerkingsverbanden. De verkenning richt zich onder andere op de samenwerking op de Zuid Hollandse Eilanden, de arbeidsmarktregio, de provincie en de regio Zuidelijk Zuid Holland.

We gaan ook in 2021, samen met Goeree-Overflakkee en Voorne Putten, werken aan de projecten die in de Regio Deal zijn opgenomen.

HRM

In de visie op HR is een vertaling gemaakt van de externe focus van de organisatie, de ontwikkelingen die op ons afkomen, de context waarin we opereren en de organisatievraagstukken. Daarmee vormt deze visie het kader aan de hand waarvan nader HR- beleid is en wordt ontwikkeld. In de visie op HR is ook benoemd welke strategische speerpunten (thema's) op de agenda van HR en de organisatie moeten komen om bij te dragen aan de gewenste organisatieontwikkeling.

HR-thema's (2020/2021)

Om de HR-visie verder in te vullen wordt de komende jaren ingezet op de volgende HRM-thema's:

- *Groei en Ontwikkeling*: leren en ontwikkelen is een continu proces in de organisatie. De veranderende werksituatie bepaalt welke kennis, vaardigheden en houding nodig zijn en welke 'oplossing' wordt toegepast. Medewerkers gaan uit van eigen kracht en talent. Voorbeelden van instrumenten die onder dit thema vallen zijn:
 - Mobiliteitsbeleid, klussenbank, zelforganisatie, strategisch opleidingsplan.
- *Duurzame Inzetbaarheid*: heeft alles te maken met een gezond werkklimaat, werkplezier, mobiliteit en persoonlijke ontwikkeling. Medewerker en werkgever hebben daarin hun eigen verantwoordelijkheid. Voorbeelden van instrumenten die onder dit thema vallen zijn:
 - Beleid omgaan met agressie, plezier in je werk-week, dag van de mantelzorg.
- *Employer Branding*: gaat over het ontwikkelen van een authentieke en onderscheidende voorkeurspositie als werkgever, met als doel het aantrekken én behouden van medewerkers

die bij onze organisatie passen. Employer branding werkt twee kanten op: het bevordert niet alleen het aantrekken van nieuw personeel, maar ook het behouden van het huidige personeel.

Voorbeelden van instrumenten die onder dit thema vallen zijn:

- Introductiebeleid, werving en selectiebeleid, traineebeleid, talentontwikkeling.
- *Organisatieontwikkeling:* met behulp van diverse projecten geven we invulling aan de ontwikkeling van de organisatie. De belangrijkste projecten zijn:
 - Pop-up teams Organisatieprincipes en Kernwaarden: Invulling geven aan implementatie organisatiekoers;
 - Personele taakstelling: concrete invulling personele taakstelling;
 - Flankerend beleid: projectaanpak om te inventariseren welke acties noodzakelijk zijn om op termijn de basis op orde te hebben met een stabiele/kwalitatief goede personeelsbezetting;
 - Implementatie van werkconcept HW: faciliteren dat iedereen tijd- en plaatsonafhankelijk digitaal kan werken en gebruikmaakt van windows 10 en Office365.

Als gevolg van de coronacrisis is de Office365 applicatie Teams versneld uitgerold, zodat alle medewerkers hiervan gebruik kunnen maken tijdens het thuiswerken. Het project 'implementatie van het werkconcept HW' heeft nu een grotere urgentie, gezien het feit dat we de komende tijd voorlopig thuis blijven werken.
- Verder wordt er in diverse projecten gewerkt aan HR onderwerpen, zoals strategische personeelsplanning en integriteitsbeleid.

Aan deze thema's wordt gewerkt door HRM in samenwerking met de Hoeksche Campus. Binnen de Hoeksche Campus wordt gewerkt met eigen trainers en coaches.

Control

De belangrijkste taak bestaat uit het ontwikkelen en verstrekken van kwalitatief en kwantitatief goede sturings- en verantwoordingsinformatie. Dit gebeurt door goed beheer van de administraties, het adviseren op financieel-economisch gebied, procesoptimalisaties en kwaliteitsdenken, het stellen van strategische kaders, de uitvoering van de planning-en-controlcyclus en het uitvoeren van (interne) controles.

In het kader van de invoering van de Wet rechtmatigheidsverantwoording 2021 ligt in 2021 de nadruk op de invoering/verbetering van de three lines of defence. De three lines of defence vormen verdedigingslijnen in de organisatie, waarbij de beheersmaatregelen zo in de processen en organisatie zijn verwerkt dat de rechtmatigheid vanaf de eerste stap geborgd is. De Wet rechtmatigheidsverantwoording 2021 maakt een verdere professionalisering van de interne beheersing en de daarbij behorende functies noodzakelijk.

De begrotingscyclus kent momenteel nog een andere indeling van programma's (de algemeen bekende op BBV gebaseerde programma's) dan de in het Hoofdlijnenakkoord benoemde thema's. Het is wenselijk om beide structuren op elkaar aan te laten sluiten, zodat voor alle partijen, zowel politiek, bestuurlijk als ambtelijk een herkenbare structuur ontstaat. De komende jaren gaan we de programma's in de P&C-cyclus doorontwikkelen en herinrichten, zodat deze qua indeling en opzet aansluit op de gewenste ontwikkelingsrichting van de gemeente Hoeksche Waard en de daarbij behorende sturings- en beheersingsinformatie gericht op het realiseren van (strategische) doelen die de organisatie heeft vastgesteld.

Om de benoemde gewenste (maatschappelijke) ontwikkelingen te kunnen monitoren en juiste sturingsinformatie te kunnen genereren, moeten de (strategische) doelen concreet (SMART) gemaakt

worden en hieraan (zoveel als mogelijk) normen gekoppeld te worden. Deze ontwikkeling wordt integraal aangepakt en ingestoken als een brede organisatieontwikkeling. Een neveneffect is dat de P&C-documenten en de te behalen maatschappelijk ontwikkelingen c.q. doelen meer op hoofdlijnen worden ingericht en minder/niet meer op activiteiten. Hiermee wordt ook aan het beoogde en gewenste effect voor kleinere en herkenbaardere boekwerken voldaan.

Procesmanagement en kwaliteit

Het inrichten en verbeteren van werkprocessen draagt bij aan een slagvaardige organisatie en aan de doelstellingen van de organisatie. Hierbij staat continu verbeteren en een externe focus centraal. Het streven is om jaarlijks circa 6 grote procesverbeteringstrajecten op te starten.

In 2020 zijn we gestart met het Overheidsontwikkelmodel (OO). Om te bepalen in hoeverre wij als (ambtelijke) organisatie invulling geven aan het realiseren van de organisatiedoelstellingen vindt er in november 2020 een positiebepaling plaats. De uitkomsten van de positiebepaling zijn input voor de teamplannen van het organisatieontwikkelingstraject, dat de komende jaren gemeentebreed uitgerold wordt.

Als onderdeel van het project 'datagedreven werken' gaan we een pilot doen om de klanttevredenheid goed in beeld te brengen en te monitoren.

PIV (privacy en informatie veiligheid)

Voor 2021 wordt er vanuit PIV verder actief ingezet op bewustwording van medewerkers. Ook vindt er periodiek een toetsing plaats vanuit privacy- en informatiebeveiligingsinvalshoek. Voor informatiebeveiliging wordt gekeken in hoeverre de gemeente voldoet aan de Baseline Informatie Overheid (Informatiebeveiliging). Ook wordt er in 2021 vanuit privacy ingezet op het uitvoeren van Data Privacy Impact Assessments (DPIA's) bij verschillende onderdelen binnen gemeente Hoeksche Waard; dit instrument zal privacy risico's in kaart brengen.

Juridische kwaliteitszorg

Er wordt in 2021 verder gewerkt aan de optimalisatie van juridische werkprocessen, zoals het proces 'klachten'. Hierbij zetten we verder in op de informele aanpak. Dat betekent op een snelle persoonlijke wijze gericht zoeken naar een oplossing (indien mogelijk) dan wel horen van de klant. Aankomend jaar wordt deze werkwijze verder in de praktijk uitgewerkt en worden medewerkers intern opgeleid op het gebied van gespreksvaardigheden / mediation.

In 2021 gaan we ook over naar een andere ombudsvoorziening. Tot eind 2020 is de ombudscommissie Hoeksche Waard nog actief. Dat was een gemeenschappelijke regeling van de 5 voormalige gemeenten samen met een aantal gemeenschappelijke regelingen. In het najaar van 2020 wordt een voorstel aan de raad aangeboden om over te gaan naar een nieuwe ombudsvoorziening per 1 januari 2021.

Voor 2021 en verder wordt de invoering van een aantal nieuwe wetten gevolgd en uitgevoerd. De invoering van de Omgevingswet wordt al sinds langere tijd voorbereid binnen de gemeente. Vanuit het team Juridische Zaken wordt de Wet open overheid (Woo) en de Wet elektronische publicaties (Wep) gevolgd. De Woo gaat over de informatiehuishouding van de gemeente en het actief openbaar maken van diverse informatiestromen. De Wep gaat over het publiceren van officiële publicaties op de website www.officielebekendmakingen.nl. Op die manier wordt gewerkt aan een centrale plek waar burgers informatie vanuit overheidsorganisaties kunnen vinden.

Financiën

De kaders van het financiële beleid van onze gemeente zijn vastgelegd in de Financiële verordening Hoeksche Waard. In de advisering van organisatie, college en raad vormt dit het belangrijkste toetsingskader.

In 2021 willen wij de kwaliteit van de financiële paragraaf van (raads)voorstellen verder optimaliseren. Dit willen wij bereiken door middel verdere intensivering van de samenwerking met de verschillen vakteams, training en opleiding van onze medewerkers en het implementeren van verbetervoorstellen die vanuit de organisatie, het college en de raad (bijvoorbeeld de Auditcommissie) worden aangedragen. De ambitie van het team is om meer te bewegen van 'controles en rapportages achteraf' naar 'gidsen vooraf'.

Tot slot zien wij, als gevolg van de huidige coronacrisis en de (landelijke) druk op de gemeentefinanciën, het (blijvend) bewaken van het structurele begrotingssaldo als een belangrijk speerpunt voor 2021 en verder. Dit doen wij door het verstrekken van kwalitatief goede financiële informatie aan de organisatie, het college en de raad. Daar waar onderuitputting is in de budgetten, maken wij dit inzichtelijk (bij de jaarrekening en tussentijds) om andere financiële keuzes te ondersteunen/vergemakkelijken.

Communicatie

De programma's uit het hoofdlijnenakkoord zijn richtinggevend voor de communicatie-inzet. Daarnaast werken we aan de reputatie van en het vertrouwen in de gemeente. De focus van team Communicatie ligt op het faciliteren en adviseren van de organisatie en het verbinden van concrete acties aan het communicatief vaardig(er) maken van de medewerkers.

Daarnaast brengen we wat in de Hoeksche Waard leeft naar de organisatie en andersom. We werken omgevingsgericht en sluiten aan bij de behoefte van de doelgroep. Er wordt een groter beroep gedaan op participatie door bewoners, die op hun beurt steeds vaker zelf de motor van nieuwe initiatieven zijn (geholpen door nieuwe online mogelijkheden). Vrijwel iedereen is online en verwacht dat ook de gemeente via alle kanalen snel bereikbaar is. Zeker in een tijd waarin mensen vaker digitaal zaken willen of moeten regelen, is het essentieel dat ook online de informatie actueel, goed vindbaar en compleet is. Monitoring, webcare, klantcontact en analyse van en via social media zijn essentieel om te weten wat online leeft en proactief de dialoog aan te gaan. Daar investeren we in.

De coronacrisis doet een groot beroep op de inzet van communicatie. De communicatie-inzet blijft, ook in de periode die voor ons ligt, gericht op duidelijk communiceren over landelijke, regionale en lokale maatregelen. Daarnaast wordt ook ingezet op een lokale aanpak en het ondersteunen van lokale initiatieven. Naar verwachting vraagt dit zeker de eerste maanden van 2021 nog om onze inzet. Bestuurlijke zichtbaarheid en steun zijn hierbij belangrijke elementen. In de communicatie is extra aandacht voor eenzaamheid, geestelijke gezondheid en mensen in een (tijdelijk) kwetsbare positie.

Informatiemanagement en ICT

De gemeente Hoeksche Waard wil een open en transparante overheid zijn, met aandacht voor de privacyregels. In het kader van samenwerking en participatie willen we de gegevens snel, veilig, toegankelijk en betrouwbaar kunnen delen en uitwisselen, zowel intern als extern. Om dit te ondersteunen houden de ICT-teams, naast het beheren van de applicaties, systemen en infrastructuur, zich bezig met het volgen van landelijke ontwikkelingen en innovaties. Ook ondersteunen en

verbeteren zij de kwaliteit en continuïteit van bedrijfsvoering en dienstverlening van de gemeente. Daarnaast moeten we er ook voor zorgen dat we klaar zijn voor de toekomst. In onze visie op informatiemanagement staan belangrijke (toekomstige) onderwerpen en uitdagingen opgenomen. De visie gaat over een periode van vier jaar vanaf 2020 en is opgebouwd rond 'Het informatiehuis van de Hoeksche Waard'. Er worden 3 thema's behandeld in de visie: Digitale samenleving, Veilig samen werken en Toegankelijkheid & Duurzaamheid.

Datagedreven werken

De gemeente faciliteert en stimuleert het gebruik van de basis- en kerngegevens voor nieuwe toepassingen. Voorbeelden hiervan zijn: het inzetten van basis- en kerngegevens voor beleidsanalyses, scenario- en prognosestudies, woningvoorraadmodellen, verkeersmodellen en beleidsevaluaties (voor onder andere externe veiligheid, geluid, verkeer). Daarnaast stimuleren we ook het gebruik van concrete informatieproducten en nieuwe toepassingen in bijvoorbeeld het zorg- en welzijnsdomein, voor het wijk- en buurtgericht werken, en voor het locatiegericht beschikbaar maken van documentinformatie. Voor veel ontwikkelingen werken we samen met andere gemeenten en kennisinstellingen. 2021 staat in het teken van het opzetten van de visie op datagedreven werken en het opstarten van een aantal pilots op het gebied van Sociaal en Dienstverlening.

ICT-platform

De komende jaren vindt een geleidelijke transitie plaats naar meer diensten in de Cloud. ICT werkt in lijn met veel van de door VNG geadviseerde ontwerpen, diensten en leveranciers. Tevens bewaken zij de kwaliteit, continuïteit en beveiliging met een combinatie van eigen mensen en de diensten van leveranciers. Ook team ICT Beheer zal in toenemende mate regie moeten gaan voeren over deze partijen.

Nieuwe werkplek

Vanaf 2020 wordt gewerkt aan de inrichting en levering van een volledig nieuwe ICT werkplek voor de gemeente. Met de nieuwe werkplek (laptop met Office365) kunnen we 'veilig' plaats- en tijdonafhankelijk werken. Office365 is schaalbaar, zodat je altijd de laatste versie hebt en eenvoudig kunt samenwerken. Deze nieuwe omgeving zorgt op de achtergrond voor veel verandering in technologie en ondersteunende processen voor de komende jaren. Het uitrollen van het Office365 platform gebeurt gefaseerd.

Applicaties

In 2022 komt de nieuwe Omgevingswet. De voorbereidingen daarvoor in de informatievoorziening zijn al een tijdje in volle gang. Hierin is ook aandacht voor het verbeteren en ontsluiten van de basisregistraties BAG (Basisregistratie Adressen en Gebouwen) en BGT (Basisregistratie Grootchalige Topografie). In 2021 worden de volgende applicaties aanbesteed: het zaakstelsel, de applicatie Werk en Inkomen, de applicatie voor de Sociale werkplaats en telefoniesoftware.

Facilitair

Huisvesting

Voor team Facilitair staat 2021 met betrekking tot huisvesting in het teken van het uitvoeren van reeds aangevraagde verbouwingen, verder doorvoeren van coronamaatregelen en het leveren van input voor het organisatie brede nieuwe werkplek concept. Concreet betekent dit het volgende:

Geplande huisvestingsprojecten voor 2021 voor team Facilitair:

- *Verbouwing HWwerkt!*

Uitgangspunt hierbij is om alle 3 de locaties van gemeente Hoeksche Waard gelijkwaardig in te richten

en vorm te geven, conform de doelstelling voor een uniforme uitstraling van de gehele ambtelijke huisvesting.

- Verbouwing Buitendienstlocatie

Uitgangspunt is het reorganisatieplan van de Buitendienst, waarbij Mijnsheerenland tot hoofdlocatie is gekozen en overeenkomstig dat beleid aangepast moet worden voor dit doeleinde. Team Facilitair helpt met de inrichting om tot een gelijkwaardige uitstraling te komen voor alle medewerkers.

Consequenties COVID-19

- Fysieke aanpassingen

Gedurende 2020 is er een nieuwe uitdaging bij gekomen vanwege de uitbraak van COVID-19. Dit leidde tot diverse fysieke aanpassingen op de diverse publieke en ambtelijke locaties, conform de gestelde overheidsrichtlijnen. Voor medewerkers moesten de kantoren aangepast worden naar de nieuwe anderhalve meter richtlijnen. Ook de ventilatiesystemen zijn nagegaan, met kleine aanpassingen aan de installaties en in de diverse ruimtes tot gevolg. Voor burgers/bezoekers werden de openbare ruimten in de gemeentehuizen en de servicepunten aangepast volgens de coronarichtlijnen. De verwachting is dat dit naar voortschrijdend inzicht zeker in 2021 nog kan leiden tot meer of andere aanpassingen.

Dienstverlening

Voor 2020 stonden een aantal aanbestedingen voor team Facilitair gepland. Vanwege de ongeplande extra werkzaamheden rondom de coronacrisis en ook door de extra inzet bij de uitrol van de nieuwe laptops/Office365, hebben deze aanbestedingen enige vertraging opgelopen en lopen dus door in 2021. In 2021 zullen de volgende aanbestedingen uitgevoerd en afgerond worden. De grotere trajecten zijn:

- Schoonmaak
- Catering

Ook wordt er een eerste verkenning uitgevoerd naar een mogelijke aanbesteding van het wagenpark van de gemeente. Dit onderzoek betreft ook het beheer en onderhoud. Er zijn verschillende constructies (koop en lease) vanuit de voormalige gemeenten. Inkooptechnisch is het vooral noodzakelijk om naar de rechtmatigheid te kijken. Daarnaast zijn mobiliteit en duurzaamheid belangrijke aspecten die meegenomen worden in deze verkenning.

Documentaire Informatievoorziening (DIV)

De rol van de gemeente verandert. Gemeenten verwerken grote hoeveelheden informatie: digitaal, geautomatiseerd, informatiegestuurd en datagedreven. De uitdagingen op het gebied van digitalisering en informatiemanagement vereisen meer samenwerking met partners en andere overheden. De rol van de gemeente verandert steeds meer richting samenwerkend en ondersteunend in plaats van sturend en uitvoerend. DIV heeft hierbij een belangrijke rol. Dossiervorming verschuift van het papier op de archiefafdeling naar het digitale dossier van de medewerkers binnen de teams. Zo is er een begin gemaakt met 'zaakgericht werken'. Nu ook hierin de basis redelijk op orde is, is de vervolgstap het verbeteren van de gemeentelijke dienstverlening naar klanten/inwoners van de Hoeksche Waard. Verdere digitalisering en aansluiting op een klantcontactstelsel zal dit doel dichterbij brengen.

Archiefbeheer op orde

Het archief van de gemeente moet op orde zijn. En niet alleen de huidige en toekomstige gegevens. Een grote uitdaging van team DIV ligt in het op orde brengen en afsluiten van de oude gemeentearchieven. Hierdoor wordt voldaan aan wet- en regelgeving, komen delen openbaar en is er

behoud van cultureel erfgoed. De doelstelling is om dit voortvarend op te pakken en efficiënt te organiseren vanuit een projectorganisatie. De coronacrisis heeft vooralsnog wel gezorgd voor een kleine achterstand op de uit te voeren inventarisaties. De verwachting is dat er in de komende drie jaar nog hard aan gewerkt wordt en de doelstellingen en verplichtingen behaald worden

Digitalisering archiefstukken

De wens van onze klanten is om digitaal hun informatie te ontvangen. Denk hierbij aan de bouwvergunningen. Voor de komende jaren wordt er verder gewerkt aan de digitalisering van de archieven. Afgelopen jaar is een groot deel van de bouwvergunningen van voormalige gemeenten gedigitaliseerd (Strijen, Oud-Beijerland, Binnenmaas en Korendijk). Ook in het komende jaar wordt hier verder aan gewerkt.

Zaaksysteem

Gedurende 2021 wordt een nieuw zaaksysteem aanbesteed en opgeleverd. Het zaaksysteem is de software waarmee wij als gemeente regie houden op lopende processen. Daarnaast maakt het zaakgericht werken mogelijk, waarmee er ieder moment inzicht is in de actuele status van een zaak. Dit is niet alleen voor medewerkers van toegevoegde waarde, maar ook voor de burgers van de gemeente. Naast actuele informatie is het mogelijk archiefstukken op digitale wijze te ontsluiten en te gebruiken.

Archief en cultuurhistorie

De focus van het archief ten behoeve van de bedrijfsvoering is grotendeels een interne aangelegenheid. Daarnaast heeft het archief een cultuurhistorische waarde. Door samen te werken met erfgoedinstellingen en een serie cultuurhistorische publicaties te maken, wordt het archief van de gemeente Hoeksche Waard ook naar buiten toe van waarde.

Inkoop en aanbesteding

Het Inkoopbureau West-Brabant begeleidt de gemeentelijke inkopen en aanbestedingen van boven de € 50.000. Eind 2020 wordt gestart met de verdere optimalisatie van het inkoopproces. Dit gebeurt mede op basis van de bevindingen van de accountant dan wel de eigen ambitie van het continu verbeteren. Op deze wijze zorgen we ervoor dat het inkoopproces zo efficiënt en rechtmatig verloopt, maar ook dat de gemeentelijke doelen behaald worden op de aankoop van het specifieke traject als de bredere doelen die de gemeente geformuleerd heeft op het gebied van maatschappelijk verantwoord inkomen (MVI) en Social Return on Investment (SROI).

Maatschappelijk Verantwoord Inkopen

In 2020 is het Manifest Maatschappelijk Verantwoord inkopen ondertekend. Dit betekent dat tijdens inkoopprocessen die zich hiervoor lenen extra aandacht wordt besteed aan duurzaam, circulair en dichtbij inkopen. Er wordt gezocht naar een inkoopproject dat zich leent om een nieuwe aanbestedingsmethode (Rapid Circulair Contracting) toe te passen. In de eerste helft van 2021 wordt samen met de gemeenten Nissewaard en Goeree Overflakkee kennissessies georganiseerd over duurzaam en sociaal verantwoord inkopen. Naast uitwisselen van kennis is het doel om de collega's van de drie gemeenten kennis met elkaar te laten maken. Dit kan in de toekomst tot meer samenwerking leiden op het gebied van inkoop.

Social Return on Investment

Voor de gemeentelijke inkooptrajecten wordt, in samenwerking met de collega's van HWwerkt!, meer aandacht gegeven aan SROI. Doel is om kennis, gedragenheid en mogelijkheden van SROI bij de collega's en leveranciers van de gemeente te vergroten.

Nieuwe vormen van aanbestedingen: deelname pilot WMO Begeleiding

In 2021 vindt er een aanbesteding plaats van WMO Begeleiding. Voor deze aanbesteding wordt deelgenomen aan een pilot van het ministerie van VWS. Er wordt een theoretisch inkoopproces in de praktijk uitgetest. Dit inkoopproces is geheel gebaseerd op de aankomende, nieuwe wetgeving.

3.6 Verbonden Partijen

Algemeen

Een verbonden partij is volgens het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) provincies en gemeenten een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie, waarin de gemeente een bestuurlijk én een financieel belang heeft.

Een financieel belang is:

- een bedrag dat aan de verbonden partij ter beschikking is gesteld en niet verhaalbaar is als de verbonden partij failliet gaat;
- of het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat als de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt.

Een bestuurlijk belang is zeggenschap door vertegenwoordiging in het bestuur of door stemrecht.

Verbonden partijen zijn onmisbaar voor de uitvoering van gemeentelijke taken. Als de schaal van een gemeente te klein is om een taak goed te kunnen uitvoeren, is onderbrengen van die taak bij een verbonden partij veelal de aangewezen oplossing. Door schaalvergroting bereikt een gemeente een hogere graad van specialisatie. Ook kunnen daardoor kosten worden bespaard en garanderen verbonden partijen veelal een betere continuïteit.

De laatste jaren komt landelijk gezien steeds bredere aandacht voor verbonden partijen. In veel gemeenten is gediscussieerd over de rollen van de gemeenten in relatie tot die van verbonden partijen. Ook werden gemeenten geconfronteerd met toenemende financiële tekorten bij enkele gemeenschappelijke regelingen. Dat riep vragen op over (het gebrek aan) een goede governance (de handeling of de wijze van besturen, de gedragscode, het toezicht op organisaties) bij de betreffende verbonden partij.

Uitwerking Nota 'Verbonden partijen gemeenten Hoeksche Waard'

Iedere gemeente heeft op basis van de eigen autonomie een eigen verantwoordelijkheid voor verbonden partijen. Voor de effectuering daarvan heeft de gemeente echter de andere deelnemende gemeenten nodig. Gezamenlijke aansturing en regievoering zijn nodig voor een gemeenschappelijke strategie. De gemeenteraden van de Hoeksche Waardse gemeenten hebben in 2014/2015 daarom de Nota 'Verbonden partijen gemeenten Hoeksche Waard' vastgesteld (hierna: de Nota).

In het voorjaar 2015 is de Nota uitgewerkt ('Uitwerking Nota verbonden partijen'). Op grond hiervan is vervolgens in beeld gebracht in hoeverre de governance bij de verbonden partijen op orde is en wat nog kan worden verbeterd. Het blijkt dat bij de verbonden partijen waar de Hoeksche Waardse gemeenten aan deelnemen, de vereiste bestuurs- en beheersingsmiddelen in opzet en bestaan aanwezig zijn. Gebaseerd op het advies dat de Raad voor het openbaar bestuur heeft uitgebracht ('Wisselwerking tussen gemeenteraden en verbonden partijen') is de regionale notitie 'Naar een goede wisselwerking tussen de raden en verbonden partijen' opgesteld. De kernboodschap is dat in plaats van gebruik te maken van de formele weg het veel effectiever is om in gesprek te gaan met de verbonden partijen. De notitie is in het voorjaar 2017 door de vijf raden vastgesteld.

Regionale Nota 'Grip op verbonden partijen'

Op het niveau van Zuid-Holland Zuid heeft een regionale raads werkgroep/denktank zich gebogen over het onderwerp 'Grip op Verbonden Partijen'. Deze werkgroep heeft in 2017 een opleverdocument opgesteld, met daarin adviezen en aanbevelingen om de relaties te verbeteren tussen de gemeenteraden en de drie gemeenschappelijke regelingen op ZHZ-niveau. Deze adviezen en aanbevelingen zijn op 2 juli 2018 besproken in de Klankbordgroep Hoeksche Waard. Tijdens een

themabijeenkomst op 18 juni 2019 hebben Hoeksche Waardse raads- en burgerleden hierover verder met elkaar van gedachten gewisseld. Afgesproken is dat er een werkgroep wordt samengesteld die zich over het mogelijke vervolg zal buigen. Aan de hand van de uitkomsten wordt nader beoordeeld of er aanleiding bestaat om de Nota 'Verbonden partijen' te actualiseren.

Beleidskader/verordeningen

De volgende notities en verordeningen vormen de basis voor het beleid voor verbonden partijen:

- Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV, 2016).
- Wet gemeenschappelijke regelingen (gewijzigd per 1 januari 2015).
- Financiële verordening gemeente Hoeksche Waard 2019.
- Raadsbesluiten van de vijf voormalige gemeenten:
 - vaststelling en uitwerking Nota 'Verbonden partijen gemeenten Hoeksche Waard' (2015);
 - vaststelling notitie 'Naar een goede wisselwerking tussen gemeenteraden en verbonden partijen in de Hoeksche Waard' (2017);
 - vaststelling Rekenkamerrapport risicomanagement (2017).
- Doorwerking adviezen Denktank Grip op Gemeenschappelijke Regelingen Zuid-Holland Zuid.

Risicoprofiel

Op grond van het BBV moet in de paragraaf 'verbonden partijen' per verbonden partij een risicoprofiel worden opgenomen. Voor deze risicoanalyse worden de financiële en bestuurlijke risico's in beeld gebracht. In de betreffende programma's staan we overigens ook uitgebreider stil bij de gemeenschappelijke regelingen met een hoog risicoprofiel.

Financiële risico's verbonden partijen

Onderstaand overzicht geeft weer hoe de financiële analyse wordt uitgevoerd. Dat gebeurt aan de hand van 7 vragen. De vragen richten zich met name op de begrippen control en governance en daarmee op sturing, beheersing, verantwoording en toezicht. Bij een overwegend lage score is de eindconclusie van de financiële analyse dat ook daar laag wordt gescoord. De vragen zijn nadrukkelijk bedoeld als hulpmiddel voor de analyse. Omdat niet alle vragen geheel kwantificeerbaar zijn, is discussie over de scores mogelijk.

Vragen	Laag	Gemiddeld	Hoog
1. Omvang jaarlijkse financiële bijdrage	< 450.000	450.000-1.000.000	> 1.000.000
2. Is het weerstandsvermogen in de verbonden partij toereikend?	Volledig	Deels	Niet
3. Benodigd gemeentelijk weerstandsvermogen op basis van risico's bij de verbonden partijen	< 45.000	45.000-100.000	>100.000
4. In hoeverre is de gemeente financieel aansprakelijk?	Niet	Gedeeltelijk	Volledig
5. Is de organisatie in staat om financieel bij te sturen?	Volledig	Deels	Niet
6. Is de bedrijfsvoering van de organisatie op orde?	Ja	Gedeeltelijk	Nee
7. Is de kwaliteit van het risicomanagement van de organisatie op orde?	Ja	Gedeeltelijk	Nee

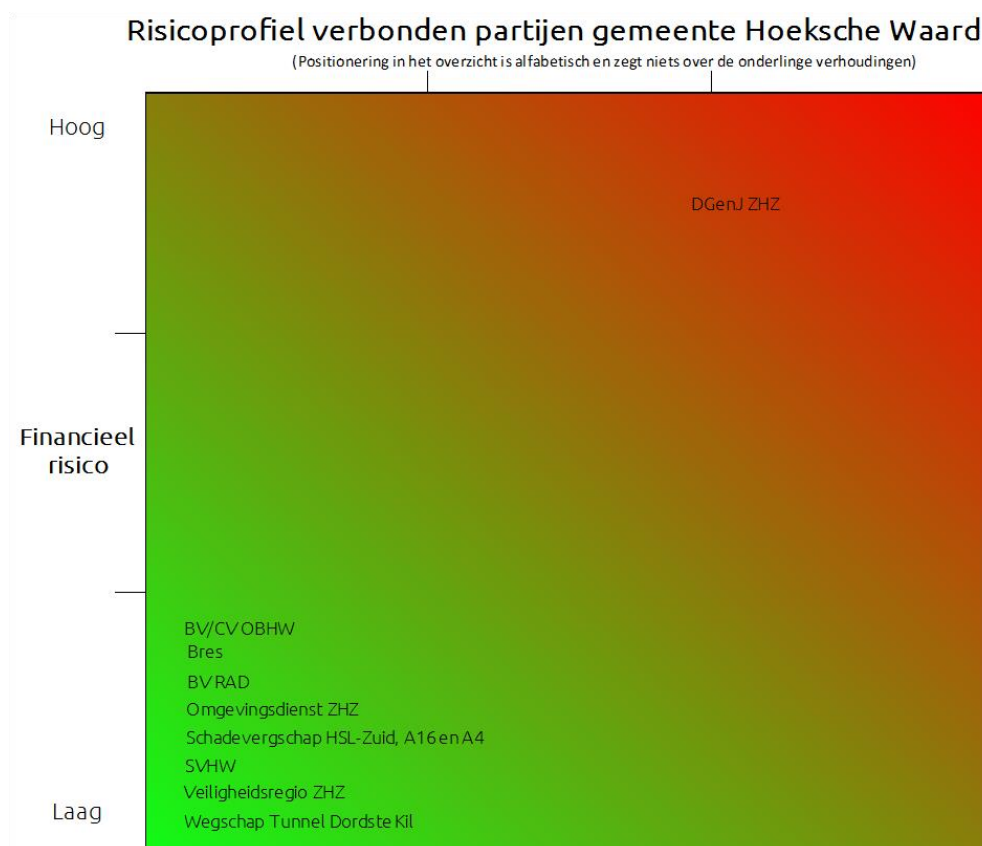
Bestuurlijke (inhoudelijke) risico's verbonden partijen

Hieronder vermelden we op welke manier de bestuurlijke analyse wordt uitgevoerd. Dat gebeurt aan de hand van 7 vragen. Naast aandacht voor control en governance in de financiële analyse (de zogenoemde 'hard controls') komen ook de zogenoemde 'soft controls' aan bod. Denk hierbij aan begrippen als welwillendheid, leiderschap, integriteit en vertrouwen. Bij een overwegend lage score is de eindconclusie van de bestuurlijke analyse dat ook laag wordt gescoord. De vragen zijn ook hier nadrukkelijk bedoeld als hulpmiddel voor de analyse. Omdat niet alle vragen geheel kwantificeerbaar zijn, is discussie over de scores mogelijk.

Vragen	Laag	Gemiddeld	Hoog
1. In hoeverre komt het gemeentelijk belang overeen met het belang van de organisatie?	Volledig	Gedeeltelijk	Minimaal
2. Is er invloed op de samenstelling van het bestuur?	Ja		Nee
3. Is de gemeente vertegenwoordigd in het bestuur (en in welke stemverhouding)?	DB	AB/overig	Nee

4. Zijn er duidelijke afspraken over doelen en te leveren prestaties en worden deze afspraken nagekomen?	Ja	Gedeeltelijk	Nee
5. In welke mate is er vertrouwen in bestuur en/of directie van de verbonden partij?	Maximaal	Gemiddeld	Minimaal
6. Zijn er duidelijke afspraken over informatievoorziening?	Ja	Gedeeltelijk	Nee
7. In hoeverre zijn de te leveren prestaties van invloed op de realisatie van gemeentelijke beleidsdoelstellingen?	Minimaal	Gemiddeld	Maximaal

De gecombineerde financiële en bestuurlijke analyse leidt tot het volgende risicoprofiel van de gemeenschappelijke regelingen:

Ontwikkelingen verbonden partijen

Nieuwe verbonden partijen

Er zijn op dit moment geen plannen om verbindingen met nieuwe partijen aan te gaan.

Beëindigen van verbonden partijen

GR Ombudscommissie Hoeksche Waard

De raad heeft op 8 januari 2019 besloten om deel te blijven nemen aan deze regionale Ombudscommissie. Na de herindeling bestaat de regeling nog uit de GR SVHW en gemeente Hoeksche Waard. In de tweede helft van 2019 is een voorstel voorbereid tot evaluatie van de gemeenschappelijke regeling en de wijze waarop de deelnemers verdere invulling willen geven aan de taken van de commissie. Op basis hiervan heeft de raad op 14 juli 2020 besloten om de gemeenschappelijke regeling per 31 december 2020 op te heffen, onder het voorbehoud van een gelijkkluidend opheffingsbesluit van het algemeen bestuur van de GR SVHW. Een voorstel tot invulling van de toekomstige ombudsvoorziening voor 2021 en volgende wordt in het derde kwartaal van 2020

bestuurlijk voorgelegd. De raad besloot tevens om de gemeenschappelijke regeling in principe tot en met 31 december 2020 te laten fungeren als tweedelijns klachtenvoorziening voor de gemeente.

Wijzigingen van bestaande verbonden partijen

Bres Accommodaties BV

In de voormalige gemeente Binnenmaas heeft de samenwerking met Bres Accommodaties geleid tot kwalitatieve goede dienstverlening en (tot nu toe) financieel voordeel. Daarom heeft de stuurgroep Hoeksche Waard op 10 april 2018 ingestemd met het voorstel om de samenwerking in stand te houden en een plan van aanpak op te laten stellen om ook andere exploitaties van het maatschappelijke vastgoed binnen de Hoeksche Waard te beheren, of voor deze accommodaties een opdrachtgevende rol te gaan vervullen. Dit is meegenomen in de startnotitie Vastgoed op orde, waarmee de raad op 28 mei 2020 heeft ingestemd.

Sportstichting Strijen

Tot op heden functioneert de Sportstichting nog met de oude bestuursleden, bestaande uit oud-leden van het college van de voormalige gemeente Strijen. Samen met de Sportstichting Strijen is bezien hoe de taken in de toekomst het beste kunnen worden belegd. Op basis hiervan wordt de raad in september voorgesteld de wethouders Van Leenen, Boogaard en Steen aan het college voor te dragen als nieuwe leden van het bestuur van de Sportstichting. Hiermee kan de gemeente weer zelf besluiten nemen aangaande de Sportstichting.

RAD BV

De gemeente Goeree-Overflakkee is op 1 juli 2020 toegetreden tot de RAD BV. Vanaf die datum is de afvalstoffenverzamelaar ook verantwoordelijk voor het afval- en grondstoffenbeheer in Goeree-Overflakkee. Met deze uitbreiding is het werkgebied van de RAD BV vergroot tot 135.000 inwoners. Dat staat gelijk aan 32 kernen, 35 buurtschappen en 745 vierkante kilometer.

Aandachtspunten bij bestaande verbonden partijen

GR Dienst Gezondheid & Jeugd Zuid-Holland Zuid

De jeugdhulp heeft de afgelopen jaren te maken met een toename in zorggebruik en zorgkosten, en (mede door bezuinigingen vanuit het Rijk) toenemende tekorten. Dit vraagt om een versnelling van de transformatie jeugdhulp, zowel vanuit de Serviceorganisatie Jeugd, de Stichting jeugdteams als vanuit de lokale gemeenten.

Er is door AEF een bestuursopdracht uitgevoerd naar de wijze waarop we het jeugdhulpstelsel in Zuid-Holland Zuid hebben georganiseerd. Het gaat bij dit onderzoek primair over de rol en taken van de Serviceorganisatie Jeugd (SOJ) en de Stichting Jeugdteams (SJT) en de afspraken die we daarover maken vanaf volgend jaar.

Lokaal is er een transformatieplan 'uitvoering jeugdhulp' opgesteld. In dit plan zijn daarom de projecten en pilots opgenomen die lokaal al lopen gericht op uitvoering, evenals de projecten waar we de komende periode op gaan inzetten. Het doel is uw raad hiermee een samenhangend overzicht en inzicht te bieden. Om nadrukkelijker te kunnen sturen op de gewenste effecten en resultaten wordt daarnaast aangegeven hoe we met elkaar willen monitoren en evalueren om te bezien of we ook de gewenste effecten bereiken. Dragen de pilots en projecten daadwerkelijk bij aan de transformatie die we beogen?

Aandeel verbonden partijen

In het volgende overzicht is het totale aandeel van bijdragen aan verbonden partijen afgezet tegen de totale gemeentelijke lasten weergegeven.

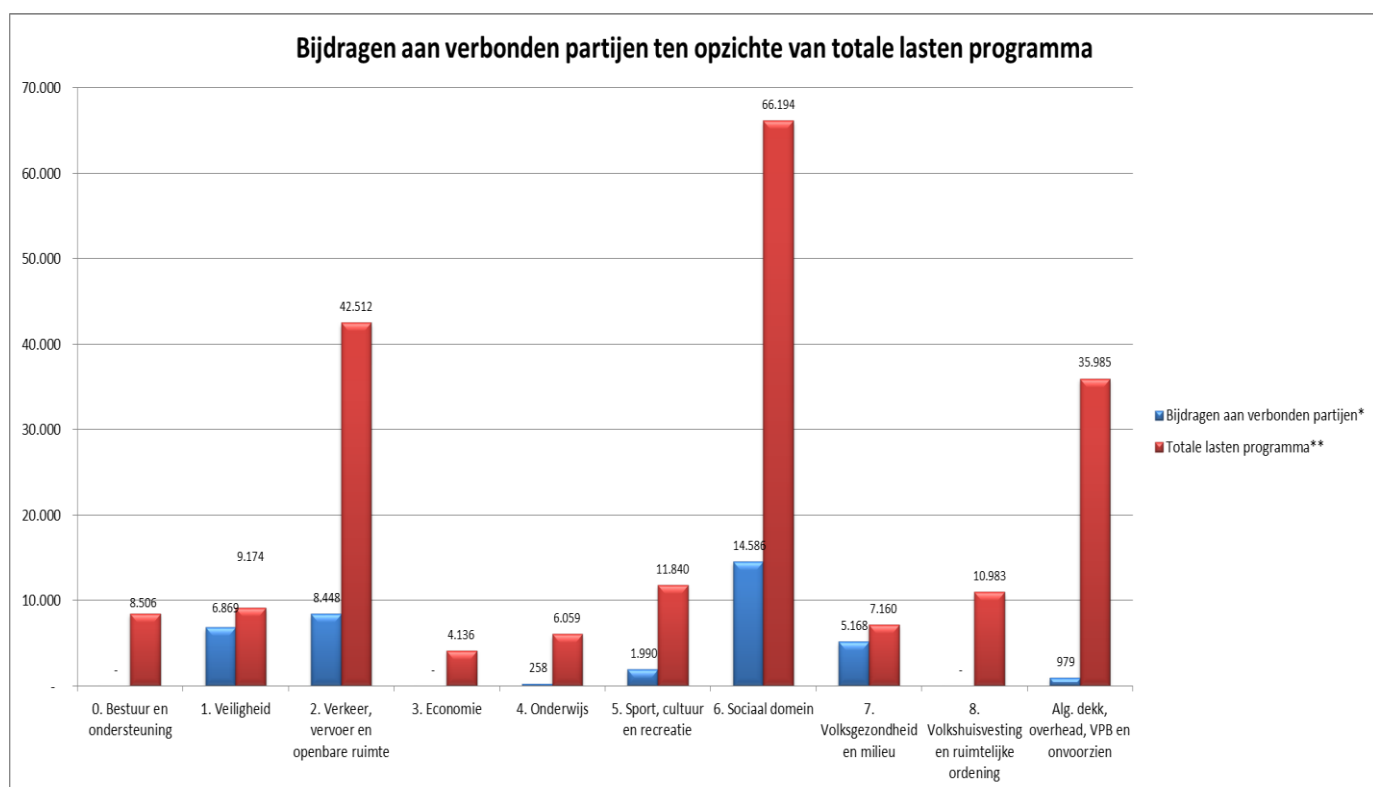
(bedragen x €1.000)

Programma	Bijdragen aan verbonden partijen*	Totale lasten programma**	%
0. Bestuur en ondersteuning	-	8.506	-
1. Veiligheid	6.869	9.174	75%
2. Verkeer, vervoer en openbare ruimte	8.448	42.512	20%
3. Economie	-	4.136	-
4. Onderwijs	258	6.059	4%
5. Sport, cultuur en recreatie	1.990	11.840	17%
6. Sociaal domein	14.586	66.194	22%
7. Volksgezondheid en milieu	5.168	7.160	72%
8. Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening	-	10.983	-
Alg. dekk, overhead, VPB en onvoorzien	979	35.985	3%
Totaal	38.298	202.549	19%

* Exclusief opbrengsten van verbonden partijen (Stedin, Evides en BNG).

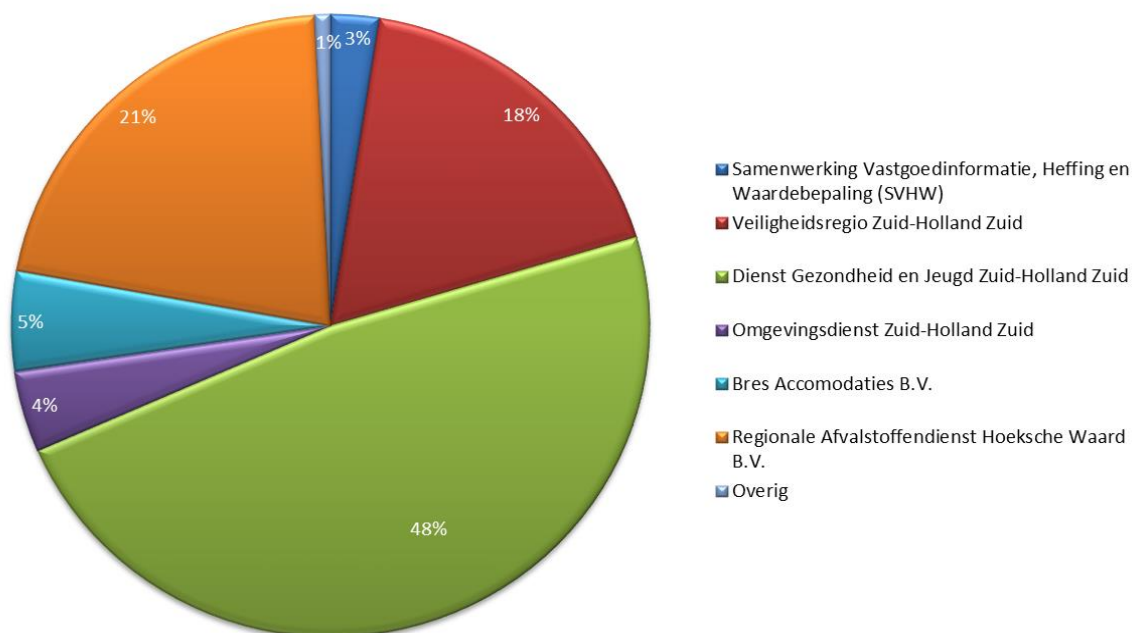
** Exclusief stortingen in reserves.

Grafisch ziet het er als volgt uit

In het volgende overzicht zijn de bijdragen per verbonden partij afgezet tegen de totale bijdragen aan verbonden partijen. In dit overzicht zijn de verbonden partijen waar de gemeente bijdragen (dividend) van ontvangt buiten beschouwing gelaten.

% Verdeling bijdragen aan verbonden partijen

Overzicht verbonden partijen

Onze gemeente neemt deel in onderstaande verbonden partijen.

A. Gemeenschappelijke regelingen

GR Samenwerking Vastgoedinformatie, Heffing en Waardebepaling (SVHW)	
Programma	2. Verkeer, vervoer en openbare ruimte / Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vpb en onvoorzien
Taakveld	0.61 OZB-woningen 0.62 OZB-niet-woningen 0.63 Parkeerbelasting 0.64 Belastingen overig 7.2 Riolering 7.3 Afval
Deelnemers	De gemeenten Alblasserdam, Albrandswaard, Altena, Barendrecht, Brielle, Goeree-Overflakkee, Hardinxveld-Giessendam, Hellevoetsluis, Hoeksche Waard, Krimpenerwaard, Lansingerland, Nieuwkoop, Westvoorne en Waterschap Hollandse Delta.
Vestigingsplaats	Klaaswaal
Website	www.svhw.nl
Wijze waarop de verbonden partij bijdraagt aan doelstellingen van de gemeente Een zo doelmatig mogelijke uitvoering van werkzaamheden voor de heffing en invordering van belastingen, heffingen en rechten, de Wet waardering onroerende zaken, de administratie van vastgoedgegevens, het verstrekken van vastgoedgegevens aan de deelnemers en derden en de Wet basisregistraties adressen en gebouwen.	

Bestuurlijk

Het algemeen bestuur bestaat uit twee leden uit het college van dijkgraaf en heemraden van het Waterschap Hollandse Delta en een collegelid van iedere deelnemende gemeente. Onze gemeente is vertegenwoordigd door wethouder Piet van Leenen, zijn vervanger is wethouder Harry van Waveren. De vertegenwoordigers van het Waterschap hebben ieder een meervoudig stemrecht van 6, de overige leden van het algemeen bestuur hebben 1 stem. Het algemeen bestuur besluit met meerderheid van stemmen. Bij het staken van de stemmen beslist de voorzitter. Het dagelijks bestuur bestaat uit de voorzitter en vier leden, uit en door het algemeen bestuur aan te wijzen. Onze gemeente is hierin vertegenwoordigd door wethouder Piet van Leenen. Er is ook een ambtelijke commissie, met als taak het algemeen bestuur gevraagd en ongevraagd te adviseren over alle aangelegenheden over SVHW. Iedere deelnemer heeft een vertegenwoordiger in de commissie.

Financieel belang

Uittreding: Hiervoor stelt een onafhankelijke registeraccountant een liquidatieplan op. Het plan wordt door het algemeen bestuur vastgesteld. De daarin beschreven financiële verplichtingen zijn bindend.

Opheffing: Een besluit hiertoe kan worden genomen door ten minste twee derde van het aantal deelnemers. Een onafhankelijke registeraccountant stelt het liquidatieplan op dat door het algemeen bestuur wordt vastgesteld.

Kengetallen

Financiële kengetallen Bedrag (x €1.000)	
Opgenomen lasten (= bijdrage aan GR) in gemeentebegroting 2021	946
Begroot resultaat van de verbonden partij in 2021	0
Eigen vermogen per 1-1-2021	795
Eigen vermogen per 31-12-2021	700
Vreemd vermogen per 1-1-2021	6.200
Vreemd vermogen per 31-12-2021	6.200
Solvabiliteit per 1-1-2021 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	11%
Solvabiliteit per 31-12-2021 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	10%

GR Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid

Programma	1. Veiligheid
Taakveld	1.1 Crisisbeheersing en Brandweer
Deelnemers	De gemeenten Alblasserdam, Dordrecht, Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam, Hendrik-Ido-Ambacht, Hoeksche Waard, Molenlanden, Papendrecht, Sliedrecht en Zwijndrecht
Vestigingsplaats	Dordrecht
Website	www.vrzhz.nl

Wijze waarop de verbonden partij bijdraagt aan doelstellingen van de gemeente

Het openbaar lichaam integreert de brandweezorg, rampenbestrijding, crisisbeheersing en geneeskundige hulpverlening (bij ongevallen en rampen), met behoud van lokale verankering, bestuurlijk en operationeel op regionaal niveau binnen het samenwerkingsgebied. Dit moet een doelmatige en slagvaardige hulpverlening verzekeren, mede op basis van een gecoördineerde voorbereiding. Ook is het openbaar lichaam een platform voor samenwerking met diensten die aan hulpverlening zijn gelieerd, met partners, organisaties en andere openbare lichamen.

Bestuurlijk

Het algemeen bestuur bestaat uit de burgemeesters van de deelnemende gemeenten. Onze gemeente is hierin vertegenwoordigd door burgemeester Bram van Hemmen, wethouder Paul Boogaard is zijn vervanger. Elk lid van het algemeen bestuur heeft één stem. Het algemeen bestuur beslist bij meerderheid van stemmen; als de stemmen staken, geeft de stem van de voorzitter de doorslag.

Het dagelijks bestuur bestaat uit de voorzitter en 3 tot 4 overige leden, door en uit het algemeen bestuur aan te wijzen. Onze gemeente is hierin vertegenwoordigd door burgemeester Bram van Hemmen.

Financieel belang

De deelnemende gemeenten waarborgen de betaling van rente en aflossing van de geldleningen die de Veiligheidsregio aangaat voor de uitvoering van zijn taak, in de verhouding tot het inwoneraantal op 1 januari van het dienstjaar waarin de geldlening wordt aangegaan.

Uittreding: Dit is slechts mogelijk na wijziging van de verdeling van gemeenten in regio's, als bedoeld in art. 8 Veiligheidsregio's. Het algemeen bestuur regelt onder goedkeuring van Gedeputeerde Staten de gevolgen van uittreding.

Opheffing: De regeling kan slechts worden opgeheven voor zover dit op grond van artikel 8 en 9 van de Wet Veiligheidsregio's mogelijk is. Het algemeen bestuur stelt - na het horen van de raden van de deelnemende gemeenten - het liquidatieplan vast en regelt onder goedkeuring van Gedeputeerde Staten de vereffening van het vermogen.

Kengetallen

Financiële kengetallen	Bedrag (x €1.000)
Opgenomen lasten (= bijdrage aan GR) in gemeentebegroting 2021	6.869
Begroot resultaat van de verbonden partij in 2021	0
Eigen vermogen per 1-1-2021	4.020
Eigen vermogen per 31-12-2021	3.341
Vreemd vermogen per 1-1-2021	68.124
Vreemd vermogen per 31-12-2021	74.868
Solvabiliteit per 1-1-2021 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	6%
Solvabiliteit per 31-12-2021 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	4%

GR Dienst Gezondheid & Jeugd Zuid-Holland Zuid

Programma	4. Onderwijs 6. Sociaal Domein en 7. Volksgezondheid en Milieu
Taakveld	4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken, 6.71 Maatwerkdienstverlening 18+, 6.72 Maatwerkdienstverlening 18-, 6.81 Geëscaleerde zorg 18+, 6.82 Geëscaleerde zorg 18-, 7.1 Volksgezondheid
Deelnemers	De gemeenten Alblasterdam, Dordrecht, Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam, Hendrik-Ido-Ambacht, Hoeksche Waard, Molenlanden, Papendrecht, Sliedrecht en Zwijndrecht
Vestigingsplaats	Dordrecht
Website	www.dienstgezondheidjeugd.nl

Wijze waarop de verbonden partij bijdraagt aan doelstellingen van de gemeente

Vanuit het beginsel van verlengt lokaal bestuur behartigt het samenwerkingsverband mede de gemeenschappelijke belangen van de deelnemers, om het gebied evenwichtig en voorspoedig te ontwikkelen. De belangen worden behartigd door het bepalen van de hoofdlijnen van gewenste ontwikkelingen door sturing, ordening, integratie en in voorkomende gevallen uitvoering in de taakvelden publieke gezondheid, onderwijs, jeugdzorg en maatschappelijke ondersteuning, meer in het bijzonder huiselijk geweld en kindermishandeling, zoals bedoeld in de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015.

Bestuurlijk

Het algemeen bestuur bestaat uit 1 lid per deelnemer (door en uit het college van burgemeester en wethouders aan te wijzen). Onze gemeente is hierin vertegenwoordigd door wethouder Joanne Blaak-van de Lagemaat, haar vervanger is wethouder Huibert Steen. Elk lid van het algemeen bestuur heeft een gewogen stemrecht. De stemverhouding is gebaseerd op het aantal inwoners van de deelnemende gemeenten. Besluiten worden genomen met meerderheid van stemmen. Als de stemmen staken, wordt het voorstel geacht te zijn verworpen. Het dagelijks bestuur bestaat uit de voorzitter en vier leden, die door het algemeen bestuur uit zijn midden worden aangewezen. Onze gemeente is hierin vertegenwoordigd door wethouder Joanne Blaak-van de Lagemaat.

Financieel belang

In de begroting wordt aangegeven welke bijdrage elke deelnemer verschuldigd is aan het samenwerkingsverband. De kosten die het samenwerkingsverband aan de deelnemers toerekent bestaan uit algemene kosten (toe te rekenen op basis van het aantal inwoners) en overige kosten (toe te rekenen aan de deelnemers die deelnemen aan die taken waarop de kosten betrekking hebben).

De deelnemers zorgen ervoor dat het samenwerkingsverband altijd over voldoende geld beschikt om aan zijn verplichtingen tegen derden te kunnen voldoen. De deelnemers garanderen bovendien tegen iedere geldgever de nakoming van de huidige en toekomstige verplichtingen die de publieke rechtspersoon op enig moment tegen die geldgever heeft.

Uittreding: Hiervoor is toestemming nodig van het algemeen bestuur. Het algemeen bestuur regelt ook de (financiële) gevolgen.

Opheffing: Een besluit hiertoe kan worden genomen door tenminste driekwart van het aantal deelnemende gemeenten. Het algemeen bestuur stelt het liquidatieplan op.

Kengetallen

Financiële kengetallen	Bedrag (x €1.000)
Opgenomen lasten (= bijdrage aan GR) in gemeentebegroting 2021	18.400
Begroot resultaat van de verbonden partij in 2021	0
Eigen vermogen per 1-1-2021	2.432
Eigen vermogen per 31-12-2021	1.705
Vreemd vermogen per 1-1-2021	29.931
Vreemd vermogen per 31-12-2021	29.931
Solvabiliteit per 1-1-2021 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	7%
Solvabiliteit per 31-12-2021 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	5%

GR Schadevergoedingsschap HSL-Zuid, A16 en A4

Programma	2. Verkeer, vervoer en openbare ruimte
Taakveld	2.1 Verkeer en vervoer
Deelnemers	De gemeenten Haarlemmermeer, Kaag en Braassem, Alphen aan den Rijn, Leiderdorp, Leiden, Lansingerland, Zoeterwoude, Zoetermeer, Rotterdam, Zwijndrecht, Hoeksche Waard, Dordrecht, Moerdijk en Breda en de minister van Infrastructuur en Milieu
Vestigingsplaats	Rotterdam
Website	-

Wijze waarop de Verbonden Partij bijdraagt aan doelstellingen van de gemeente

De regeling bevordert dat verzoeken om schadevergoeding die verband houden met de aanleg van de HSL-Zuid en de daartoe nodige verbreding, verlegging en reconstructie van de A16 en A4, en de beslissing op die verzoeken doelmatig, deskundig en op gelijke wijze worden behandeld. Deze regeling schept ook duidelijkheid voor de burgers over de bevoegde instantie.

Bestuurlijk

Het algemeen bestuur bestaat uit 1 lid en 1 plaatsvervangend lid per deelnemer, door de colleges uit hun midden aan te wijzen. Onze gemeente is hierin vertegenwoordigd door wethouder Piet van Leenen, zijn vervanger is wethouder Harry van Waveren. Het algemeen bestuur besluit bij meerderheid van stemmen. Ieder lid heeft een stem.

Het dagelijks bestuur bestaat uit tenminste drie leden: de voorzitter, het door de minister van Infrastructuur en Milieu aangewezen lid en tenminste één ander door het algemeen bestuur uit zijn midden aangewezen lid. Onze gemeente is niet in het dagelijks bestuur vertegenwoordigd.

Financieel belang

De eventueel op grond van artikel 49 van de Wet op de ruimtelijke ordening (nu artikel 6.1 Wet ruimtelijke ordening) toe te kennen (plan)schadevergoeding komt volledig ten laste van het Rijk. In die zin heeft gemeente Hoeksche Waard geen financieel belang.

Uittreding: Een deelnemer kan uittreden bij besluit van de raad van de betrokken gemeente.

Opheffing: De gemeenschappelijke regeling eindigt van rechtswege op 1 januari 2021.

Kengetallen

Financiële kengetallen	Bedrag (x €1.000)
Opgenomen lasten (= bijdrage aan GR) in gemeentebegroting 2021	n.v.t.
Begroot resultaat van de verbonden partij in 2021	n.v.t.
Eigen vermogen per 1-1-2021	n.v.t.
Eigen vermogen per 31-12-2021	n.v.t.
Vreemd vermogen per 1-1-2021	n.v.t.
Vreemd vermogen per 31-12-2021	n.v.t.
Solvabiliteit per 1-1-2021 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	n.v.t.
Solvabiliteit per 31-12-2021 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	n.v.t.

GR Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid

Programma	7. Economische zaken en milieu
Taakveld	7.4 Milieubeheer
Deelnemers	De gemeenten Alblasserdam, Dordrecht, Gorinchem, Hardinxveld-Giessendam, Hendrik-Ido-Ambacht, Hoeksche Waard, Molenlanden, Papendrecht, Sliedrecht en Zwijndrecht en de provincie Zuid-Holland
Vestigingsplaats	Dordrecht
Website	www.ozhz.nl

Wijze waarop de verbonden partij bijdraagt aan doelstellingen van de gemeente

De Omgevingsdienst ondersteunt de deelnemers bij de uitvoering van hun taken op het gebied van het omgevingsrecht in het algemeen en de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht in het bijzonder. Ook ondersteunt de dienst bij taken op het terrein van vergunningverlening, handhaving en toezicht op grond van de in artikel 5.1 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht genoemde wetten.

Bestuurlijk

Het algemeen bestuur bestaat uit 1 lid en 1 plaatsvervangend lid per deelnemer (door en uit het college aan te wijzen). Onze gemeente is hierin vertegenwoordigd door wethouder Piet van Leenen, zijn vervanger is wethouder Harry van Waveren. De deelnemers hebben een gewogen stemrecht. De stemverhouding is gebaseerd op hun aandeel in de omzet van de Omgevingsdienst ZHZ. Deze verhouding wordt bij het vaststellen van de jaarrekening over jaar X vastgesteld en geldt voor jaar X+2. Deze stemverhoudingen gelden voor zowel het algemeen bestuur als het dagelijks bestuur.

Voor het tot stand komen van een besluit is een volstrekte meerderheid vereist. Wel moeten minimaal 3 deelnemers hun stem voor het voorstel hebben uitgebracht wil het aangenomen zijn, behalve als de regeling anders bepaalt. Zo kunnen grote deelnemers de besluitvorming niet domineren. Verder is een gekwalificeerde meerderheid van driekwart voorgeschreven bij de vaststelling van de begroting en de bijdrageverordening. Die meerderheid is ook vereist bij besluiten tot toetreding, uittreding en opheffing van de regeling.

Het dagelijks bestuur bestaat uit de voorzitter, plaatsvervangend voorzitter en 3 andere leden. Onze gemeente is hierin vertegenwoordigd door wethouder Piet van Leenen.

Financieel belang

In de begroting wordt vastgelegd welke bijdrage elke deelnemer verschuldigd is aan de Omgevingsdienst. In een Bijdrageverordening die het algemeen bestuur vaststelt, worden de verschuldigde vergoedingen voor instandhouding van de Omgevingsdienst en de te leveren diensten vastgelegd.

Uittreding: Uittreding is mogelijk na verkregen toestemming van het vertegenwoordigend orgaan. Uittreden kan alleen met inachtneming van een opzegtermijn van tenminste één kalenderjaar. Het algemeen bestuur regelt de financiële en organisatorische gevolgen van de uittreding en stelt de verschuldigde schadeloosstelling vast. De schadeloosstelling bedraagt tenminste driemaal de jaaromzet van de betreffende deelnemer in het jaar waarin de deelnemer besluit uit te treden. In bijzondere omstandigheden kan het algemeen bestuur een andere schadeloosstelling vaststellen.

Opheffing: Dit is mogelijk als meer dan driekwart van het aantal deelnemers daartoe besluit, mits die tenminste driekwart meerderheid van het aantal stemmen in het algemeen bestuur vertegenwoordigen. Het algemeen bestuur stelt een liquidatieplan vast, dat voorziet in de verplichting van de deelnemers tot deelneming in de financiële en personele gevolgen van de opheffing.

Kengetallen

Financiële kengetallen	Bedrag (x €1.000)
Opgenomen lasten (= bijdrage aan GR) in gemeentebegroting 2021	1.612
Begroot resultaat van de verbonden partij in 2021	0
Eigen vermogen per 1-1-2021	2.237
Eigen vermogen per 31-12-2021	1.896
Vreemd vermogen per 1-1-2021	7.697
Vreemd vermogen per 31-12-2021	7.691
Solvabiliteit per 1-1-2021 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	23%
Solvabiliteit per 31-12-201 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	20%

GR Wegschap Tunnel Dordtse Kil

Programma	2. Verkeer, vervoer en openbare ruimte
Taakveld	2.1 Verkeer en vervoer
Deelnemers	Provincie Zuid-Holland en de gemeenten Dordrecht en Hoeksche Waard
Vestigingsplaats	Dordrecht
Website	www.kiltunnel.nl

Wijze waarop de verbonden partij bijdraagt aan doelstellingen van de gemeente

De dienst beheert en exploiteert de Kiltunnel en de aansluitende wegverbindingen.

Bestuurlijk

Het algemeen bestuur bestaat uit 2 leden van iedere deelnemer. Onze gemeente is hierin vertegenwoordigd door de wethouders Harry van Waveren en Piet van Leenen. Voor het tot stand komen van een besluit bij stemming is de volstreekte meerderheid vereist van de leden die aan de stemming hebben deelgenomen. Het algemeen bestuur neemt besluiten op basis van een gewogen stemverhouding.

Behalve als de vergadering voltallig is, wordt bij staking van stemmen besluitneming uitgesteld tot een volgende vergadering. In die vergadering kunnen de beraadslagingen worden heropend. Als de stemmen staken in een voltallige vergadering of voor de tweede maal over hetzelfde voorstel, wordt het geacht niet te zijn aangenomen. Het dagelijks bestuur bestaat uit 1 lid van iedere deelnemer, uit en door het algemeen bestuur aan te wijzen. Onze gemeente is hierin vertegenwoordigd door wethouder Harry van Waveren.

Financieel belang

Elk van de deelnemers waarborgt de betaling van rente en aflossing van de door het Wegschap te sluiten leningen en in rekening-courant op te nemen gelden, in overeenstemming met de hierboven vermelde percentages. Als hieruit voor de deelnemers betalingen voortkomen, verrekenen de deelnemers deze onderling, met gebruikmaking van dezelfde percentages.

Uittreding: Hiervoor kan het algemeen bestuur voorwaarden opstellen.

Opheffing: Het algemeen bestuur stelt een liquidatieplan op.

Kengetallen

Financiële kengetallen	Bedrag (x €1.000)
Opgenomen lasten (= bijdrage aan GR) in gemeentebegroting 2021	32
Begroot resultaat van de verbonden partij in 2021	3.718
Eigen vermogen per 1-1-2021	6.521
Eigen vermogen per 31-12-2021	11.361
Vreemd vermogen per 1-1-2021	12.551
Vreemd vermogen per 31-12-2021	34.821
Solvabiliteit per 1-1-2021 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	34%
Solvabiliteit per 31-12-2021 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	25%

B. Stichtingen en verenigingen

Stichting Inkoopbureau West-Brabant

Programma	Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vpb en onvoorzien
Taakveld	0.4 Overhead
Deelnemers	De gemeenten Altena, Drimmelen, Etten-Leur, Geertruidenberg, Halderberge, Hoeksche Waard, Kapelle, Moerdijk, Noord-Beveland, Reimerswaal, Rucphen, Steenberg, Tholen, Woensdrecht en Zundert; de gemeenschappelijke regelingen ABG-organisatie, Belastingssamenwerking West-Brabant, GGD Hart voor Brabant en GGD Zeeland
Vestigingsplaats	Zevenbergen
Website	www.inkoopbureauwestbrabant.nl

Wijze waarop de verbonden partij bijdraagt aan doelstellingen van de gemeente

De stichting dient indirect diverse openbare belangen door het behalen van voordelen op zowel financieel, kwalitatief en procesmatig gebied voor de deelnemers, onder andere door het faciliteren van een regionaal inkoopbureau.

Bestuurlijk belang

Het algemeen bestuur bestaat uit 1 vertegenwoordiger per deelnemende gemeente. Onze gemeente is hierin vertegenwoordigd door wethouder Piet van Leenen. Besluiten worden genomen met volstrekte meerderheid van stemmen. Het dagelijks bestuur bestaat uit 5 leden. Onze gemeente is hierin vertegenwoordigd door wethouder Piet van Leenen.

Financieel belang

De gemeente heeft bij het toetreden tot de stichting een borgsom gestort. De jaarlijkse gemeentelijke bijdrage is gebaseerd op het aantal af te nemen dagdelen van het inkoopbureau.

Kengetallen

Financiële kengetallen	Bedrag (x €1.000)
Opgenomen lasten (= bijdrage aan GR) in gemeentebegroting 2021	272
Begroot resultaat van de verbonden partij in 2021	n.v.t.
Eigen vermogen per 1-1-2021	n.v.t.
Eigen vermogen per 31-12-2021	n.v.t.
Vreemd vermogen per 1-1-2021	n.v.t.
Vreemd vermogen per 31-12-2021	n.v.t.
Solvabiliteit per 1-1-2021 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	n.v.t.
Solvabiliteit per 31-12-2021 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	n.v.t.

Sportstichting Strijen

Programma	5. Sport, cultuur en recreatie
-----------	--------------------------------

Taakveld	5.2 Sportaccommodaties																		
Deelnemers	Gemeente Hoeksche Waard																		
Vestigingsplaats	Gemeente Hoeksche Waard (v/h gemeente Strijen)																		
Website																			
Wijze waarop de verbonden partij bijdraagt aan doelstellingen van de gemeente De stichting is eigenaar van het zwembad en de sporthal in Strijen en verhuurt het complex aan Laco Strijen bv. Als eigenaar ligt bij de stichting ook de zorg om het complex in stand te houden.																			
Bestuurlijk belang De raad wordt in september voorgesteld de wethouders Van Leenen, Boogaard en Steen aan het college voor te dragen als nieuwe leden van het bestuur van de Sportstichting. Hiermee kan de gemeente weer zelf besluiten nemen aangaande de Sportstichting																			
Financieel belang Gemeente Hoeksche Waard is aansprakelijk voor eventuele exploitatietekorten.																			
Kengetallen																			
<table border="1"> <thead> <tr> <th>Financiële kengetallen</th><th>Bedrag (x €1.000)</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Opgenomen lasten (= bijdrage aan GR) in gemeentebegroting 2021</td><td>n.v.t.</td></tr> <tr> <td>Begroot resultaat van de verbonden partij in 2021</td><td>n.v.t.</td></tr> <tr> <td>Eigen vermogen per 1-1-2021</td><td>n.v.t.</td></tr> <tr> <td>Eigen vermogen per 31-12-2021</td><td>n.v.t.</td></tr> <tr> <td>Vreemd vermogen per 1-1-2021</td><td>n.v.t.</td></tr> <tr> <td>Vreemd vermogen per 31-12-2021</td><td>n.v.t.</td></tr> <tr> <td>Solvabiliteit per 1-1-2021 (= eigen vermogen/totaal vermogen)</td><td>n.v.t.</td></tr> <tr> <td>Solvabiliteit per 31-12-2021 (= eigen vermogen/totaal vermogen)</td><td>n.v.t.</td></tr> </tbody> </table>		Financiële kengetallen	Bedrag (x €1.000)	Opgenomen lasten (= bijdrage aan GR) in gemeentebegroting 2021	n.v.t.	Begroot resultaat van de verbonden partij in 2021	n.v.t.	Eigen vermogen per 1-1-2021	n.v.t.	Eigen vermogen per 31-12-2021	n.v.t.	Vreemd vermogen per 1-1-2021	n.v.t.	Vreemd vermogen per 31-12-2021	n.v.t.	Solvabiliteit per 1-1-2021 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	n.v.t.	Solvabiliteit per 31-12-2021 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	n.v.t.
Financiële kengetallen	Bedrag (x €1.000)																		
Opgenomen lasten (= bijdrage aan GR) in gemeentebegroting 2021	n.v.t.																		
Begroot resultaat van de verbonden partij in 2021	n.v.t.																		
Eigen vermogen per 1-1-2021	n.v.t.																		
Eigen vermogen per 31-12-2021	n.v.t.																		
Vreemd vermogen per 1-1-2021	n.v.t.																		
Vreemd vermogen per 31-12-2021	n.v.t.																		
Solvabiliteit per 1-1-2021 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	n.v.t.																		
Solvabiliteit per 31-12-2021 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	n.v.t.																		

C. Vennootschappen en Coöperaties (deelnemingen)

Stedin							
Programma	Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vpb en onvoorzien						
Taakveld	0.5 Treasury						
Deelnemers	De aandelen van Stedin zijn in handen van 44 gemeenten						
Vestigingsplaats	Rotterdam						
Website	www.stedingroep.nl						
Wijze waarop de verbonden partij bijdraagt aan doelstellingen van de gemeente Het betrouwbaar, veilig en maatschappelijk verantwoord leveren van energie en daaraan gerelateerde producten aan particuliere en zakelijke klanten en samenwerking en deelneming in andere rechtspersonen.							
Bestuurlijk Gemeente Hoeksche Waard bezit 2,04 % van de aandelen van Stedin (101.253 van de 4.970.978 aandelen). Wethouder Piet van Leenen vertegenwoordigt onze gemeente in de Algemene vergadering van Aandeelhouders. Wethouder Harry van Waveren is zijn vervanger.							
Financieel belang De boekwaarde van onze aandelen bedraagt: € 6.138.000							
Kengetallen							
<table border="1"> <thead> <tr> <th>Financiële kengetallen Stedin</th><th>Bedrag (x €1.000)</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Opgenomen baten (= dividend)) in gemeentebegroting 2021</td><td>330</td></tr> <tr> <td>Jaarresultaat van de verbonden partij in 2019*</td><td>325.000</td></tr> </tbody> </table>		Financiële kengetallen Stedin	Bedrag (x €1.000)	Opgenomen baten (= dividend)) in gemeentebegroting 2021	330	Jaarresultaat van de verbonden partij in 2019*	325.000
Financiële kengetallen Stedin	Bedrag (x €1.000)						
Opgenomen baten (= dividend)) in gemeentebegroting 2021	330						
Jaarresultaat van de verbonden partij in 2019*	325.000						

Eigen vermogen per 1-1-2019*	2.699.000
Eigen vermogen per 31-12-2019*	2.949.000
Vreemd vermogen per 1-1-2019*	4.292.000
Vreemd vermogen per 31-12-2019*	4.340.000
Solvabiliteit per 1-1-2019* (= eigen vermogen/totaal vermogen)	39%.
Solvabiliteit per 31-12-2019* (= eigen vermogen/totaal vermogen)	30%

* Geen gegevens bekend over begroting 2021; daarom zijn de laatst bekende gegevens uit de jaarrekening 2019 in de tabel opgenomen.

BV Gemeenschappelijk Bezit Evides	
Programma	Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vpb en onvoorzien
Taakveld	0.5 Treasury
Deelnemers	De aandelen van het Gemeenschappelijk Bezit Evides zijn in handen van gemeenten en provincies in het verzorgingsgebied
Vestigingsplaats	Rotterdam
Website	www.evides.nl
Wijze waarop de verbonden partij bijdraagt aan doelstellingen van de gemeente Gemeente Hoeksche Waard neemt samen met gemeenten en provincies in Rijnmond en Zeeland deel in de BV Gemeenschappelijk Bezit Evides. Op haar beurt is de BV voor 50% eigenaar van het drinkwaterleidingbedrijf Evides. Evides levert drinkwater aan huishoudens en bedrijfsleven en levert in toenemende mate ook industriewater en diensten op het gebied van afvalwater- en rioolwaterzuivering.	
Bestuurlijk Gemeente Hoeksche Waard bezit 4,99% (92.372) van de aandelen van het Gemeenschappelijk Bezit Evides van de 1.850.000 aandelen. Wethouder Piet van Leenen vertegenwoordigt onze gemeente in de Algemene vergadering van Aandeelhouders. Wethouder Harry van Waveren is zijn vervanger.	
Financieel belang De boekwaarde van onze aandelen in de BV Gemeenschappelijk Bezit Evides bedraagt bedrag € 3.391.000	
<i>Kengetallen</i>	
Financiële kengetallen	Bedrag (x €1.000)
Opgenomen baten (= dividend) in gemeentebegroting 2021	763
Jaarresultaat van de verbonden partij in 2019*	21.912
Eigen vermogen per 1-1-2019*	255.219
Eigen vermogen per 31-12-2019*	259.432
Vreemd vermogen per 1-1-2019*	3
Vreemd vermogen per 31-12-2019*	0
Solvabiliteit per 1-1-2019(= eigen vermogen/totaal vermogen) *	100%
Solvabiliteit per 31-12-2019 (= eigen vermogen/totaal vermogen)*	100%

* Geen gegevens bekend over begroting 2021; daarom zijn de laatst bekende gegevens uit de jaarrekening 2019 in de tabel opgenomen.

Bank Nederlandse Gemeenten	
Programma	Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vpb en onvoorzien
Taakveld	0.5 Treasury
Deelnemers	Bijna alle Nederlandse overheden.
Vestigingsplaats	Den Haag
Website	www.bngbank.nl

Wijze waarop de verbonden partij bijdraagt aan doelstellingen van de gemeente

De gemeente heeft van oudsher aandelen in de BNG. Doelstelling van de BNG is een gunstige financiële dienstverlening en kredietverstrekking, om zo voordelig mogelijk een bijdrage te kunnen leveren aan de maatschappelijke voorzieningen.

Bestuurlijk

De aandelen van de Bank Nederlandse Gemeenten zijn voor de helft in handen van de Staat; de andere helft is geplaatst bij gemeenten, provincie en een hoogheemraadschap. Gemeente Hoeksche Waard bezit 0,28 % (153.738) van de aandelen van de BNG (van de 55.690.720 aandelen). Wethouder Piet van Leenen vertegenwoordigt onze gemeente in de Algemene vergadering van Aandeelhouders. Wethouder Harry van Waveren is zijn vervanger.

Financieel belang

De boekwaarde van onze aandelen BNG bedraagt € 357.000,-.

Kengetallen

Financiële kengetallen	Bedrag (x €1.000)
Opgenomen baten (= dividend) in gemeentebegroting 2021	200
Jaarresultaat van de verbonden partij in 2019*	163.000
Eigen vermogen per 1-1-2019*	4.991.000
Eigen vermogen per 31-12-2019*	4.887.000
Vreemd vermogen per 1-1-2019*	132.518.000
Vreemd vermogen per 31-12-2019*	144.802.000
Solvabiliteit per 1-1-2019 (= eigen vermogen/totaal vermogen) *	4%
Solvabiliteit per 31-12-2019 (= eigen vermogen/totaal vermogen) *	3%

* Geen gegevens bekend over begroting 2021; daarom zijn de laatst bekende gegevens uit de jaarrekening 2019 in de tabel opgenomen.

Bres Accommodaties BV

Programma	2 Verkeer, vervoer en openbare ruimte / 5. Sport, cultuur en recreatie
Taakveld	5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie / 5.2 Sportaccommodaties
Deelnemers	Gemeente Hoeksche Waard
Vestigingsplaats	Maasdam
Website	www.bresaccommodaties.nl

Wijze waarop de Verbonden Partij bijdraagt aan doelstellingen van de gemeente

De vennootschap heeft met name ten doel:

- Het exploiteren van het Recreatieoord Binnenmaas en van diverse binnensport-, recreatie- en welzijnsfaciliteiten inclusief het (technisch) beheren van het (overige) vastgoed.

Bestuurlijk

In deze overheids-BV heeft de gemeente rechtstreeks invloed op de BV. Gemeente Hoeksche Waard is 100% aandeelhouder van de BV, tevens opdrachtgever, bewaakt de opdracht voor uitvoering van de publieke doelstelling en behoudt daarmee haar taak als beleidsmaker en –bepaler. Wethouder Piet van Leenen vertegenwoordigt onze gemeente in de Algemene vergadering van Aandeelhouders. Wethouder Harry van Waveren is zijn vervanger.

De BV heeft een Raad van Commissarissen als toezichthoudend orgaan, bestaande uit 3 leden, benoemd op voordracht van de algemene vergadering van aandeelhouders (zijnde de gemeente). De Raad van Commissarissen benoemt een eindverantwoordelijk directeur (met uitzondering van de eerste directeur) en is bevoegd tot schorsing en/of ontslag van de directeur.

Financieel belang

Het eigendom van de accommodaties (zowel juridisch als economisch) is niet aan de BV overgedragen, maar blijft bij de gemeente. De BV voert wel het onderhoud aan de eigendommen uit.

Opheffing: Na ontbinding van de vennootschap geschiedt de vereffening door de bestuurders, tenzij de algemene vergadering anders bepaalt.

Financiële kengetallen*	Bedrag (x €1.000)
Opgenomen lasten (= bijdrage aan GR) in gemeentebegroting 2021**	1990
Begroot resultaat van de verbonden partij in 2021	100
Eigen vermogen per 1-1-2021	148
Eigen vermogen per 31-12-2021	248
Vreemd vermogen per 1-1-2021	4.755
Vreemd vermogen per 31-12-2021	3.376
Solvabiliteit per 1-1-2021 (= eigen vermogen/totaal vermogen)	3,11%
Solvabiliteit per 31-12-2021 (= eigen vermogen /totaal vermogen)	7,34%
Toelichting mutatie solvabiliteit 2021***	n.v.t.

*Het betreft financiële gegevens van de begroting 2021 die pas in november 2020 wordt vastgesteld.

** Het betreft hier de netto bijdrage na aftrek van de huurvergoeding die Bres voor het gebruik van de gebouwen aan de gemeente moet betalen.

*** Door de overeenkomst tussen Bres en de gemeente kan bij Bres nooit sprake zijn van een hoge solvabiliteit.

CV/BV Ontwikkelingsbedrijf Bedrijvenpark Hoeksche Waard

Programma	3. Economie
Taakveld	3.1 Economische ontwikkeling
Deelnemers	Gemeente Hoeksche Waard
Vestigingsplaats	Maasdam
Website	www.bedrijvenparkhw.nl

Wijze waarop de verbonden partij bijdraagt aan doelstellingen van de gemeente.

Het ontwikkelingsbedrijf is verantwoordelijk voor het ontwikkelen van bedrijventerreinen met een regionaal karakter. De activiteiten van de exploitatiemaatschappij beperken zich tot het ontwikkelen van een Hoeksche Waards bedrijventerrein van 20 hectare.

Bestuurlijk

De grondexploitatiemaatschappij heeft de juridische vorm van een commanditaire vennootschap (CV) met een besloten vennootschap (BV) als beherend vennoot. Wethouder van Leenen heeft van het college het mandaat gekregen voor het nemen van besluiten samenhangend met het aandeelhouderschap. De Algemene vergadering van Aandeelhouders van het OBHW heeft besloten om de Raad van Commissarissen te laten bestaan uit 1 toezichthouder (de heer mr. drs. A.J. Borgdorff).

Financieel belang

Het geplaatste en gestorte kapitaal van de BV bedraagt €35.000. Hoeksche Waard bezit 100% van de aandelen en 100% van het stemrecht. Het commanditaire kapitaal van de grondexploitatiemaatschappij bedraagt €3.500.000. De gemeente staat garant voor de geldlening van het bedrijvenpark Hoeksche Waard.

Bij oprichting van de grondexploitatiemaatschappij is overeengekomen dat vennoten een kapitaalbreng van 40% van hun participatie in het commanditair kapitaal storten.

Financiële kengetallen CV*	Bedrag (x €1.000)
Opgenomen lasten (= bijdrage aan GR) in gemeenterekening 2019	0
Jaarresultaat van de verbonden partij in 2019	0
Eigen vermogen per 1-1-2019**	-3.935
Eigen vermogen per 31-12-2019**	-3.935
Vreemd vermogen per 1-1-2019	19.589

Vreemd vermogen per 31-12-2019	16.308
Financiële kengetallen BV *	
	Bedrag (x €1.000)
Opgenomen lasten (= bijdrage aan GR) in gemeenterekening 2019	0
Jaarresultaat van de verbonden partij in 2019	0
Eigen vermogen per 1-1-2019	-470
Eigen vermogen per 31-12-2019	-470
Vreemd vermogen per 1-1-2019	505
Vreemd vermogen per 31-12-2019	505
* Geen gegevens bekend over de begroting van 2021; daarom zijn de laatst bekende gegevens uit de jaarrekening van 2019 in de tabel opgenomen.	
** De gemeente heeft voor het negatieve resultaat in haar begroting een voorziening gevormd.	

Regionale Afvalstoffendienst Hoeksche Waard BV	
Programma	2. Verkeer, vervoer en openbare ruimte
Taakveld	7.3 Afval
Deelnemers	Gemeente Hoeksche Waard
Vestigingsplaats	Westmaas
Website	www.radhoekschewaard.nl
Wijze waarop de verbonden partij bijdraagt aan doelstellingen van de gemeente De vennootschap heeft tot doel om in het belang van bescherming van het milieu en een doelmatig beheer werkzaam te zijn op het gebied van: - Het uitvoeren van publieke taken in het afval- en grondstoffenbeheer in de ruimste zin, waaronder in ieder geval verstaan wordt: het inzamelen, het vervoeren, het (doen) be- of verwerken, het verhandelen van afval en grondstoffen en het adviseren hierover - De inzameling van bedrijfsafval en -grondstoffen, inclusief het inzamelen, het vervoeren, het (doen) be- of verwerken, het verhandelen - Het uitvoeren van taken op het gebied van beheer en onderhoud van de openbare ruimte Daarnaast heeft de vennootschap ten doel: - Het deelnemen en het zich op andere wijze interesseren in, het financieren van, het voeren van directie en beheer over, het verlenen van diensten aan en het behartigen van belangen van vennootschappen en ondernemingen, primair dat met een doelstelling als genoemd onder a., b. en c - Het ter leen opnemen en/of ter leen verstrekken van gelden, evenals het zekerheid stellen, zich op andere wijze sterk maken of zich hoofdelijk naast of voor anderen verbinden - Het verkrijgen, vervreemden, beheren en exploiteren van roerende en onroerende zaken en andere goederen, daaronder begrepen patenten, merkrechten, licenties, kennis, vergunningen en andere industriële eigendomsrechten ten behoeve van zichzelf of ten behoeve van vennootschappen, waarmee zijn in een groep is verbonden zomede het stellen van zekerheden ten behoeve van vennootschappen waarmee zij op enigerlei wijze is verbonden en al wat met het vorenstaande in dit lid in de ruimste zin verband houdt of daartoe bevorderlijk is De vennootschap kan de diensten genoemd onder a, b. en c. in mindere mate verrichten voor anderen dan de aandeelhoudende gemeenten.	
Bestuurlijk De relatie tussen gemeente Hoeksche Waard en de RAD kenmerkt zich door een goede balans tussen invloed van de gemeenten Hoeksche Waard en Goeree-Overflakkee als eigenaar en opdrachtgever én de gewenste autonomie van de uitvoeringsorganisatie. Het is van belang om de opdrachtgevers- en eigenaarsrol te scheiden binnen (het college van) de gemeente.	

In plaats van een directe aansturing door de gemeente is er na omzetting sprake van een afzonderlijke en verzakelijkte relatie. De eigenaarsrelatie is uitgewerkt in het besturingsmodel. Daarbij worden de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVA), Raad van Commissarissen (RvC) en het bestuur (vooral) vastgelegd in de statuten. De opdrachtgeverrelatie is uitgewerkt in onder andere een dienstverleningsovereenkomst. Wethouder Piet van Leenen vertegenwoordigt onze gemeente in de Algemene vergadering van Aandeelhouders.

Financieel belang

Gemeente Hoeksche Waard - 10.001 aandelen (64%)

Gemeente Goeree-Overflakkee - 5.626 aandelen (36%)

Kengetallen

Financiële kengetallen	Bedrag (x €1.000)
Opgenomen lasten in gemeentebegroting 2021**	8.177
Resultaat rekening gemeenschappelijke regeling R.A.D. 2019	413
Eigen vermogen per 1-1-2019*	2.330
Eigen vermogen per 31-12-2019 *	2.743
Vreemd vermogen per 1-1-2019 *	10.636
Vreemd vermogen per 31-12-2019 *	10.596
Solvabiliteit per 1-1-2019(= eigen vermogen/totaal vermogen) *	18%
Solvabiliteit per 31-12-2019 (= eigen vermogen/totaal vermogen) *	21%
* Deze bedragen zijn opgenomen in de jaarstukken 2019. De prognose van het saldo van het eigen en vreemd vermogen voor de jaren 2020 en 2021 zijn bij het opstellen van de Begroting 2021-2024 nog niet bekend.	
** Dit zijn de bedragen uit de gesloten dienstverleningsovereenkomst met de RAD B.V.	

D. Overige verbonden partijen

Er zijn geen verbonden partijen die onder deze categorie vallen.

3.7 Grondbeleid

Inleiding

In de paragraaf Grondbeleid geeft de gemeente jaarlijks het grondbeleid vorm. Om de bestuurlijke doelen te bereiken, zetten we een 'gereedchapskist' met vele instrumenten van het grondbeleid in. De bestuurlijke (in dit kader ruimtelijke) doelen liggen vast in de meerjarenbegroting, het coalitieprogramma en diverse visiedocumenten en de daarmee samenhangende beleidsnota's. De bestuurlijke doelen zijn dynamisch en regelgeving verandert. Daardoor kan ook de inhoud van de gereedchapskist wijzigen.

Daarnaast heeft het grondbeleid financiële impact: de uitvoering vraagt financiële middelen. Hierdoor ontstaan risico's voor de gemeente. Die risico's kunnen van grote invloed zijn op de financiële positie van de gemeente. Om deze risico's te beperken en te beheersen, bekijken we onze grondexploitaties jaarlijks opnieuw.

De verslaglegging in de paragraaf grondbeleid gaat over het te voeren grondbeleid en de uitleg over de uitvoering ervan. Hierbij is er vrijheid in de opstelling van deze paragraaf, met de voorwaarde dat die aan de regelgeving van het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) voldoet. De Commissie BBV heeft in 2019 een nieuwe notitie uitgebracht over het 'Grondbeleid in de begroting en jaarstukken'. Dit is een vernieuwing van diverse notities van het BBV.

De drie pijlers voor de wijziging zijn:

- Handreiking vennootschapsbelasting en gemeentelijk grondbedrijf (2015);
- Beperken van de risico's;
- Vernieuwing van de begroting en verantwoording van de gemeente, zodat meer vergelijkbaarheid in de verslaggeving ontstaat.

Faciliterend grondbeleid maakt geen deel meer uit van de grondexploitaties. In deze paragraaf maken we onderscheid tussen faciliterende grondexploitaties en de bouwgronden in exploitatie (BIE). Wel staat het de gemeente vrij om beide vormen van grondbeleid als een gemengd project in de projectadministratie op te nemen en de sturing en beheersing hierop in te richten.

Artikel 16 van het BBV geeft aan dat onderstaande punten van belang zijn in de verslaglegging:

- Een visie op het grondbeleid in relatie tot de uitvoering van de doelstellingen van de programma's in de begroting.
- Een verduidelijking van de wijze waarop de gemeente het grondbeleid uitvoert.
- Een actuele inschatting van de te verwachten resultaten van de totale grondexploitatie.
- Een onderbouwing van de begrote winstneming.
- Beleidsuitgangspunten over de reserves voor grondzaken in relatie tot de risico's van de grondzaken.

Visie grondbeleid

De programma's economie en volkshuisvesting, ruimtelijke ordening, stedelijke vernieuwing en maatschappelijke ondersteuning van de begroting zijn het meest gericht op het gemeentelijk grondbeleid en de uitvoering ervan. De doelstellingen vanuit deze programma's zijn opgenomen in deze begroting.

In 2020 wordt de Nota 'Grondbeleid 2021-2026' opgesteld en vervolgens aan de raad ter vaststelling aangeboden. Daarmee geldt één grondbeleid voor de gehele gemeente. Jaarlijks wordt een

Meerjaren Perspectief Grondexploitaties (MPG) voorgelegd ter besluitvorming, inclusief herziening van de grondexploitaties. Begin 2020 is een nieuwe Nota 'Kostenverhaal' opgesteld. Deze nieuwe nota geeft ruimte aan woningbouw op en daarmee is de vitaliteit van de dorpen beschermd.

Wettelijke instrumenten en jurisprudentie spelen een grote rol bij het hanteren van het grondbeleid

Hierbij valt te denken aan:

- Wet ruimtelijke ordening (Wro), waarin de zogenaamde Grondexploitatiewet (afdeling 6.4 Wro) is opgenomen. Het exploitatieplan maakt het mogelijk om druk uit te oefenen, zodat in de gewenste vorm gewerkt kan worden bij de realisatie van gebiedsontwikkelingen.
- Het Besluit ruimtelijke ordening (Bro). Dit besluit geeft de kostenelementen die kunnen worden opgenomen in een exploitatieplan.
- Andere instrumenten zijn:
 - Wet voorkeursrecht gemeenten (Wvg).
 - Onteigeningswet.
 - Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo).
 - de Woningwet en het Burgerlijk Wetboek.
 - Daarnaast is er nog een aantal wetten en regelingen die het grondbeleid raken.

Vanaf 2022 is de Omgevingswet van kracht. Deze wet heeft gevolgen voor het grondbeleid en de uitvoering ervan. Met een actuele Nota 'Grondbeleid 2021-2026' lopen we vooruit op de Omgevingswet.

Uitvoering grondbeleid

Bij het verhalen van de kosten houden wij rekening met de Grondexploitatiewet en leggen wij de afspraken vast in een anterieure overeenkomst.

We zien een aantal wettelijke ontwikkelingen op ons af komen die gevolgen hebben voor ons grondbeleid. Zo krijgt de Omgevingswet als vervanger van een aantal wetten een grote invloed op het toekomstige grondbeleid. De Aanvullingswet grondeigendom is inmiddels door de Eerste Kamer aangenomen. Deze wet moderniseert het grondbedrijfsinstrumentarium om zowel actief als faciliterend grondbeleid mogelijk te maken. Onderdeel van de Omgevingswet is een aanpassing ofwel beperking van de verhaalbaarheid van de gemeentelijke kosten.

Het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) geeft jaarlijks nieuwe richtlijnen of stelt de richtlijnen bij voor de grondbedrijfsfunctie.

Om realistische woon- en werklocaties te programmeren, hanteren we onderstaande uitgangspunten:

Bedrijventerreinen/werklocaties

Met de provincie Zuid-Holland is een bedrijventerreinprogrammering afgesproken voor de periode 2014-2030. Vraag en aanbod van bedrijventerreinen brengen we daarmee kwantitatief en kwalitatief met elkaar in evenwicht. We onderscheiden 3 categorieën: ontwikkelen, niet ontwikkelen en visie. Uit onderzoek blijkt dat er regionaal een overaanbod voor de werkmilieus 'industrieel' en 'kleinschalig/gemengd bedrijventerrein' is. Er is nog wel ruimte in de distributiesector.

Woonlocaties

Met de provincie Zuid-Holland heeft de gemeente afspraken rondom woningbouw gemaakt. Daarmee is de basis gelegd voor de ruimtelijke structuur om te ontwikkelen. Dit is voor de gemeente geen eindpunt. Met de provincie zijn we in onderhandeling om een groter woningcontingent te krijgen. Op

basis van een provinciale herberekening van de zogeheten Trendraming 2019 werd bekend dat we extra woningen mogen bouwen. Het gaat om 686 extra woningen tot en met 2029. Dat extra contingent is nodig om de vitaliteit van de kernen in stand te houden en daar waar mogelijk nieuwe locaties te ontwikkelen om instroom vanuit het stedelijk gebied op te kunnen vangen. Hierdoor kunnen we gestalte geven aan het gezinseiland-principe. Onderdeel van de Woonvisie is een woningbouwprogramma dat de leidraad wordt voor toekomstige ontwikkelingen.

Actuele prognose van bouwgronden in exploitatie (BIE)

Voor de projecten die daadwerkelijk worden ontwikkeld, wordt (of is) een grondexploitatie vastgesteld. Jaarlijks vernieuwt de gemeente de grondexploitaties. De actuele bouwgrondexploitaties zijn verdeeld in zogenaamde grondbedrijf complexen. Het gaat om de volgende complexen:

- Bedrijventerrein IV (Strijen)
- Bedrijventerrein De Hoogerwerf (Oud-Beijerland)
- Jan Tooropstraat (Oud-Beijerland)
- Land van Essche III (Strijen)
- Poortwijk III (Oud-Beijerland)
- Uitbreiding Nieuw-Beijerland
- Uitbreiding Piershil

In de volgende tabel staan de verwachte eindresultaten per actueel grondbedrijf complex en op basis van een doorrekening van 2021 en volgende jaren. De prognose wordt jaarlijks geactualiseerd door het opnieuw bekijken van de grondexploitaties. De raad stelt de opnieuw bekeken grondexploitaties vast en voorziet deze van budget.

(bedragen x € 1.000)

In exploitatie genomen gronden	Verwachte boekwaarde 1-1-2021	Mutaties 2021	Verwachte boekwaarde 31-12-2021	Prognose mutaties 2022	Prognose mutaties 2023	Prognose mutaties 2024	Prognose mutaties 2025 e.v. jaren	Prognose eindresultaat exploitatie (eindwaarde)
Bedrijventerrein VI	451	-779	-328					-328
Bedrijventerrein de Hoogerwerf	-172	77	-95					-95
Jan Tooropstraat *	159	144	303					303
Land van Essche III	2.139	-546	1.593	-403	-1.090	-905	114	-691
Poortwijk III	-2.125	927	-1.198					-1.198
Uitbreiding Nieuw-Beijerland	-34	31	-3					-3
Uitbreiding Piershil	61	-103	-42					-42
Totaal voor winst- en verlies neming	479	-249	230	-403	-1.090	-905	114	-2.054
Winst-nemingen		1.666					691	2.357
Onttrekking uit Verliesvoorziening		-303						-303
Totaal	479	1.114	1.593	-403	-1.090	-905	805	0

-/- = voordelig; +/- = nadelig

* Het verwachte verlies wordt in 2021 gedekt door middel van een onttrekking aan de verliesvoorziening grondexploitaties.

NB: Ten opzichte van het Meerjaren Perspectief Grondexploitaties (MPG) 2020 worden de volgende grondexploitaties in 2020 administratief afgewikkeld:

- Dorpshart Mijnsheerenland
- Strienemonde Strijen
- Uitbreiding Zuid-Beijerland
- Voormalige dorpshuizen Piershil en Goudswaard

Deze grondexploitaties worden hieronder niet meer toegelicht.

Toelichting op de gebiedsontwikkelingen

Bedrijventerrein VI

Aansluitend op de bestaande bedrijventerreinen in Strijen, wordt het bedrijventerrein VI ontwikkeld. Binnen dit bedrijventerrein waren nog 5 kavels te koop. Van deze 5 kavels zijn er 2 verkocht. Voor 3 kavels is een (mondelinge) optie uitgegeven en naar verwachting leidt dit in 2021 tot een grondverkoop. De grondverkoop in de grondexploitatie is verdeeld over de jaren 2021 en 2022.

Bedrijventerrein De Hoogerwerf

Het bedrijventerrein De Hoogerwerf is bijna vol gebouwd. Naar verwachting geeft de gemeente in 2020 of 2021 de laatste bedrijvenkavel uit. Een deel van het openbare gebied wordt dan voorzien van de definitieve bestrating.

Jan Tooropstraat

Samen met de woningbouwcorporatie ontwikkelen we het project 'Jan Tooropstraat'. Op deze locatie komen 24 seniorenwoningen in het sociale segment te staan. De verwachting is dat de woningen in het vierde kwartaal van 2020 worden opgeleverd. Het woonrijp maken van de locatie wordt naar verwachting in het eerste kwartaal van 2021 afgerond.

Land van Essche III

Deze ontwikkellocatie ligt aan de zuidkant van Strijen. De gronden van deze locatie zijn grotendeels eigendom van de gemeente. In december 2019 is de private grond in het plangebied van eigenaar veranderd. In 2020 ronden we een gezamenlijk stedenbouwkundig plan af. Tevens bereiden we een tender voor om de gemeentelijke gronden te ontwikkelen. In 2021 start de bestemmingsplanprocedure. De eerste woningen verwachten we in 2022 op te leveren.

Poortwijk III

Na realisering van het laatste woningbouwproject, het Orkest en de bouw van het Actief College, wordt de definitieve inrichting van het openbaar gebied opgepakt en is Poortwijk III afgerond. De bouw van Het Orkest betreft 22 woningen is in mei 2020 gestart. Deze woningen worden medio 2021 opgeleverd.

Uitbreiding Nieuw-Beijerland

Aan de zuidkant van de kern Nieuw-Beijerland (Buitenom/Kreekkant) ligt de uitbreidingslocatie 'Aan de Kreek' van de kern Nieuw-Beijerland. Een ontwikkelaar heeft de locatie gekocht. Voor de ontwikkeling van de locatie heeft de gemeente een samenwerkingsovereenkomst afgesloten. De vijfde (tevens laatste) fase (20 grondgebonden woningen en 18 appartementen) wordt eind 2020 opgeleverd. Daarnaast is er nog een aantal particuliere kavels in aanbouw. Daarmee is deze uitbreiding naar verwachting medio 2021 afgerond. Het ontwikkel- en financiële risico ligt bij de ontwikkelende partij.

Uitbreiding Piershil

De uitbreiding Piershil is een ontwikkeling met woningbouw op het voormalige volkstuinencomplex aan de oostzijde van Piershil. Een ontwikkelaar heeft de gronden gekocht. Voor de ontwikkeling van de locatie is een samenwerkingsovereenkomst afgesloten. Eind 2020 start de verkoop van de woningen in de derde (tevens laatste) fase met de realisatie van 14 appartementen, 1 vrijstaande woning en 10 grondgebonden huurwoningen. Daarmee is deze uitbreiding naar verwachting eind 2021 afgerond. Het ontwikkel- en financiële risico ligt bij de ontwikkelende partij.

Vennootschapsbelasting in relatie tot grondexploitaties

We verwachten dat onze gemeente als ondernemer wordt aangemerkt en daardoor belastingplichtig is. Een deel van de grondexploitaties is winstgevend. Binnen de regels van de vennootschapsbelasting mogen we winstgevende exploitaties compenseren met de verliesgevende. Jaarlijks wordt binnen alle grondexploitaties gekeken wat het totale jaarlijkse winstbedrag is. Daarover moet door de gemeente vennootschapsbelasting betaald worden.

Winstneming en het nemen van verliezen

Winstneming

Winstneming is mogelijk als:

- het resultaat op de grondexploitatie betrouwbaar kan worden ingeschat én
- de grond (of het deelperceel) is verkocht én
- de kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie bepaald, ofwel percentage of completion methode).

Jaarlijks bepalen we volgens deze methode of winstneming noodzakelijk is en verwerken we dit in de jaarrekening.

Verliezen

Het resultaat van een grondexploitatie wordt berekend door het saldo van de (toekomstige) kasstromen. Zien we hier een verlies, dan moet een voorziening worden getroffen. De voorziening wordt gewaardeerd op basis van eindwaarde. In principe zijn er geen tussentijdse afrekeningen met deze voorziening.

Reserves, voorzieningen en risico's

Reserves

Voor de gebiedsontwikkelingen is een reserve grondexploitatie ingesteld. Deze reserve is specifiek bedoeld om de risico's rond de gemeentelijke grondexploitaties op te vangen. De maximale omvang van de reserve is dan ook gelijk aan de omvang van het risicoprofiel van de grondexploitaties.

De reserve grondexploitatie heeft naar verwachting op 1 januari 2021 een saldo van circa € 0,7 miljoen. In onderstaande tabel staan de verwachte stortingen, onttrekkingen en claims. Het verwachte eindsaldo van de reserve bedraagt eind 2024 circa € 0,7 miljoen.

(bedragen x € 1000)

Omschrijving	2020	2021	2022	2023	2024
Stand 1 januari	659	659	659	659	659
Stortingen	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Onttrekkingen	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Stand 31 december	659	659	659	659	659

Voorziening

Verwachte tekorten bij lopende en nieuwe grondexploitaties dekken we af met een verliesvoorziening grondexploitaties.

Eventuele stortingen in deze verliesvoorziening komen ten laste van de algemene reserve. De gemeenteraad stelt jaarlijks bij de jaarrekening een herziening van de grondexploitaties vast.

Op grond van de laatste actualisatie van de grondexploitaties, welke door de raad 26 mei 2020 is besloten, staat hieronder de actuele stand van de voorziening verliezen grondexploitaties. We berekenen de voorzieningen op basis van de eindwaardeberekeningen vanuit de grondexploitaties.

(bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Soort	Voorziening per 1-1-2021	Onttrekking voorziening in 2021	Onttrekking voorziening in 2022 e.v. jaren	Voorziening per 31-12-2024
Jan Tooropstraat Oud Beijerland	In exploitatie	303	-303	0	0
Subtotaal		303	-303	0	0
Bedrijvenpark Hoeksche Waard	In exploitatie	3.975	0	-3.968	7
Totaal		4.278	-303	-3.968	7

Uit het overzicht blijkt dat er in 2021 voor een totaalbedrag van € 4,2 miljoen aan voorzieningen voor verwachte verliezen is gevormd. Dit bestaat voor € 0,3 miljoen uit voorzieningen voor bouwgrondexploitaties en € 3,9 miljoen voor de garantstelling voor het Bedrijvenpark Hoeksche Waard. In de begroting 2021 vormen wij verder geen aanvullende voorzieningen.

Risico's

De nieuwe gemeente Hoeksche Waard wil het risicomanagement verder professionaliseren. Hieronder valt:

- De periodieke actualisatie van de grondexploitaties.
- Het maken van risicoanalyses met behulp van algemeen toegepaste methodieken.
- Het houden van risicosessies met directbetrokkenen (projectleiders, beleidsmedewerkers, financieel adviseurs, controllers).
- Het gebruik van ratio's voor de bepaling van de omvang van het benodigde weerstandsvermogen.

In principe moeten de risico's binnen de grondexploitaties worden opgevangen. De resultaten van de grondexploitaties en de relatieve doorlooptijd ervan geven aan dat de financiële risico's beheersbaar zijn. Het saldo van de reserve grondexploitatie moet voldoende zijn om de financiële gevolgen van de risico's te dekken indien deze risico's niet binnen de grondexploitaties kunnen worden opgevangen. In de Meerjaren Prognose Grondexploitaties (MPG) zijn de risico's vertaald naar een gemiddeld financieel risico. Medio mei 2020 is het MPG door de raad vastgesteld en is de hoogte van de reserve grondexploitatie bijgesteld aan de hoogte van het totaal van alle gemiddelde risico's van alle grondexploitaties.

3.8 Regio Deal

Inleiding

Het samenwerkingsverband Zuid-Hollandse Delta en het Rijk hebben op 17 juli 2020 een Regio Deal gesloten. Met deze deal investeert het Rijk 7,5 miljoen in het versterken en verbeteren van de kwaliteit van leven, werken en wonen in de regio. In de Zuid-Hollandse Delta werken de gemeenten op de eilanden Goeree-Overflakkee, Hoeksche Waard en Voorne-Putten samen aan een aantal grote opgaven.

In een Regio Deal werken Rijk en regio samen aan gebiedsgerichte opgaven om de kwaliteit van leven, werken, wonen, ondernemen, veiligheid, onderwijs en recreëren in regio's verspreid over Nederland te vergroten. De eilanden hebben voor hun ambities een bedrag van € 7,5 miljoen van het Rijk ontvangen en dragen daar zelf nog eens € 7,5 miljoen aan bij. Met de extra investering van het Rijk kan de regio deze opgaven sneller en beter aanpakken.

Thema's

De samenwerkende gemeenten gaan door de ondertekening van de Regio Deal samen aan de slag op het gebied van duurzaamheid, agrifood, landschap en toerisme en onderwijs en arbeidsmarkt

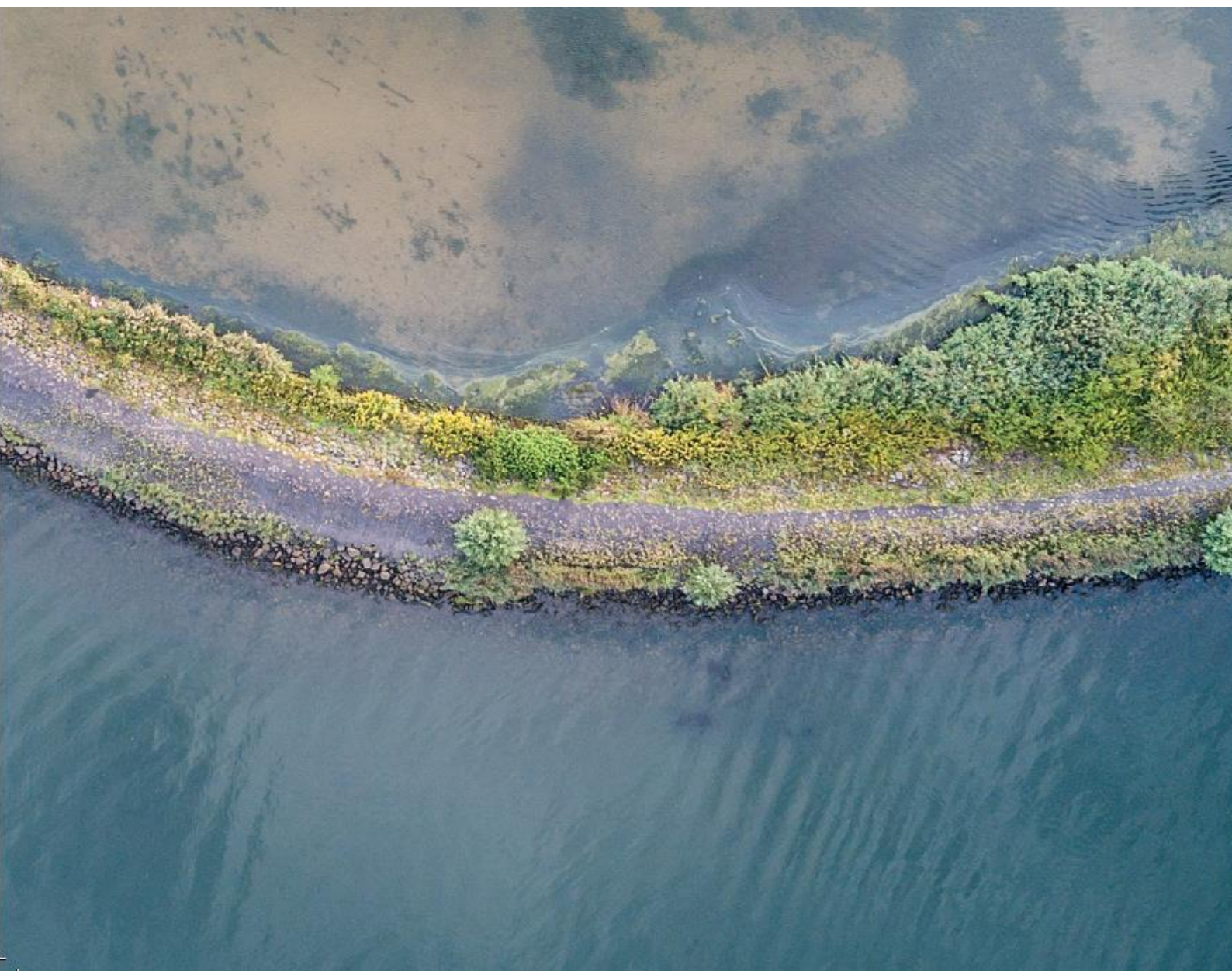
Projecten

De ambities worden met grote én kleine projecten gerealiseerd. Zo komt er een proef met mobiele zonnecellen bij een agrarisch bedrijf, om te kijken of het lukt zelfvoorzienend te worden. Daarnaast wordt er geëxperimenteerd met bokashi. Dit is een vorm van fermenteren van organisch materiaal zonder CO₂-uitstoot. Daarnaast wordt het netwerk van waterstofvulstations in de regio uitgebreid.

Met de herstructurering van de verouderde campings en de transformatie van oude jachthaven naar veelzijdig watercentrum zet men de eerste stappen op het gebied van toerisme. De projecten om de natuur van het Haringvliet meer bekend, toegankelijk en beleefbaar te maken, worden nu opgestart. De gemeenten willen bovendien zorgen voor een 'dekkend onderwijsaanbod' in de regio, voor de sectoren agrifood, toerisme en recreatie, duurzaamheid, zorg en innovatie-techniek. Daarbij zijn de drie campussen in Goeree-Overflakkee, Brielle en Hoeksche Waard belangrijk. In aanvulling daarop komt een regionale online vacaturebank, waar werkzoekenden in één oogopslag zien welke vacatures in de Zuid-Hollandse Delta openstaan.

Risico's

De Regio Deal is niet iets alleen van de overheid. In de zogenaamde triple helix maken ook het onderwijs en ondernemers deel uit van de samenwerking. Er moet nog inzet gepleegd worden om voldoende partijen met voldoende doorzettingskracht aan deze deal te verbinden. Door de coronacrisis zijn voor sommige partijen de prioriteiten anders komen te liggen. Dit zal in 2021 duidelijk worden.

4. Financiële Positie

4.1 Grondslagen en uitgangspunten

Dit hoofdstuk geeft de uitgangspunten en grondslagen voor deze begroting weer. Daarnaast bevat het hoofdstuk het programmaplan, het overzicht van incidentele baten en lasten, het overzicht structurele en incidentele mutaties in reserves, een overzicht met de algemene dekkingsmiddelen, de overhead, de vennootschapsbelasting en de post onvoorzien, het investeringsoverzicht en het overzicht van reserves en voorzieningen. Verder is de geprognosticeerde balans weergegeven.

In deze begroting zijn de volgende uitgangspunten en grondslagen gehanteerd:

Grondslagen en uitgangspunten 2021	
Onderwerp	Uitgangspunt
Algemeen	Een Programmabegroting die voldoet aan de eisen van de BBV en die structureel sluitend is vanaf 2022. Een Programmabegroting die voldoet aan onze eigen beleidslijnen vastgesteld in de Nota 'Reserves en voorzieningen' en Nota 'Waardering en afschrijving vaste activa'.
Loonstijging	Prijsindex CPB, uit Meicirculaire 2020 Gemeentefonds: Overheidsconsumptie, beloning werknemers: 3,1 % De cao voor gemeenten loopt tot 1 januari 2021. Er is nog geen duidelijkheid over een nieuwe cao na 1-1-2021.
Prijsstijging	Prijsindex CPB, uit Meicirculaire 2020 Gemeentefonds: Prijs bruto binnenlands product: 1,8 %
Meerjarenperspectief	In 2021 worden de lonen (zie 'loonstijging') en prijzen (zie 'prijsstijging') ten opzichte van 2020 geïndexeerd. Vanaf 2022 worden de lonen en prijzen constant gehouden (geen index).
Onvoorzien uitgaven	Deze post is gebaseerd op € 1 per inwoner en is afgerond op € 90.000
Omslagrente	Volgens Omslagrenteberekening BBV, deze wordt bij het opstellen van de Programmabegroting berekend
Rentepercentage nieuwe geldleningen	- Kortlopende geldleningen: -/- 0,4% - Langlopende geldleningen: 0,41% (voor 25 jaar vast)
Rentetoerekening	De rente wordt via de renteomslag doorbelast aan de betreffende taakvelden.
Rentebijbeschrijving op reserves en voorzieningen	Vindt niet plaats (met uitzondering van voorzieningen gewaardeerd op contante waarde).
Berekening externe uren	De uitgangspunten voor het berekenen van de uurtarieven zijn de gemiddelde loonsom per team, gedeeld door het aantal productieve uren met daarop een opslag van de overhead.
Tarieven OZB en RZB	Het tarief voor 2021 passen we aan, aan de ontwikkeling van de waarden van het onroerend goed van het voorgaande jaar. Daarna passen we het tarief aan, op basis van de prijsstijging netto materiële consumptie.
Tarieven overige belastingen - Haven- en kadegelden - Hondenbelasting - Lijkbezorgingsrechten - Marktgelden - Omgevingsvergunningen - Overige legestarieven - Rioolheffing - Toeristenbelasting - Afvalstoffenheffing	Aanpassen aan de prijsstijging bruto binnenlands product voor zover de grens van wettelijke voorschriften (maximumtarief of meer dan 100% kostendekkend) niet structureel wordt overschreden.

Privaatrechtelijke opbrengsten/ Huuropbrengsten	Aanpassen aan de prijsstijging bruto binnenlands product, tenzij er specifieke (meerjarige) afspraken zijn gemaakt (bijvoorbeeld bij huurovereenkomsten)
Subsidies (tot subsidie uitvoeringsregels geharmoniseerd zijn)	<i>Structurele subsidies</i> Aanpassen aan de prijsstijging bruto binnenlands product • <u>Regionale subsidies:</u> Conform maatwerk afspraken • <u>(Budget-/Exploitatie) subsidies:</u> Aanpassen aan de prijsstijging bruto binnenlands product • <u>Waarderingssubsidies:</u> Tijdvak loopt van 2018-2021; geen indexering <i>Incidentele subsidies</i> • <u>(Project-/Incidentele) subsidies:</u> Geen inflatiecorrectie (vaste bedragen)
Aantal inwoners	1 januari 2020: 87.394 (GBA) De stijging van het aantal inwoners wordt berekend door een factor van 2,1 inwoners te hanteren per extra woning. Dit resulteert in de volgende inwonersaantallen: 1 januari 2021: 88.210 1 januari 2022: 89.295 1 januari 2023: 90.270 1 januari 2024: 91.324
Aantal woningen	1 januari 2020: 37.820 (BAG) De stijging van het aantal woningen is gebaseerd op de aantallen uit het Woningbouwprogramma Dit resulteert in het volgende aantal woningen: 1 januari 2021: 38.205 (WBP: +385) 1 januari 2022: 38.722 (WBP: +517) 1 januari 2023: 39.186 (WBP: +464) 1 januari 2024: 39.689 (WBP: +503)
Aantal huishoudens	1 januari 2021: 37.479 1 januari 2022: 37.940 1 januari 2023: 38.354 1 januari 2024: 38.802
Aantal inwoners onder 18 jaar	1 januari 2021: 17.122 1 januari 2022: 17.333 1 januari 2023: 17.522 1 januari 2024: 17.726
Aantal inwoners boven de 65 jaar	1 januari 2021: 19.789 1 januari 2022: 20.033 1 januari 2023: 20.252 1 januari 2024: 20.488
Aantal huishoudens met een laag inkomen	1 januari 2021: 9.150 1 januari 2022: 9.263 1 januari 2023: 9.364 1 januari 2024: 9.473
Aantal bijstandsgerechtigden	1 januari 2021: 845 1 januari 2022: 894 1 januari 2023: 929 1 januari 2024: 941
Aantal leerlingen VO	Per oktober 2020 e.v. jaren: 3.297
Aantal bedrijfsgebouwen	1 januari 2021: 9.806 1 januari 2022: 9.927 1 januari 2023: 10.035 1 januari 2024: 10.152

4.2 Overzicht van baten en lasten

Onderstaand overzicht bevat de baten, de lasten en de mutaties in de reserves (bedragen x €1.000).

(bedragen x €1.000)												
Programma	2021			2022			2023			2024		
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo
0. Bestuur en ondersteuning	1.154	-8.506	-7.351	1.151	-8.654	-7.503	1.151	-8.297	-7.147	1.151	-8.294	-7.143
1. Veiligheid	108	-9.174	-9.066	108	-9.003	-8.896	108	-9.003	-8.896	108	-9.003	-8.895
2. Verkeer, vervoer en openbare ruimte	20.234	-42.512	-22.278	20.174	-41.559	-21.385	20.373	-42.588	-22.216	20.470	-42.785	-22.314
3. Economie	1.279	-4.136	-2.857	333	-2.640	-2.306	333	-2.507	-2.173	333	-1.945	-1.612
4. Onderwijs	823	-6.059	-5.236	823	-6.273	-5.450	823	-6.182	-5.359	823	-6.111	-5.288
5. Sport, cultuur en recreatie	1.899	-11.840	-9.941	1.899	-11.396	-9.497	1.898	-11.123	-9.225	1.899	-10.734	-8.834
6. Sociaal Domein	15.094	-66.194	-51.100	14.875	-64.293	-49.417	14.897	-62.586	-47.690	14.897	-62.435	-47.539
7. Volksgezondheid en milieu	7	-7.160	-7.153	7	-6.577	-6.570	7	-6.525	-6.518	7	-6.371	-6.363
8: Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening	6.815	-10.983	-4.168	4.818	-9.206	-4.388	5.883	-10.181	-4.298	4.571	-8.455	-3.884
Algemene Dekkingsmiddelen*	142.569	-3.672	138.897	139.360	-2.597	136.763	136.911	-1.786	135.125	137.048	-1.775	135.273
Overhead	172	-32.210	-32.039	172	-28.413	-28.242	172	-27.499	-27.327	172	-26.343	-26.172
Vennootschapsbelasting	0	-16	-16	0	-16	-16	0	-16	-16	0	-16	-16
Bedrag onvoorzien	0	-87	-87	0	-87	-87	0	-87	-87	0	-87	-87
Saldo van baten en lasten	190.155	-202.549	-12.395	183.720	-190.714	-6.993	182.555	-188.381	-5.826	181.479	-184.354	-2.875
Onttrekkingen aan reserves (baten) / Stortingen in reserves (lasten):												
0. Bestuur en ondersteuning	8	-4	5	8	-4	5	8	-4	5	8	-4	5
1. Veiligheid	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2. Verkeer, vervoer en openbare ruimte	4.901	-4.155	747	463	-0	463	618	-0	617	618	-0	617
3. Economie	738	0	738	233	0	233	233	0	233	233	0	233
4. Onderwijs	424	-216	208	337	-216	120	294	-216	77	294	-216	77
5. Sport, cultuur en recreatie	750	-446	304	771	-76	695	749	-76	673	485	-76	409
6. Sociaal Domein	2.619	-1.100	1.519	1.854	-121	1.733	487	-121	366	385	-121	264
7. Volksgezondheid en milieu	351	0	351	231	0	231	187	0	187	5	0	5
8: Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening	755	-1.427	-672	629	-139	490	579	-78	501	189	-78	111
Algemene Dekkingsmiddelen*	2.000	-6.623	-4.623	0	-3.587	-3.587	0	0	0	0	0	0
Overhead	9.181	-2.165	7.016	4.594	-1.165	3.429	2.649	-165	2.484	1.378	-165	1.213
Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bedrag onvoorzien	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal onttrekkingen aan / stortingen in reserves	21.728	-16.136	5.592	9.120	-5.308	3.812	5.803	-660	5.142	3.595	-660	2.935
Resultaat meerjarenbegroting 2021-2024	211.883	-218.685	-6.802	192.840	-196.022	-3.182	188.358	-189.042	-684	185.074	-185.014	60
Waarvan incidenteel	-29.026	32.328	3.302	-10.525	13.716	3.191	-4.356	5.086	729	-1.253	1.223	-31
Structurele meerjarenbegroting 2021-2024	182.857	-186.358	-3.501	182.316	-182.307	9	184.002	-183.956	46	183.820	-183.791	29

*Dekkingsmiddelen conform BBV (taakveld 0.5 Treasury, 0.61 OZB woningen, 0.62 OZB-niet woningen, 0.64 Belastingen overig, 0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds)

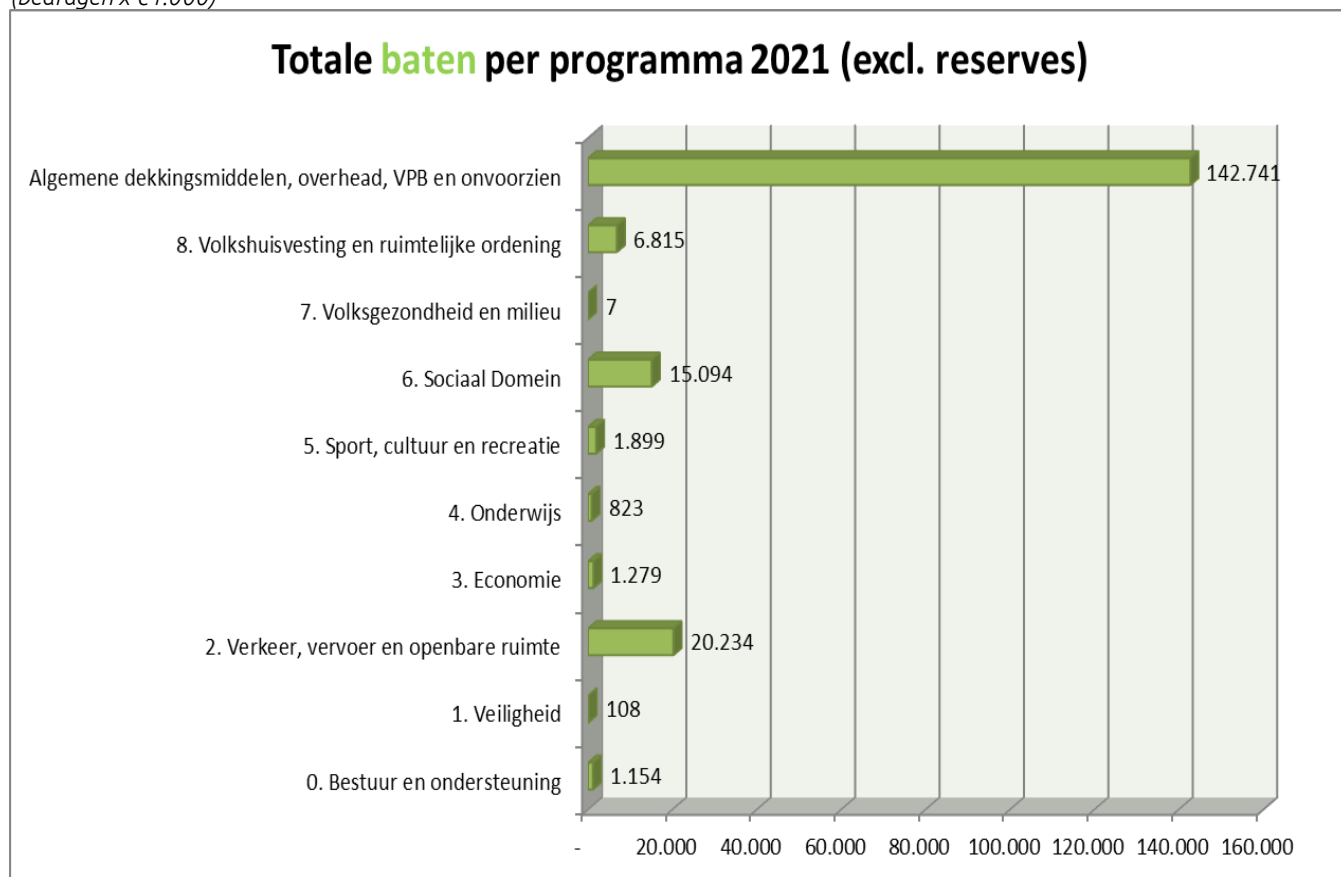
Het totaalbeeld van baten en lasten is als volgt:

(bedragen x €1.000)

Omschrijving	Jaar- rekening 2019	Actuele begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Baten	189.893	284.898	190.155	183.720	182.555	181.479
Lasten	-184.100	-225.593	-202.549	-190.714	-188.381	-184.354
Totaalsaldo van baten en lasten	5.793	59.304	-12.395	-6.993	-5.826	-2.875
Onttrekkingen reserves	28.664	55.504	21.728	9.120	5.803	3.595
Stortingen reserves	-31.112	-118.008	-16.136	-5.308	-660	-660
Begrotingsresultaat 2021 - 2024	3.345	-3.199	-6.802	-3.182	-684	60
Incidentele baten en lasten	-1.980	2.109	3.302	3.191	729	-31
Structureel begrotingssaldo 2021-2024	1.365	-1.090	-3.501	9	46	29

De verdeling van de lasten en baten is in onderstaande overzichten weergegeven:

(bedragen x €1.000)

(bedragen x €1.000)

4.3 Overzicht van incidentele baten en lasten

In onderstaand overzicht zijn de incidentele baten en lasten opgenomen. Dit zijn posten die eenmalig van toepassing zijn of waarvan de 'eindigheid' vaststaat. De incidentele lasten worden hierbij weergegeven als +/-; de incidentele baten als -/-

Prgr	T v	Incidentele posten (baten en lasten)	Lasten / baten	2021	2022	2023	2024	Toelichting belangrijkste posten
0	0.1	Dorpsgericht werken	Lasten	133	133	-	-	Incidentele lasten tbv incidentele beleidsmaatregelen
	0.1	Dorpsgericht werken initiatievenfonds	Lasten	200	200	-	-	
	0.1	Subtotaal incidentele baten/lasten		333	333	-	-	
		Totaal programma 0. Bestuur en ondersteuning		333	333	-	-	
Alg	0.4	Project HW: Teamontwikkeling college/directie/MT	Lasten	75	-	-	-	Incidentele projectlasten. Deze lasten worden gedekt uit de reserve Frictielasten.
	0.4	Project HW/P&O: Werken in de HW (H Camp)	Lasten	120	50	-	-	
	0.4	Project HW: Communicatie	Lasten	45	45	-	-	
	0.4	Project HW/H&F: Huisvesting	Lasten	677	677	677	467	
	0.4	Project HW/H&F: DIV	Lasten	150	150	150	-	
	0.4	Project HW: Dienstverlening (overhead)	Lasten	113	25	25	25	
	0.4	Project HW: Raad	Lasten	25	25	25	-	
	0.4	Project HW: Organisatieontw. algemeen	Lasten	50	-	-	-	
	0.4	Project HW: Functioneel beheer	Lasten	285	-	-	-	
	0.4	Team WMO	Lasten	94	24	24	-	
	0.4	Onttrekking reserve Frictiekosten	Onttrekking	-1.634	-996	-901	-492	
	0.4	Subtotaal incidentele baten/lasten		-	-	-	-	

Alg	0.4	Onttrekking reserve Fricatiekosten	Onttrekking	-2.000	-1.000	-	-	Overheveling van de reserve frictielasten naar de reserve Flankerend beleid. Opleiding en organisatie ontwikkeling, de fasering ivm de taakstelling personeel en maatregelen ihkv flankerend beleid dekken wij uit de reserve Flankerend beleid.
	0.4	Storting in reserve Flankerend Beleid	Storting	2.000	1.000	-	-	
	0.4	Fricatiekosten: opleiding en organisatie ontwikkeling	Lasten	400	-	-	-	
	0.4	Onttrekking reserve Flankerend Beleid	Onttrekking	-400	-	-	-	
	0.4	Fasering taakstelling personeel	Lasten	1.000	500	-	-	
	0.4	Onttrekking reserve Flankerend Beleid	Onttrekking	-1.000	-500	-	-	
	0.4	Flankerend beleid maatregelen	Lasten	3.118	1.208	861	-	
	0.4	Onttrekking reserve Flankerend Beleid	Onttrekking	-3.118	-1.208	-861	-	
	0.4	Subtotaal incidentele baten/lasten		-	-	-	-	
Alg	0.4	Onderzoek Datagedreven overheid	Lasten	100	150	-	-	Incidentele beleidsmaatregelen. De baten betreffen incidentele subsidies.
	0.4	Onttrekking reserve knelpunten	Onttrekking	-50	-	-	-	
	0.4	Onttrekking reserve omgevingswet	Onttrekking	-54	-3	-	-	
	0.4	Software	Lasten	8	8	-	-	
	0.4	Communicatie	Lasten	20	20	-	-	
	0.4	Team Werk	Lasten	35	-	-	-	
	0.4	Subtotaal incidentele baten/lasten		58	175	-	-	
Alg	0.64	Precario opbrengsten	Baten	-5.177	-	-	-	De precariobaten vervallen na 2021. Een deel geven wij terug aan de inwoners.
	0.64	Belastingkorting	Lasten	925	-	-	-	
	0.64	Storting algemene reserve (overschot precario)	Storting	1.036	-	-	-	
	0.64	Subtotaal incidentele baten/lasten		-3.216	-	-	-	
Alg	0.7	Fricatiekostenvergoeding	Baten	-3.587	-3.587	-	-	De Fricatiekostenvergoeding van het Rijk storten wij in de reserve.
	0.7	Storting in reserve frictiekosten	Storting	3.587	3.587	-	-	
	0.7	Subtotaal incidentele baten/lasten		0	0	-	-	
Alg	0.8	Inhuur personeel (omzetting struct. naar incidenteel)	Lasten	501	741	-	-	Incidentele inhuurbudgetten.
	0.8	Subtotaal incidentele baten/lasten		501	741	-	-	
Alg	0.10	Onttrekking aan de algemene reserve	Onttrekking	-2.000	-	-	-	Overheveling obv de risicoinventarisatie.
	0.10	Storting in de reserve weerstandsvermogen	Storting	2.000	-	-	-	
	0.10	Subtotaal incidentele baten/lasten		-	-	-	-	
		Totaal programma Algemene dekkingsmiddelen, overhead, VPB en onvoorzien		-2.656	915	-	-	
1	1.1	Incidentele bijdrage VR ZHZ (i.v.m. ingroei-model)	Lasten	66	-	-	-	
	1.1	Subtotaal incidentele baten/lasten		66	-	-	-	
1	1.2	APV-vergunningen	Lasten	75	-	-	-	
	1.2	Subtotaal incidentele baten/lasten		75	-	-	-	
		Totaal programma 1. Veiligheid		141	-	-	-	
2	2.1	Storting reserve kapitaallasten	Storting	425	-	-	-	De vrijval van de reserve openbare gebied voegen wij toe aan de algemene reserve.
	2.1	Programma Mobiliteit	Lasten	160	160	-	-	
	2.1	Maatregelen verkeersveiligheid	Lasten	50	50	-	-	
	2.1	Onttrekking reserve openbaar gebied	Onttrekking	-3.729	-	-	-	
	2.1	Storting in algemene reserve	Storting	3.729	-	-	-	
	2.1	Subtotaal incidentele baten/lasten		635	210	-	-	
2	2.5	Openbaar vervoer	Lasten	100	100	100	-	Incidentele beleidsmaatregelen. De baten betreffen incidentele
	2.5	Deltapontjes	Lasten	25	25	25	-	
	2.5	Subtotaal incidentele baten/lasten		125	125	125	-	
2	5.7	Gebiedsprogramma Hoeksche Waard	Lasten	100	-	-	-	Incidentele beleidsmaatregelen. De baten betreffen incidentele subsidies.
	5.7	Foodlab	Lasten	50	-	-	-	
	5.7	Ontw Hiterse kade	Lasten	50	-	-	-	
	5.7	Stimuleringsbijdrage Fort Buitensluis	Lasten	30	-	-	-	
	5.7	Stimuleringsbijdrage Fort Buitensluis	Baten	-30	-	-	-	
	5.7	Fabulous Farmers - act 13 gebiedsprogr.- inv.subs.	Lasten	34	34	-	-	
	5.7	Fabulous Farmers - act 13 gebiedsprogr.- inv.subs.	Baten	-34	-34	-	-	
	5.7	Toekomstbestendig perceel-act 11 gebiedsprogr.inv.	Lasten	43	43	-	-	
	5.7	Toekomstbestendig perceel-act 11 gebiedsprogr.inv.	Baten	-43	-43	-	-	
	5.7	Niet kerende grondbewerking-act 15 gebiedspr.inv.s	Lasten	25	5	-	-	
	5.7	Subtotaal incidentele baten/lasten		200	-	-	-	
7	7.5	Onttrekking reserve begraafplaatsen	Onttrekking	-776	-	-	-	Overheveling van de reserve naar de voorziening begraafplaatsen.
7	7.5	Storting in voorziening begraafplaatsen	Lasten	776	-	-	-	
7	7.5	Beheer begraafplaatsen binnendienst	Lasten	25	-	-	-	
	7.5	Subtotaal incidentele baten/lasten		25	-	-	-	
		Totaal programma 2. Verkeer, vervoer en Openbare ruimte		985	335	125	-	

3	3.1	Gebiedsvisie	Lasten	50	50	50	-	Incidentele beleidsmaatregelen.
	3.1	Uitvoeringsagenda vitale arbeidsmarkt	Lasten	135	125	155	-	De baten betreffen incidentele subsidies.
	3.1	Gebiedsmarketing Hoeksche Waard	Lasten	244	229	356	-	
	3.1	Subtotaal incidentele baten/lasten		429	404	561	-	
3	3.3	Detailhandelsvisie	Lasten	219	219	219	219	De incidentele lasten dekken wij uit de reserve.
	0	Onttrekking reserve Economie	Onttrekking	-219	-219	-219	-219	
	3.3	Subtotaal incidentele baten/lasten		-	-	-	-	
3	3.4	Actieplan economische gevolgen coronamaatregelen	Lasten	505	-	-	-	De incidentele lasten dekken wij uit de reserve.
	0	Onttrekking reserve Corona	Onttrekking	-505	-	-	-	
	3.4	Subtotaal incidentele baten/lasten		-	-	-	-	
		Totaal programma 4. Onderwijs		-	-	-	-	
5	5.1	Sportsubsidies buitensport	Lasten	50	50	50	-	
	5.1	Sportraad HW	Lasten	10	10	-	-	
	5.1	Brede impuls	Lasten	25	25	-	-	
	5.1	Ondersteuning jeugd topsporters	Lasten	10	10	-	-	Incidentele beleidsmaatregelen.
	5.1	Subtotaal incidentele baten/lasten		95	95	50	-	
5	5.2	Groene Sportvelden	Lasten	301	-	-	-	Eenmalige afboeking oude boekwaarde kunstgrasvelden.
	5.2	Onttrekking reserve ontwikkeling kernen	Onttrekking	-54	-54	-54	-54	
	5.2	Subtotaal incidentele baten/lasten		246	-54	-54	-54	
5	5.3	Kunst en cultuur algemeen	Lasten	124	117	63	-	
	5.6	St. Biblio HW	Lasten	140	163	163	-	
	5.6	Storting reserve uitvoeringsagenda cultuur	Storting	370	-	-	-	De incidentele lasten dekken wij voor een deel uit de reserve.
	5.6	Onttrekking reserve uitvoeringsagenda cultuur	Onttrekking	-64	-80	-226	-	
		Subtotaal incidentele baten/lasten		570	200	-	-	
5	5.5	Publieksbereik erfgoed vergroten	Lasten	51	51	51	-	Incidentele beleidsmaatregelen.
	5.5	Subtotaal incidentele baten/lasten		51	51	51	-	
		Totaal programma 5. Sport, cultuur en recreatie		963	293	47	-54	
6	6.1	Investeringsbudget Jeugdhulp	Lasten	130	140	-	-	
	6.1	Investeringsbudget SD: terugdringen instroom	Lasten	1.030	1.175	-	-	
	6.1	Inv. budget SD: versterking soc. infrastructuur	Lasten	149	155	-	-	
	6.1	Onttrekking reserve Sociaal domein	Onttrekking	-1.309	-1.470	-	-	
	6.1	Uitvoeringsprogramma T huis in de kern	Lasten	170	175	275	185	
	6.1	Regionaal jeugdbeleid	Lasten	35	35	35	35	
	6.1	Informatie en advies ouderen	Lasten	10	10	12	-	
	6.1	Onttrekking reserve Sociaal domein	Onttrekking	-215	-220	-322	-220	
	6.1	LHBT I beleid (Regenboogbeleid)	Lasten	9	9	-	-	
	6.1	LHBT I beleid (Regenboogbeleid)	Baten	-9	-9	-	-	
	6.1	Storting in reserve Sociaal domein	Storting	979	-	-	-	De incidentele lasten dekken wij uit de reserve.
	6.1	Onttrekking algemene reserve	Onttrekking	-979	-	-	-	
	6.1	Subtotaal incidentele baten/lasten		-	-	-	-	
6	6.1	Statushouders	Lasten	51	-	-	-	
	6.1	Bijstandsverlening	Lasten	155	-	-	-	
	6.1	Algemene voorzieningen W mo	Lasten	85	-	-	-	
	6.1	Uitvoeringsprogramma T huis in de kern	Lasten	143	100	-	-	
	6.1	Inclusie: Opvoeden&Opgroeien doen we samen IT AV	Lasten	126	151	-	-	
	6.1	Regionaal jeugdbeleid	Lasten	15	15	15	15	
	6.1	Jongerenparticipatie	Lasten	10	10	-	-	
	6.1	Algemene subsidies en bijdragen P&L	Lasten	5	-	-	-	Incidentele beleidsmaatregelen.
	6.1	Subtotaal incidentele baten/lasten		590	276	15	15	
6	6.2	Inclusie: Sterke schakels (wijkteams)	Lasten	10	10	10	10	
	6.2	Subtotaal incidentele baten/lasten		10	10	10	10	
6	6.3	Inclusie: Samen tegen armoede	Lasten	100	100	-	-	Incidentele beleidsmaatregelen.
	6.3	Subtotaal incidentele baten/lasten		100	100	-	-	
6	6.5	Inclusie: Werk voor iedereen	Lasten	430	113	-	-	Incidentele beleidsmaatregelen.
	6.5	Subtotaal incidentele baten/lasten		430	113	-	-	
6	6.71	W mo begeleiding ZIN	Lasten	5	-	-	-	
	6.71	Subtotaal incidentele baten/lasten		5	-	-	-	
		Totaal programma 6. Sociaal domein		1.136	499	25	25	

7	7.4	Programma Duurzaamheid	Lasten	318	198	155	-	De incidentele lasten dekken wij uit de reserve.
	7.4	Onttrekking algemene reserve	Onttrekking	-346	-226	-182	-	
	7.4	Subtotaal incidentele baten/lasten		-28	-28	-28	-	
7	7.4	Ruimtelijke ordening	Lasten	147	8	-	-	Incidentele beleidsmaatregelen.
	7.4	Omgevingsvisie KD	Lasten	200	-	-	-	
	7.4	Sloopkosten gymzaal Hoeckenisse	Lasten	113	-	-	-	
	7.4	Subtotaal incidentele baten/lasten		460	8	-	-	
		Totaal programma 7. Volksgezondheid en milieu		433	-19	-28	-	
8	8.1	Ruimtelijke ordening	Lasten	347	305	-	-	Incidentele beleidsmaatregelen.
	8.1	Ruimtelijke ordening	Lasten	67	-	-	-	
	8.1	Projecten RO	Baten	-58	-	-	-	
	8.1	Subtotaal incidentele baten/lasten		355	305	-	-	
8	8.1	Planologische procedures	Lasten	284	260	1.056	-	De incidentele lasten dekken wij met bijdragen van derden. Een deel van de bijdragen storten wij in de reserve.
	8.1	Planologische procedures	Baten	-855	-242	-1.013	-45	
	8.1	Ruimtelijke ordening	Baten	-	-	-	-35	
	8.1	Reserve ontwikkeling kernen	Storting	570	139	78	78	
	8.1	Adviesraad sociaal domein HW	Lasten	61	-	-	-	
	8.1	Onttrekking reserve ontwikkeling kernen	Onttrekking	-61	-156	-123	-	
	8.1	Subtotaal incidentele baten/lasten		-0	0	-2	-2	
8	8.1	Implementatie Omgevingswet	Lasten	694	473	456	189	De incidentele lasten dekken wij uit de reserve.
	8.1	Onttrekking reserve omgevingswet	Onttrekking	-694	-473	-456	-189	
	8.1	Storting reserve omgevingswet	Storting	432	-	-	-	
	8.1	Subtotaal incidentele baten/lasten		432	-	-	-	
8	8.3	Wonen: Short Stay / Flex wonen	Lasten	150	30	-	-	Incidentele beleidsmaatregelen.
	8.1	Subtotaal incidentele baten/lasten		150	30	-	-	
8	8.3	Programma Wonen	Lasten	177	95	-	-	Incidentele beleidsmaatregelen.
	8.3	Subtotaal incidentele baten/lasten		177	95	-	-	
8	8.3	Reserve ontwikkeling kernen	Storting	425	-	-	-	Incidentele storting in reserve.
	8.3	Subtotaal incidentele baten/lasten		425	-	-	-	
		Totaal programma 8. Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening		1.538	431	-2	-2	
Totaal incidentele lasten				16.774	8.990	5.008	1.145	
Totaal incidentele baten				-9.818	-3.920	-1.013	-80	
Saldo incidentele lasten en baten				6.956	5.069	3.995	1.065	
Totaal incidentele stortingen in reserves				15.554	4.726	78	78	
Totaal incidentele onttrekkingen aan reserves				-19.208	-6.605	-3.343	-1.173	
Saldo incidentele mutaties in reserves				-3.655	-1.879	-3.266	-1.096	
Totaalsaldo van incidentele baten en lasten				3.302	3.191	729	-31	

Toelichting bij staat van incidentele baten en lasten

In het bovenstaand overzicht zijn incidentele baten en lasten opgenomen. Dit zijn baten en lasten die zich eenmalig voordoen of 'eindig' zijn. Inzicht in de incidentele baten en lasten is van belang in het kader van het structurele begrotingsevenwicht (zie hierna).

Het merendeel van de incidentele lasten hebben betrekking op de beleidsvoornemens uit de (vorige) Perspectiefnota, die voor een beperkte periode (huidige raadsperiode) worden ingezet. Daarnaast hebben de incidentele lasten betrekking op frictiekosten (projectbegroting in verband met de herindeling). De incidentele baten betreffen met name de precariobaten (vervallen na 2021) en de frictiekostenvergoeding van het Rijk (vervallen na 2022). De incidentele mutaties in de reserves dienen ter dekking van de incidentele lasten.

Uit bovenstaand overzicht blijkt dat in de jaarschijven 2021 tot en met 2024 per saldo meer incidentele lasten dan incidentele baten zijn. Dit heeft een gunstig effect op het structurele begrotingsresultaat.

4.4 Structureel begrotingsevenwicht

De Begroting 2020-2023 moet op grond van artikel 189 van de Gemeentewet 'structureel' in evenwicht zijn. Dit houdt in dat de structurele lasten worden gedekt met structurele baten. De provincie gaf in haar brief 'toezicht jaarrekening 2019 gemeente Hoeksche Waard' aan dat het meerjarenperspectief 2021-2024 niet langer vanaf de jaarschijf 2022 structureel sluitend moet zijn, maar vanaf de jaarschijf 2024. De gewijzigde beleidslijn van de provincie houdt verband met de financiële onzekerheden als gevolg van de coronacrisis..

Het structurele begrotingsresultaat bestaat uit het begrotingsresultaat gecorrigeerd met de incidentele baten en lasten (zie onderdeel 'Overzicht van incidentele baten en lasten'). Door het begrotingsresultaat te normaliseren voor het saldo van incidentele baten en lasten, ontstaat het begrotingsresultaat dat gebaseerd is op de structurele baten en lasten. Het beeld is dan als volgt:

(bedragen x €1.000)

Omschrijving	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
Begrotingsresultaat 2021 - 2024	-6.802	-3.182	-684	60
Incidentele baten en lasten	3.302	3.191	729	-31
Structureel begrotingssaldo 2021-2024	-3.501	9	46	29

Bovenstaand overzicht geeft inzicht in de mate waarin de structurele lasten worden gedekt door structurele baten, nadat de incidentele lasten en baten zijn geëlimineerd. De tabel laat vanaf 2022 een structureel sluitende begroting zien.

4.5 Structurele en incidentele mutaties in reserves

In onderstaande tabellen zijn per programma de structurele en incidentele stortingen en onttrekkingen aan de reserves opgenomen.

In het BBV staat dat alle stortingen en onttrekkingen aan de reserves van incidentele aard zijn. Er zijn echter afwijkingen mogelijk. Wanneer een bestemmingreserve wordt gevormd voor de dekking van een investering (met economisch nut), is de dekking structureel geregeld. Door de stortingen en onttrekkingen aan dit soort reserves apart inzichtelijk te maken, is duidelijk dat deze structureel zijn. Bij de bepaling van het structurele evenwicht van de begroting (structurele lasten worden gedekt door structurele baten) kan met de stortingen en onttrekkingen aan deze reserves rekening worden gehouden.

Het overzicht geeft een beeld in hoeverre het exploitatieresultaat wordt beïnvloed door structurele en incidentele mutaties in de reserves

(bedragen x €1.000)

Programma	Inc/ str	2021		2022		2023		2024	
		Baten (onttrekking aan reserve)	Lasten (storting in reserve)	Baten (onttrekking aan reserve)	Lasten (storting in reserve)	Baten (onttrekking aan reserve)	Lasten (storting in reserve)	Baten (onttrekking aan reserve)	Lasten (storting in reserve)
0. Bestuur en ondersteuning	Incidenteel	2.000.000	2.000.000	-	-	-	-	-	-
	Structureel	8.460	3.660	8.460	3.660	8.460	3.660	8.460	3.660
1. Veiligheid	Incidenteel	-	-	-	-	-	-	-	-
	Structureel	-	-	-	-	-	-	-	-
2. Verkeer, vervoer en openbare ruimte	Incidenteel	4.505.488	4.154.137	-	-	-	-	-	-
	Structureel	395.759	380	463.357	380	617.520	380	617.520	380
3. Economie	Incidenteel	724.000	-	219.000	-	219.000	-	219.000	-
	Structureel	13.741	-	13.741	-	13.741	-	13.741	-
4. Onderwijs	Incidenteel	-	-	-	-	-	-	-	-
	Structureel	424.461	216.393	336.505	216.393	293.869	216.393	293.869	216.393
5. Sport, cultuur en recreatie	Incidenteel	118.100	370.000	133.800	-	279.800	-	53.800	-
	Structureel	631.804	75.950	636.820	75.950	469.062	75.950	431.416	75.950
6. Sociaal domein	Incidenteel	2.564.170	979.356	1.689.364	-	321.864	-	219.864	-
	Structureel	116.185	121.110	164.961	121.110	164.961	121.150	164.961	121.150
7. Volksgezondheid en milieu	Incidenteel	345.567	-	225.567	-	182.067	-	-	-
	Structureel	5.000	-	5.000	-	5.000	-	5.000	-
8. Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening	Incidenteel	694.215	1.427.033	629.282	139.000	578.500	77.800	188.996	77.800
	Structureel	-	-	-	-	-	-	-	-
Algemene dekkingsmiddelen, overhead, Vpb en	Incidenteel	8.256.582	6.622.984	3.707.507	4.586.984	1.762.070	-	491.691	-
	Structureel	924.566	164.984	886.693	164.984	886.693	164.984	886.693	164.984
Totaal		21.728.098	16.135.987	9.120.057	5.308.461	5.802.607	660.317	3.595.011	660.317
Waarvan incidenteel		19.208.122	15.553.510	6.604.520	4.725.984	3.343.301	77.800	1.173.351	77.800
Waarvan structureel		2.519.976	582.477	2.515.537	582.477	2.459.306	582.517	2.421.660	582.517

Uit de tabel blijkt dat het merendeel van de mutaties in de reserves van incidentele aard is. De structurele reservemutaties hebben met name betrekking op mutaties in het kader van (de dekking van) kapitaallasten uit reserves.

4.6 Investeringsoverzicht

Het investeringsoverzicht 2021-2024 is hieronder weergegeven. De afschrijvingslasten van deze investeringen zijn verwerkt in de begroting 2021 en de meerjarenraming 2022-2024.

De investeringsbedragen kleiner dan € 25.000 zijn, conform de notitie 'Activa, activering en afschrijving activa' direct ten laste gebracht van de exploitatie (als exploitatiebudget opgenomen). Bij het vaststellen van de begroting worden alleen de investeringen voor het begrotingsjaar 2020 beschikbaar gesteld. De investeringen in de jaarschijven 2022 tot en met 2024 geven een verdere doorkijk. Dit betekent echter niet dat hiermee de investeringskredieten al zijn geautoriseerd. In de periode 2021-2024 zijn in totaal € 65 miljoen aan nieuwe investeringen gepland.

(bedragen x €1.000)

Investerings				Investeringsbedragen				Afschrijving			
Taakveld	Omschrijving	Jaar	Afschr.	2021	2022	2023	2024	2021	2022	2023	2024
		aanschaf	termijn								
0.4	Vervanging opslag	2021	4	38					10	10	10
0.4	Vervanging Wifi netwerk gemeenten	2021	4	75					19	19	19
0.4	Bladveger 2021 KRD	2021	10	30					3	3	3
0.4	Maaimachine Ransomes STR	2021	10	52					5	5	5
0.4	Krediet verbouwing oude raadhuys OBL	2021	20	368					18	18	18
0.4	Krediet installaties oude raadhuys OBL	2021	10	481					48	48	48
0.4	Vervanging back-up voorziening	2022	4		25					6	6
0.4	Vervanging uitwijkvoorziening	2022	4		250					63	63
0.4	Werkplekken vm Binnenmaas Cromstrijen	2022	4		210					53	53
0.4	Vervanging serverruimte Oud-Beijerland	2022	4		120					30	30
0.4	Vervanging datacenter	2022	4		950					238	238
0.4	iPads raads- en burgerleden	2022	4		100					25	25
0.4	Vervanging servers en switches	2022	4		150					38	38
0.4	Vervanging server rioolgemaal	2022	6		35					6	6
0.4	stelpost vervoermiddelen gemeente HW	2023	10			130					13
Totaal (vervangings) investeringen											
Taakveld 0.4: Overhead				1.044	1.840	130	0	0	103	560	573
2.1	Invest. realisatie ontsluiting Zuid-West (dekk.reserve)	2021	40	3.850	3.850					193	193
2.1	Bijdrage maatregelenpakket renovatie Heinenoordtunnel	2021	40	176	1.766					49	49
2.1	Wegen 2021	2021	25	1.491					60	60	60
2.1	Wegen 2021	2021	40	970					24	24	24
2.1	Verkeersvoorzieningen & straatmeubilair 2021	2021	15	514					34	34	34
2.1	Openbare verlichting Armaturen 2021	2021	20	158					8	8	8
2.1	Openbare verlichting Masten 2021	2021	40	390					10	10	10
2.1	Civiele kunstwerken 2021	2021	25	485					19	19	19
2.1	Wegen 2022	2022	25		838					34	34
2.1	Wegen 2022	2022	40		2.361					59	59
2.1	Verkeersvoorzieningen & straatmeubilair 2022	2022	15		500					33	33
2.1	Openbare verlichting Armaturen 2022	2022	20		1.209					60	60
2.1	Openbare verlichting Masten 2022	2022	40		1.002					25	25
2.1	Civiele kunstwerken 2022	2022	25		65					3	3
2.1	Wegen 2023	2023	25			1.714					69
2.1	Wegen 2023	2023	40			1.601					40
2.1	Openbare verlichting Armaturen 2023	2023	20			1.223					61
2.1	Openbare verlichting Masten 2023	2023	40			896					22
2.1	Civiele kunstwerken 2023	2023	25								
2.1	Wegen 2024	2024	40				1.000				
2.1	Openbare verlichting Armaturen 2024	2024	20				301				
2.1	Openbare verlichting Masten 2024	2024	40				149				
2.1	Civiele kunstwerken 2024	2024	25				30				
Totaal (vervangings) investeringen											
Taakveld 2.1: Verkeer en Vervoer				8.033	11.591	5.434	1.480	0	155	610	802
2.3	Havens 2021 40 jaar	2021	40	1.951					49	49	49
2.3	Havens 2021 25 jaar	2021	25	89					4	4	4
2.3	Havens 2022 40 jaar	2022	40		2.040					51	51
2.3	Havens 2024 40 jaar	2024	40				25				
2.3	Havens 2024 25 jaar	2024	25				39				
Totaal (vervangings) investeringen											
Taakveld 2.3: Recreative havens				2.040	2.040	0	64	0	52	103	103
2.4	Beschoeiingen 2021	2021	20	1.590					80	80	80
2.4	Beschoeiingen 2022	2022	20		1.460					73	73
2.4	Beschoeiingen 2023	2023	20			364					18
2.4	Beschoeiingen 2024	2024	20				352				
Totaal (vervangings) investeringen				0	0	0	0	0	0	0	0
Taakveld 2.4: Economische havens en waterwegen				1.590	1.460	364	352	0	80	152	171

(bedragen x €1.000)

5.2	SV Heinenoord veld 1 kunstgras	2021	15	260					17	17	17	
5.2	Aanleg van kunstgras korfbalvereniging Korbatjo	2021	15	220					15	15	15	
5.2	Kunstgras ivm capaciteitstekort Zinkwegse Boys	2021	15	500					33	33	33	
5.2	Toplaag kunstgrasveld SSS sportcomplex Klaaswaal	2021	15	275					18	18	18	
5.2	Toplaag kunstgrasveld NSVV veld 2 sportcomplex Numansdorp	2021	15	275					18	18	18	
5.2	Toplaag kunstgrasveld SHO veld 1 sportcomplex Oud-Beijerland	2021	15	275					18	18	18	
5.2	Toplaag kunstgrasveld SHO veld 2 sportcomplex Oud-Beijerland	2021	15	275					18	18	18	
5.2	Toplaag kunstgrasveld VV Strijen	2021	15	275					18	18	18	
5.2	Oranje Zwart Veld 1 natuurgras	2022	15		58					4	4	
5.2	VV 's Gravendeel T1 natuurgras	2022	15		58					4	4	
5.2	Vervangen sportvelden 2023	2023	15			100					7	
	Totaal (vervangings) investeringen											
	Taakveld 5.2: Sportaccommodaties			2.355	116	100	0	0	157	165	171	
5.7	Ford Connect (3-VJS-61) incl. maxilift BNM	2021	10	42					4	4	4	
5.7	Ford Transit (3-VJS-62) BNM	2021	10	26					3	3	3	
5.7	Ford Transit (3-VJS-63) BNM	2021	10	26					3	3	3	
5.7	Ford Transit (3-VJS-64) riolering inclDoorspuitapp	2021	10	48					5	5	5	
5.7	Ford Transit (3-VJS-65) BNM	2021	10	26					3	3	3	
5.7	Vrachtauto incl. opbouw (BZ-PD-09) BNM	2021	15	210					14	14	14	
5.7	Voorzieningen honden 2021	2021	15	150					10	10	10	
5.7	Speelvoorzieningen 2021	2021	10	455					45	45	45	
5.7	Ford Transit met kraan (9-VZJ-45) BNM	2022	10		45					5	5	
5.7	Ford Transit (1-VSZ-51) BNM	2022	10		25					3	3	
5.7	Voorzieningen honden 2022	2022	15		350					23	23	
5.7	Speelvoorzieningen 2022	2022	10		393					39	39	
5.7	Speelvoorzieningen 2023	2023	10			446					45	
5.7	Speelvoorzieningen 2024	2024	10				556					
	Totaal (vervangings) investeringen											
	Taakveld 5.7: Openbaar groen en recreatie			983	813	446	556	0	86	156	201	
6.1	MFA het Talent Strijen	2021	40	1.265					43	43	43	
	Totaal (vervangings) investeringen											
	Taakveld 6.1: Samenkracht en burgerparticipatie			1.265	0	0	0	0	43	43	43	
6.4	Stelpost machines Werkbedrijf 2021	2021	10	50					5	5	5	
	Totaal (vervangings) investeringen											
	Taakveld 6.4: Begeleide participatie			50	0	0	0	0	5	5	5	
7.2	Gemeentelijk Riolerings Plan 2021 67 jaar	2021	67	4.264					64	64	64	
7.2	Gemeentelijk Riolerings Plan 2021 15 jaar	2021	15	1.660					111	111	111	
7.2	Gemeentelijk Riolerings Plan 2021 10 jaar	2021	10	50					5	5	5	
7.2	Gemeentelijk Riolerings Plan 2022 67 jaar	2022	67		4.264					64	64	
7.2	Gemeentelijk Riolerings Plan 2022 15 jaar	2022	15		794					53	53	
7.2	Gemeentelijk Riolerings Plan 2023 67 jaar	2023	67			4.264					64	
7.2	Gemeentelijk Riolerings Plan 2023 15 jaar	2023	15			799					53	
7.2	Gemeentelijk Riolerings Plan 2024 67 jaar	2024	67				4.264					
7.2	Gemeentelijk Riolerings Plan 2024 15 jaar	2024	15				803					
	Totaal (vervangings) investeringen											
	Taakveld 7.2: riolering			5.974	5.058	5.063	5.067	0	179	296	413	
7.5	Urnenmuur 2021	2021	25	60					2	2	2	
7.5	Gedenktekens 2021	2021	40	40					1	1	1	
7.5	Uitbreiding begraafplaats Oude Beijerland	2023	40			430					11	
	Totaal (vervangings) investeringen											
	Taakveld 7.5: begraafplaatsen			100	0	430	0	0	3	3	14	
Totaal investeringen					23.434	22.918	11.968	7.518	0	864	2.094	2.496

4.7 Reserves en voorzieningen

Inleiding

Het financiële beleid is onder te verdelen in diverse elementen, waaronder reserves en voorzieningen. De financiële positie van de reserves en voorzieningen is een uitwerking van het beleidskader dat de raad heeft vastgesteld. Op basis van de Beleidskadenota 'Reserves en voorzieningen Hoeksche Waard' zijn de reserves en voorzieningen geactualiseerd. Het inzicht in de financiële positie wordt jaarlijks geactualiseerd en maakt onderdeel uit van de behandeling van de begroting.

Doelstelling

Deze paragraaf geeft een actueel beeld van de reserves en voorzieningen. Het geeft inzicht in de status van de reserves en voorzieningen, zodat de gemeenteraad zijn kader stellende rol kan uitvoeren. Daaronder valt het vaststellen van de uitgangspunten van de diverse reserves en voorzieningen.

Totale omvang reserves en voorzieningen

De reservepositie is ruim voldoende. De totale omvang van de reserves per 31 december 2021 is € 180 miljoen, waarvan algemene reserves ad € 112 miljoen en bestemmingsreserves ad € 68 miljoen. Op basis van de risico-inventarisatie is € 2 miljoen vanuit de algemene reserve toegevoegd aan de reserve 'weerstandvermogen'.

De vrij besteedbare algemene reserve per 31 december 2021 bedraagt € 102 miljoen en de reserve 'weerstandscapaciteit' € 10 miljoen ter dekking van de geïnventariseerde risico's (zie risicoprofiel paragraaf 3.2 Weerstandvermogen en risicobeheersing).

In volgend overzicht is het meerjarenbeeld van de reserves en voorzieningen voor de jaarschijven 2021-2024 opgenomen. Dit is overigens exclusief de negatieve begrotingssaldi (totaal 11 miljoen) over de jaren 2021-2024. Indien we rekening houden met de onttrekkingen van de negatieve begrotingssaldi, dan is per 31-12-2024 sprake van een vrij besteedbare algemene reserve van € 91 miljoen (102 miljoen -/- 11 miljoen negatieve begrotingssaldi over de periode 2021-2024). Onze gemeente beschikt hiermee over een solide reservepositie.

(bedragen x €1.000)

	1-1-2021	Vermeer- deringen	Verminder- ingen	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024
Meerjarenoverzicht reserves							
Algemene reserves:	108.524	6.765	2.979	112.309	112.309	112.309	112.309
Algemene reserve*	100.624	4.765	2.979	102.409	102.409	102.409	102.409
Algemene reserve weerstandsvermogen	7.900	2.000	-	9.900	9.900	9.900	9.900
Bestemmingsreserves:							
Dekkingsreserve afschrijvingen:	41.903	510	1.827	40.586	38.860	37.190	35.559
Reserve kapitaallasten	41.903	510	1.827	40.586	38.860	37.190	35.559
Egalisatiereserves:	6.702	288	4.979	2.011	1.815	1.619	1.423
Reserve onderhoud openbaar gebied	3.729	-	3.729	-	-	-	-
Reserve onderhoud gebouwen	2.197	288	474	2.011	1.815	1.619	1.423
Reserve begraafplaatsen	776	-	776	-	-	-	-
Overige bestemmingsreserves:	27.968	8.573	11.942	24.598	22.708	19.432	18.325
Reserve integraal Huisvestingplan (IHP)	6.799	209	219	6.789	6.778	6.767	6.755
Reserve sociaal domein	3.491	979	1.618	2.852	1.138	792	572
Reserve fractiebudget	23	-	-	23	23	23	23
Reserve grondexploitatie	659	-	-	659	659	659	659
Reserve ontwikkeling kernen	4.766	995	115	5.646	5.575	5.476	5.500
Reserve knelpunten organisatie	50	-	50	-	-	-	-
Reserve invoering omgevingswet	2.068	432	748	1.752	1.275	819	630
Reserve frictiekosten samenvoeging	1.956	3.587	3.710	1.834	3.449	2.572	2.080
Reserve uitvoeringsagenda cultuur	-	370	64	306	226	-	-
Reserve economie	1.095	-	219	876	657	438	219
Reserve Energietransitie (Energiefonds)	753	-	346	408	182	-	-
Reserve innovatie sociaal domein (innovatiefonds)	670	-	-	670	670	670	670
Reserve corona	335	-	335	-	-	-	-
Reserve flankerend beleid	5.302	2.000	4.518	2.784	2.076	1.215	1.215
Totaal reserves	185.097	16.136	21.728	179.504	175.693	170.551	167.616

* excl. Begrotingsresultaten 2021-2024

	1-01-2021	Vermeer- deringen	Verminder- ingen	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024
Meerjarenoverzicht voorzieningen							
Voorzieningen:							
Voorziening pensioenen voormalig bestuurders	4.258	86	223	4.121	3.978	3.834	3.691
Voorziening wachtgeld voormalig bestuurders	602	-	172	430	277	143	60
Voorziening riolering	9.622	-	45	9.577	9.401	9.122	8.864
Egalisatievoorziening omgevingsvergunning	355	-	-	355	355	355	355
Voorziening regionaal bedrijventerrein	3.975	-	-	3.975	3.975	3.975	7
Voorziening baggeren	-	437	25	412	209	54	48
Voorziening Civieltechnische kunstwerken	-	390	262	128	155	205	0
Voorziening begraafplaatsen	-	785	-	785	802	709	635
Totaal voorzieningen	18.812	1.698	726	19.784	19.153	18.398	13.660
Totaal reserves en voorzieningen	203.909	17.834	22.454	199.289	194.846	188.948	181.276

4.8 Geprognosticeerde balans

De geprognosticeerde balans voor de jaren 2021-2024 is hieronder weergegeven.

Activa

(bedragen x € 1000)

ACTIVA	31-12-2020	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024
Totaal Vaste activa	270.463	283.180	293.906	293.565	288.484
(Im)Materiële vaste activa	238.794	252.411	264.101	264.199	259.535
Financiële vaste activa: Kapitaalverstrekkingen	9.940	9.940	9.940	9.940	9.940
Financiële vaste activa: Leningen	21.602	20.702	19.738	19.299	18.882
Financiële vaste activa: Uitzettingen > 1 jaar	127	127	127	127	127
Totaal Vlottende activa	28.676	29.414	29.340	28.376	27.470
Voorraden: Onderhanden werk	426	1.164	1.090	126	-780
Uitzettingen < 1 jaar	22.000	22.000	22.000	22.000	22.000
Liquide Middelen	0	0	0	0	0
Overlopende activa	6.250	6.250	6.250	6.250	6.250
Totaal Activa	299.139	312.594	323.246	321.940	315.954

Passiva

(bedragen x € 1000)

PASSIVA	31-12-2020	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024
Totaal Vaste Passiva	247.012	260.571	273.831	276.284	269.713
Eigen vermogen	187.105	186.307	178.875	171.234	167.556
Voorzieningen	18.812	19.784	19.153	18.398	13.660
Vaste schuld	41.095	54.480	75.803	86.652	88.497
Totaal Vlottende passiva	52.127	52.023	49.415	45.656	46.241
Vlottende schuld	36.627	36.523	33.915	30.156	30.741
Overlopende Passiva	15.500	15.500	15.500	15.500	15.500
Totaal Passiva	299.139	312.594	323.246	321.940	315.954

Bijlagen

Bijlage 1 Overzicht taakvelden

Onderstaande tabel bevat per taakveld de baten, lasten en mutaties in de reserves.

(bedragen x €1.000)

Taakveld	Baten / Lasten	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024
0.1 Bestuur	Baten	11	11	11	11
	Lasten	-4.708	-4.683	-4.350	-4.350
Totaal 0.1 Bestuur		-4.697	-4.672	-4.339	-4.339
0.10 Mutaties reserves	Baten	21.728	9.120	5.803	3.595
	Lasten	-16.136	-5.308	-660	-660
Totaal 0.10 Mutaties reserves		5.592	3.812	5.142	2.935
0.2 Burgerzaken	Baten	1.063	1.060	1.060	1.060
	Lasten	-3.283	-3.290	-3.268	-3.268
Totaal 0.2 Burgerzaken		-2.220	-2.231	-2.208	-2.208
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	Baten	80	80	80	80
	Lasten	-514	-680	-680	-676
Totaal 0.3 Beheer overige gebouwen en gronden		-434	-600	-600	-596
0.4 Overhead	Baten	172	172	172	172
	Lasten	-32.210	-28.413	-27.499	-26.343
Totaal 0.4 Overhead		-32.039	-28.242	-27.327	-26.172
0.5 Treasury	Baten	1.543	1.503	1.458	1.442
	Lasten	204	306	376	387
Totaal 0.5 Treasury		1.746	1.809	1.834	1.829
0.61 OZB woningen	Baten	9.854	10.010	10.124	10.218
	Lasten	-449	-442	-442	-442
Totaal 0.61 OZB woningen		9.405	9.568	9.681	9.775
0.62 OZB niet-woningen	Baten	7.352	7.468	7.495	7.522
	Lasten	0	0	0	0
Totaal 0.62 OZB niet-woningen		7.352	7.468	7.495	7.522
0.64 Belastingen overig	Baten	5.926	749	749	749
	Lasten	-1.227	-293	-293	-293
Totaal 0.64 Belastingen overig		4.699	456	456	456
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	Baten	117.860	119.595	117.051	117.083
	Lasten	0	0	0	0
Totaal 0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds		117.860	119.595	117.051	117.083
0.8 Overige baten en lasten	Baten	34	34	34	34
	Lasten	-2.286	-2.254	-1.514	-1.514
Totaal 0.8 Overige baten en lasten		-2.252	-2.220	-1.479	-1.479
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	Baten	0	0	0	0
	Lasten	-16	-16	-16	-16
Totaal 0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)		-16	-16	-16	-16
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	Baten	0	0	0	0
	Lasten	-7.514	-7.432	-7.432	-7.432
Totaal 1.1 Crisisbeheersing en brandweer		-7.514	-7.432	-7.432	-7.432
1.2 Openbare orde en veiligheid	Baten	108	108	108	108
	Lasten	-1.660	-1.572	-1.572	-1.572
Totaal 1.2 Openbare orde en veiligheid		-1.552	-1.464	-1.464	-1.464
2.1 Verkeer en vervoer	Baten	632	632	632	632
	Lasten	-14.277	-14.418	-15.045	-15.275
Totaal 2.1 Verkeer en vervoer		-13.646	-13.787	-14.413	-14.644
2.2 Parkeren	Baten	73	73	73	73
	Lasten	-390	-393	-392	-392
Totaal 2.2 Parkeren		-318	-320	-320	-320
2.3 Recreatieve havens	Baten	94	94	94	94
	Lasten	-356	-210	-297	-273
Totaal 2.3 Recreatieve havens		-262	-116	-203	-179
2.4 Economische havens en waterwegen	Baten	0	0	0	0
	Lasten	-602	-670	-745	-762
Totaal 2.4 Economische havens en waterwegen		-602	-670	-745	-762
2.5 Openbaar vervoer	Baten	61	61	61	61
	Lasten	-425	-422	-421	-278
Totaal 2.5 Openbaar vervoer		-364	-360	-360	-217

(bedragen x €1.000)

3.1 Economische ontwikkeling	Baten	0	0	0	0
	Lasten	-1.596	-1.553	-1.420	-859
Totaal 3.1 Economische ontwikkeling		-1.596	-1.553	-1.420	-859
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	Baten	980	34	34	34
	Lasten	-1.092	-145	-145	-145
Totaal 3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur		-112	-111	-111	-111
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	Baten	164	164	164	164
	Lasten	-853	-846	-846	-846
Totaal 3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen		-689	-682	-682	-682
3.4 Economische promotie	Baten	135	135	135	135
	Lasten	-596	-96	-95	-95
Totaal 3.4 Economische promotie		-460	40	40	40
4.1 Openbaar basisonderwijs	Baten	33	33	33	33
	Lasten	-599	-590	-590	-590
Totaal 4.1 Openbaar basisonderwijs		-566	-557	-557	-557
4.2 Onderwijshuisvesting	Baten	9	9	9	9
	Lasten	-2.038	-2.283	-2.192	-2.122
Totaal 4.2 Onderwijshuisvesting		-2.028	-2.274	-2.183	-2.112
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	Baten	780	780	780	780
	Lasten	-3.423	-3.400	-3.400	-3.400
Totaal 4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken		-2.642	-2.619	-2.619	-2.619
5.1 Sportbeleid en activering	Baten	0	0	0	0
	Lasten	-995	-985	-939	-889
Totaal 5.1 Sportbeleid en activering		-995	-985	-939	-889
5.2 Sportaccommodaties	Baten	1.896	1.896	1.895	1.896
	Lasten	-7.814	-7.394	-7.221	-7.159
Totaal 5.2 Sportaccommodaties		-5.918	-5.499	-5.327	-5.263
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	Baten	0	0	0	0
	Lasten	-557	-544	-490	-427
Totaal 5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie		-557	-544	-490	-427
5.4 Musea	Baten	0	0	0	0
	Lasten	-243	-246	-246	-246
Totaal 5.4 Musea		-243	-246	-246	-246
5.5 Cultureel erfgoed	Baten	4	4	4	4
	Lasten	-544	-540	-540	-489
Totaal 5.5 Cultureel erfgoed		-541	-536	-536	-485
5.6 Media	Baten	0	0	0	0
	Lasten	-1.688	-1.687	-1.687	-1.524
Totaal 5.6 Media		-1.688	-1.687	-1.687	-1.524
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	Baten	348	298	216	216
	Lasten	-10.701	-10.289	-10.252	-10.291
Totaal 5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie		-10.353	-9.990	-10.036	-10.075
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	Baten	295	295	286	286
	Lasten	-10.596	-10.476	-8.933	-8.823
Totaal 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie		-10.301	-10.180	-8.646	-8.536
6.2 Wijkteams	Baten	0	0	0	0
	Lasten	-3.034	-3.009	-2.985	-2.985
Totaal 6.2 Wijkteams		-3.034	-3.009	-2.985	-2.985
6.3 Inkomensregelingen	Baten	13.129	12.887	12.887	12.887
	Lasten	-15.740	-14.786	-14.686	-14.686
Totaal 6.3 Inkomensregelingen		-2.611	-1.899	-1.799	-1.799
6.4 Begeleide participatie	Baten	1.227	1.250	1.281	1.281
	Lasten	-5.878	-5.853	-5.814	-5.773
Totaal 6.4 Begeleide participatie		-4.651	-4.603	-4.534	-4.493
6.5 Arbeidsparticipatie	Baten	20	20	20	20
	Lasten	-1.084	-937	-850	-850
Totaal 6.5 Arbeidsparticipatie		-1.064	-917	-830	-830
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	Baten	422	422	422	422
	Lasten	-3.406	-3.373	-3.373	-3.373
Totaal 6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)		-2.984	-2.951	-2.951	-2.951
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	Baten	0	0	0	0
	Lasten	-12.740	-12.828	-12.944	-12.944
Totaal 6.71 Maatwerkdienstverlening 18+		-12.740	-12.828	-12.944	-12.944

(bedragen x €1.000)

6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	Baten	0	0	0	0
	Lasten	-10.193	-9.543	-9.613	-9.613
Totaal 6.72 Maatwerkdienstverlening 18-		-10.193	-9.543	-9.613	-9.613
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	Baten	0	0	0	0
	Lasten	-466	-464	-464	-464
Totaal 6.81 Geëscaleerde zorg 18+		-466	-464	-464	-464
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	Baten	0	0	0	0
	Lasten	-3.056	-3.023	-2.923	-2.923
Totaal 6.82 Geëscaleerde zorg 18-		-3.056	-3.023	-2.923	-2.923
7.1 Volksgezondheid	Baten	0	0	0	0
	Lasten	-4.119	-4.111	-4.111	-4.111
Totaal 7.1 Volksgezondheid		-4.119	-4.111	-4.111	-4.111
7.2 Riolering	Baten	8.517	8.507	8.695	8.811
	Lasten	-5.150	-5.357	-5.543	-5.659
Totaal 7.2 Riolering		3.367	3.150	3.151	3.152
7.3 Afval	Baten	9.248	9.248	9.248	9.248
	Lasten	-8.149	-8.147	-8.147	-8.147
Totaal 7.3 Afval		1.099	1.101	1.101	1.101
7.4 Milieubeheer	Baten	7	7	7	7
	Lasten	-3.042	-2.466	-2.414	-2.260
Totaal 7.4 Milieubeheer		-3.034	-2.459	-2.407	-2.252
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	Baten	1.262	1.262	1.355	1.336
	Lasten	-2.462	-1.655	-1.746	-1.707
Totaal 7.5 Begraafplaatsen en crematoria		-1.200	-393	-391	-371
8.1 Ruimtelijke ordening	Baten	1.326	656	1.424	491
	Lasten	-3.673	-3.245	-4.024	-2.701
Totaal 8.1 Ruimtelijke ordening		-2.348	-2.589	-2.600	-2.210
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	Baten	2.690	1.362	1.659	1.280
	Lasten	-2.687	-1.560	-1.881	-1.478
Totaal 8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)		2	-198	-223	-198
8.3 Wonen en bouwen	Baten	2.800	2.800	2.800	2.800
	Lasten	-4.623	-4.401	-4.276	-4.276
Totaal 8.3 Wonen en bouwen		-1.822	-1.601	-1.476	-1.476
Eindtotaal		-6.802	-3.182	-684	60

Bijlage 2: Nieuwe beleidswensen uit Perspectiefnota 2021-2024 verwerkt in begroting 2021-2024

In onderstaande tabel zijn de nieuwe beleidswensen opgenomen die in deze begroting zijn verwerkt (waarbij sprake is van een exploitatielast). Voor de beleidswensen waarvan de middelen in een reserve / fonds zijn gestort, wordt verwezen naar 'hoofdstuk 2.7 Reserves en voorzieningen', waar de betreffende reserves worden toegelicht.

(bedragen x €1.000)

Toelichting	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024
Adviseur biodiversiteit / ecooloog	97	97	97	97
Bestemmingsreserve Uitvoeringsagenda cultuur	370	-	-	-
Bijdrage gemeente aan maatregelenpakket renovatie Heinenoordtunnel	-	29	59	59
Borgen en verder uitbreiden van de samenwerking Foodlab Hoeksche Waard	50	50	50	50
Datagedreven werken / Innovatie	100	150	-	-
De kosten voor de inhaalslag openbaar ruimte naar niveau B	-	172	434	604
Evenementenbeleid	75	-	-	-
Flexwonen	75	-	-	-
Gebiedsvisie: Werkbudget voor het uitvoeren van onderzoeken, organiseren bijeenkomsten met initiatiefnemers en betrokken partijen, opstarten projecten en communicatie	50	50	50	-
Harmonisatie begraafplaatsen: aanvullende maatregelen	185	185	185	185
Harmonisatie buitensport, kosten implementatie	50	50	50	-
Het behouden van het gastheerschap (mogelijk VVV) en het opzetten van een inspiratiepunt in Oud-Beijerland: Betreft bedrijfsvoering van de VVV (inclusief huur, personeel, e.d.) en het vormgeven van eigentijds gastheerschap.	100	100	100	100
Inclusie: kwartiermaker SROI	35	-	-	-
Instroom inwoners naar HW faciliteren: Uitvoering communicatiestrategie	60	30	-	-
Inzetten bestaande investeringskrediet voormalige gemeente Oud Beijerland voor de aanleg van een kunstgrasveld voor Korbatjo en maatregelen ivm capaciteitstekort Zinkwegse Boys, kunstgras	-	-19	-19	-19
Kwalitatieve woningbouw: Doorontwikkeling flexwonen	90	-	-	-
Kwaliteitsimpuls sociaal domein	155	-	-	-
Kwetsbare inwoners	82	82	82	82
Maatregelen ivm capaciteitstekort Zinkwegse Boys, kunstgras	-	33	33	33
Maatregelen verkeersveiligheid Duurzaam Veilig	50	50	-	-
Nachtbus Hoeksche Waard	100	100	100	-
Onderhoud openbare ruimte op niveau B: Buitensport (onderhoud)	20	20	20	20
Onderhoud openbare ruimte op niveau B: Havens algemeen	245	112	112	112
Onderhoud openbare ruimte op niveau B: Hondenspeelplaats (onderhoud)	50	50	50	50
Onderhoud openbare ruimte op niveau B: Openbaar groen	825	825	825	825
Onderhoud openbare ruimte op niveau B: Openbaar water, duurzame goederen en diensten (baggeren)	391	391	391	391
Onderhoud openbare ruimte op niveau B: Openbare verlichting (onderhoud)	47	47	47	47
Onderhoud openbare ruimte op niveau B: Parkeren (onderhoud)	50	50	50	50
Onderhoud openbare ruimte op niveau B: Verkeersvoorzieningen en straatmeubilair (onderhoud)	148	148	148	148
Onderhoud openbare ruimte op niveau B: Vervallen budget civiele kunstwerken (bruggen, steigers, ed) (onderhoud)	-146	-146	-146	-146
Onderhoud openbare ruimte op niveau B: Vervallen budget onderhoud speelvoorzieningen	-104	-104	-104	-104
Onderhoud openbare ruimte op niveau B: Vervallen budgetten beschoeiingen	-229	-229	-229	-229
Onderhoud openbare ruimte op niveau B: Wegen (onderhoud)	-500	-482	11	45
Ondermijning opnemen in het jaarprogramma Omgevingsdienst ZHZ	13	13	13	13
Ondernemersfonds: bijdrage vanuit de gemeente aan ondernemersactiviteiten (bijv. de OHW bijeenkomsten waar voormalige gemeenten bijdragen aan leverden, innovation award zhz, kennisbijeenkomsten, etc)	25	25	25	25
Onderzoek naar historisch waardevolle graven en monumenten op de gemeentelijke begraafplaatsen	25	-	-	-
Procesondersteuning uitvoering Gebiedsprogramma	100	-	-	-
Programma mobiliteit (verkeersmedewerker)	77	77	77	77
Realiseren energiebesparing bij bedrijven als bijdrage aan een energieneutrale Hoeksche Waard	139	-	-	-
Samen tegen armoede	500	150	150	150
Thuis in de kern	-	-	-	-
Uitvoeringsagenda vitale arbeidsmarkt	135	125	155	-
Verhoging investeringskrediet met € 0,9 mln ten behoeve van verbouwing en aanbouw Oude Raadhuis Oud-Beijerland	-	66	66	66

Vervallen van de mutaties reserves vanwege het vrijvallen van de reserve openbaar gebied	40	-161	-161	-161
Vervanging kunstgrasvelden: Toplaag kunstgrasveld NSVV veld 2 sportcomplex Numansdorp vervangen (na afboeking boekwaarde oude veld)	69	7	7	7
Vervanging kunstgrasvelden: Toplaag kunstgrasveld SHO veld 1 sportcomplex Oud-Beijerland vervangen (na afboeking boekwaarde bestaande veld)	56	9	9	9
Vervanging kunstgrasvelden: Toplaag kunstgrasveld SHO veld 2 sportcomplex Oud-Beijerland vervangen (na afboeking boekwaarde bestaande veld)	62	8	8	8
Vervanging kunstgrasvelden: Toplaag kunstgrasveld SSS sportcomplex Klaaswaal (na afboeking boekwaarde bestaande veld in 2020)	74	6	6	6
Vervanging kunstgrasvelden: Toplaag kunstgrasveld VV Strijen vervangen (na afboeking boekwaarde bestaande veld)	40	10	10	10
Verzoek gewijzigde voorwaarden voor de aanleg van kunstgras bij Korbatjo in Oud Beijerland.	-	15	15	15
Voortzetting jongerenwerk	131	131	131	131
Vrijval reserve openbaar gebied ten gunste van exploitatie	-3.729	-	-	-
Storting van vrijgevallen reserve ten gunste van Algemene reserve.	3.729	-	-	-
Waterverbindingen: In de vaart houden van een tweetal pontjes (heicondias en Liquenda II) en professionaliseren van de vaarverbindingen	75	75	75	50
Werk voor Iedereen	335	93	-	-
Omzetting langlopende geldleningen (vastgesteld via 16e begrotingswijziging)	-500	-400	-300	-300
Eindtotaal	3.916	2.091	2.684	2.507

Postbus 2003
3260 EA Oud-Beijerland

Bezoekadressen

Kijk op www.gemeentehw.nl

 14 0186 | 088 - 647 36 47

 info@gemeentehw.nl

 www.gemeentehw.nl

 [gemeenteHW](https://www.facebook.com/gemeenteHW)

 [@gemeenteHW](https://twitter.com/gemeenteHW)

 [@gemeenteHW](https://www.instagram.com/gemeenteHW)

